

AYLIK
SANAT
EDEBİYAT
DERGİSİ
Nisan '87
68
KDV Dahil
500 TL.

YARIN

Demokratik Öğrenci Hareketinin Ulusal Birliği, Sorunlar ve Görevler

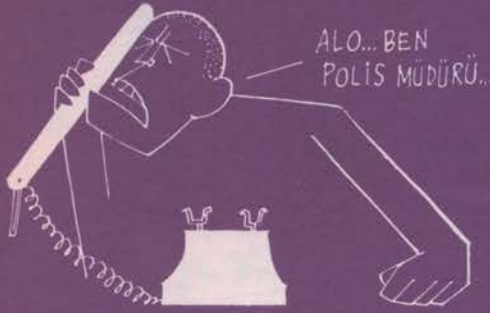
eylül rejimi ve rabıta... gençlik hareketi tarihinden... cumhuriyet - gençlik anketi üzerine...



GORBAÇOV GLASNOST'U

ANLATIYOR

YARIN OKUYUCU
ANKETİ



POLİTİKA

YARIN/ Eylül Rejimi ve Rabita 3

DEMOKRATİK GENÇLİK HAREKETİ

R.ÖNER ÖZKAN/ Demokratik Öğrenci Hareketinin Ulusal Birliği, Sorunlar ve Görevler 4

Stockholm Üniversitesi Öğrenci Birliği Başkanı **Jonas Bjelfvenstam** "Siyasi yaşamın dışında olmak toplumsal yaşamın dışında olmak demektir." 7

ÖZGÜR KAVAK/ Demokratik Öğrenci Hareketine Karşı Yeni Bir Terip 8

GÜL BİLGİN/ Bolu'nun Yüksekokulları
Cumhuriyet Gazetesi "Üniversite Gençliği Konuşuyor Anketi Üzerine Öğrenci Derneklerinin Görüşleri" 10

ATILLA BAĞÇIVAN/ İstanbul Öğrenci Derneklerine Yönelik Operasyonun Ardından: Yasadışı olan Kim? 12

NECDET SERİN "Bu görüşmenin tek bir kelimesi bile yayınla nırsa hepinizi mahkemeye veririm." 14

DIŞ POLİTİKA

Gorbacov Glasnost'u Anlatıyor/ Türkçesi: Nergis Algün 16

NERGİS ALGÜN/ Silahsızlanma Konusunda İki Farklı Yaklaşım ve SSCB'nin Yeni Önerisi 18

ZEKİ YÜCEL/ ABD-Ortadoğu-Türkiye

TANER GÜREL/ Portreler: Alman Göçmeni Lejyoner Alfredo Stoessner 20

GENÇLİK HAREKETİ TARİHİNDEN

EROL İNAN/ 28-29 Nisan Olayları 21

SANAT EDEBİYAT

Demokratik Alman Ressam **Ronald Paris: "Sanatın politik varına inanıyorum."** 22

Yeni Şiirleriyle **T.Asi Balkar** 23

GENÇLİK ÜZERİNE

ÖMER B.CANATAN/ Gençlik Etkilenmeyi Aşmalı Öğrenmeye Başlamalı 24

Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu'nun Çağrısı: **Şİll Gençlik Liderleriyle Dayanışma**

LİSE'DEN

Eskişehir'den Bir Liseli "Çobanlar bile..."

TELEVİZYON

KORAY BİÇER/ İngilizcemizi İlerletirken 27

Mücadelenin özü...

Bazan yolda yürürken önünüze uzanan bir yoksul eli, bazan otobüse evinize dönerken gözlerinizin önünden geçen bir banka reklamı, bazan da bir gazete manşeti özletiyen Türkiye'nin halini. Yıllarca dört duvar arasında kalmaya mahkûm edilmiş bir dostunuz, okuldan almış karnesiniz, okulda sinema bileti sattığı için cezalandırılan öğrenci derneği üyesi arkadaşınız, jandarmalar arasında yürüyen incecik bilekleri zincirli bir çocuğun gazete sayfaları arasına sıkışmış fotoğrafı... Ve Semra Hanım'a kendi elleriyle cilek yediren by-pass li başbakanımızın gazetelerin birinci sayfalarından düşmeyen fotoğrafları... Siz de yukarıdaki satırları okurken Türkiye'nin halini anlatan daha pek çok gerçekle bütünleniyor olabilirsiniz bu tabloyu.

Günümüzün baskıcı rejiminin mirioları, bu tabloyu sıcak yuvalarının duvarından indirmeye elbetteki niyetli değiller. Öyle ya... yılların emeği, yılların birikimi, gızi bu tabloda. Evet, bu tabloyu onlar çizdi ve astı duvarlarına, indirmek de demokrasiden yana güçlere düşüyor. Kuşkusuz bu görev pek çok zorluğu da beraberinde getiriyor. Zorlukları yenelemeyi bir yana bırakmak ve sorumluluklarını sahiplenmek de şu anda yapılması gereken.

Sorumluluklarımızın en önemlisi demokrasi güçlerinin birliğidir. Bu birliğin temel kapsamı ne olmalıdır? Geniş halk yığınlarının en önde gelen ekonomik ve siyasi çıkarları için mücadele ve baskı rejimine karşı korunması birliğin başlangıç noktası ve temel kapsamı olmalıdır. Kuşkusuz, birliğin temel kapsamı yığınların geleceğe yönelik özlemleri ile iç içedir. Başka bir deyişle: temel ekonomik ve toplumsal istemler ve gelişkin bir demokrasi için verilen mücadele, sosyalizm mücadelesinin karşısına dikilemez, tam tersine bunlar sosyalizm mücadelesinin bir parçası olarak görülmelidir. Tekellere, bunla-

rın ekonomik egemenliği ve politik iktidarına karşı verilen mücadelede gerçekleştirilecek köklü demokratik dönüşümler, sosyalizmin gerekliliği bilincini geniş yığınlar arasında da yayacaktır. İşte bu gerçeklerin altı tümüyle çizilmelidir. Çünkü bu gerçekler: ekonomik demokratik haklar mücadelesinin bugünden yarıya uzanan yolunda sıkı sıkıya sahiplenilmesi gereken ilkelerdir.

Demokratik öğrenci hareketinin, sendikal mücadele platformu öğrenci derneklerinde verdiği mücadeleye de bu temelde bakıldığında görülecektir ki demokratik öğrenci hareketi özü itibarıyla anti-faşist bir harekettir.

Tüm bunları bize, demokrasî mücadelesinin sarp yolları öğretti. Artık demokrasiden yana tüm güçler su gerçeği biliyor. Durumu isteklerimize göre değil de gerçek duruma göre ona göre değerlendirmeliyiz. Bunun aksi, kitlelerin mücadelesini yönetirken politik çaresizliğe düşmekten başka birşey değildir.

Sözlerimizin başında belirtmemeye çalıştığımız tabloya geçtiğimiz Mart ayı başında bir çizgi daha abıldı. Gazete kâğıdına getirilen zamlar basına yönelik baskıya yeni bir halka daha eklenmiş oldu. **Ancak** basın, demokratik dönüşümler için üzerine düşen sorumluluğu yerine getirdiği sürece güçlenecek, güçlendikçe de baskıyı **geri**letecek, yokedecektir.

YARIN, tüm bu çabaların okuyucuya paylaşılmadığında amacına ulaşamayacağını biliyor. Ve YARIN'ı, dünden bugüne, bugünden yarına uzanan bir genişlikte sizlerin eleştirisi ve önerilerine açıyor. İşte elinizdeki derginin içinde bulunan "Okuyucu Anketi" bu amaçla düzenlendi. Anketimize beklendiğimiz ilgiyi göstereceğimize inanıyoruz. Birlikte, daha güzel yarınlar için, sevgi ve dostlukla...

Sahibi: **SAMİ ALPTEKİN**, Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: **MUSTAFA OKAN**, Genel Yayın Yönetmeni: **TANER GÜREL**, İdari Müdür: **YALÇIN UYSAL**, İnceleme Araştırma Sorumlusu: **YASEMİN ÇONGAR**, Haberler Sorumlusu: **BEYHAN SUNAL-MUSTAFA ÜSTÜN**, İlan-Abone Bürosu: **NERİN HOCAOĞLU**, İstanbul: **ZEKERİYA AYTEMUR** Divanyolu Hoca Rüstem Sokak Zafer Han 7/14 Cağaloğlu, İzmir: **SEVİL ÇAĞIRAN 859**, Sokak Saray İşhanı Daire No: 401 Konak, Adana: Özel Sancak İşhanı Asmakal No: 5 Dörtözoğlu, Trabzon: **HASAN TOMBAK** Maraş Caddesi Onbaşı İşhanı No: 7, İsviçre: **GÜRHAN UÇKAN** Box 38045, 10064 Stockholm, F. Almanya: **MEHMET BİLGİN** Vulkan Str. 20, 4000 Düsseldorf 1, Hollanda: **RAMAZAN EKİNCİ** Postbus 392, 6040 AJ Beersdam, İsviçre: **SERDAR ATAMAN** Apollo Str. 8, 8032 Zürich, Kıbrıs: **SEVGÜL ULUDAĞ** 19 Necmi Alkiran Sokak Lefkoşa, Abone Koşulları/Yurtiçi: Yıllık 4800 TL, Altı Aylık 2500 TL, Yurtdışı: 41 DM Altı Aylık 21 DM Tek Satış 5 DM, Teknik İşler/Dizgi: Bil Offset Film: Arsu Offset, Grafik Düzenleme: Yarın, Baskı: Sanem Matbaacılık, Yönetim Yeri: Hanımeli Sokak 19/10 Sıhhiye-Ankara, Posta Çeki: 164860, Dağıtım: Etkin 5276011, İlan Koşulları/Arka Dış Kapak: Tam Sayfa: 200.000 TL, Yarım Sayfa: 125.000 TL, Çeyrek Sayfa: 70.000 TL, Arka İç Kapak: Tam Sayfa: 150.000 TL, Yarım Sayfa: 80.000 TL, Çeyrek Sayfa: 50.000 TL, İç Sayfalar: Tam Sayfa: 100.000 TL, Yarım Sayfa: 60.000 TL, Çeyrek Sayfa: 35.000 TL.

Geçtiğimiz Mart ayında Türkiye'nin gündemindeki en önemli olay, kuşkusuz, Batı Avrupadaki Türk din görevlilerinin aylıklarının 1980-1985 yılları arasında Bakanlar Kurulu kararı ile ve Milli Güvenlik Konseyi onayıyla Dünya İslam Birliği (RABITA) tarafından ödenmiş olduğunun ortaya çıkartılmasıdır. (Cumhuriyet Gazetesi'nin olaya ilişkin etkin çabalarını, demokrat basın adına övgüyle karşıyoruz.) Böyle bir olayın gün yüzüne çıkması, Türkiye'deki rejimin kimliğini saptamakla kalmamıştır. Kimliği bugüne dek pek çok örnekle saptanmış olan bu iktidarı, kitleler önünde hakettiği konuma gelmeye bir adım daha yaklaştırmıştır.

Hemen iki ay öncesinde, bizzat Cumhurbaşkanlığına başlatılan irtica tartışmasıyla yükselen laiklik söylevlerinin külleri henüz soğumadan ortaya çıkan Rabita olayı, Eylül rejimi için bir talih-sizlik örneğidir. Bu tartışmanın gündeme getirilmesiyle amaçlanan, öncelikle demokratik kamuoyununun gerek güncel, gerekse geleceğe yönelik hedeflerinden sapıtılmasıydı. "İrticaya karşı birleşelim" çağrısının altında, demokratik muhalefetin Eylül rejiminin kurumlarına yaklaştırılması, böylece de rejimin soluk alması planlanıyordu. Ancak bu temel tespitlerle daha o günkü tartışmalarda oyun bozulmuş, Eylül rejiminin dinci ideoloji karşısındaki iki yüzlü tavır teşhir edilmiştir.

O günkü tartışmalarda iki yüzlüğü teşhir eden çok sayıda örnek vardı. Dinci ideolojiye dayalı örgütlenmenin 12 Eylül ile birlikte nasıl şahlanıp yükseliş devrinin yaşadığı, 12 Eylül'ün gerçeklerinden sayılan Konuya Mitingi sanıklarının beraati, din derslerinin zorunlu kılınması ve ayetlerle savunulan laiklik, Türk Dil Kurumu ve Tarih Kurumu'nun, Türk-İslam sentezini resmi ideoloji haline getirme kararı alan Atatürk Yüksek Kurulu'na çevrilmesi tümüyle tartışılmaz örnekler olarak ortaya konmuştur. İşte Rabita olayı, tüm bu örneklerin ardından, rejimin laik-

Eylül Rejimi ve Rabita

YARIN

likten ne anladığımız bir kez daha göstermiştir.

Ancak olayın içeriği, tartışmanın boyutlarını bu kez daha da genişletmiştir. Olayın muhatapları kamuoyuna ilk açıklandığında, başta Cumhurbaşkanı olmak üzere pek çok sorumlu "olay hatırlamadıklarını" söylemiş, ne ki, varolan belgeler bu açıklamaları inandırıcı olmaktan çıkarmıştır. SHP'nin tavrını biçimlendiren bu yaklaşım, Genel Sekreteri Fikri Sağlar'ın "laik Cumhuriyetin başında bulunanlara karşı millet ve devlet nezdinde güven bunalımı doğduğunu, Cumhurbaşkanının Rabita konusunda gerçekdışı beyanda bulunmasının makamını yıpratmış, görevini kötüye kullandığını ortaya serdiğini, bu nedenle yapacağı en sorumlu hareketin bu makama terketmek olacağını" söylemesiyle yeni bir adıma dönmüştür. Burada, başta Genel Başkan Erdal İnönü olmak üzere SHP'nin olay karşısındaki tepkisinin üzerinde önemle durulmalıdır. Cumhurbaşkanının ise, devletin temel ilkelerinin en önemlilerinden birini ihlaldiren bir kararı inzaladığını "anımsamaması" kamuoyunu haklı kaygılarla karşı karşıya bırakmıştır. Rabita gelişmelerine ilişkin kendisine briefing verilen Cumhurbaşkanının olayı anımsamaması ortadayken, örneğin Savunma ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasını (SEIA) imzaladığımız ilerde anımsayabileceği doğrusu kuşkuludur.

Cumhurbaşkanlığın-



Cumhuriyet'ten

dan daha sonra yapılan açıklamada da ilkinde göre daha "tatmin edici" değildi. Açıklamada, "o tarihteki yoğun çalışma şartları içinde konu üzerinde fazla durulmadığı" belirtilirken SHP'nin talebine değinilerek "konunun hemen iç politika tartışmalarına malzeme yapılmasının yadırgandığı" açıklanıyordu. Dahası, Cumhurbaşkanlığı laiklik konusundaki duyarlılığına gölge düşürme çabalarından üzüntü duyuyordu, bu gerçeği saptırmak ve görmezlikten gelmekse kimsede birşey kazandırmazdı. Oysa ortada, kaybedilmiş bir laiklik ilkesi vardır ve kazanılacak olan laiklik ilkesini sindirmiş bir kamuoyudur. Durum böyleyken, laiklik tartışması hangi haklı gerekçeyle iş politika tartışması konusuna olmaksızın çıkarılmak istenmiştir? Evet, laiklik tartışmanın tam zamanıdır.

Haklı istifa istemi, varolan muhalif platform özelliklerine ilişkin de belirleyici ipuçları vermiştir. Özellikle DYP, takındığı tavrıyla, temel demokrasi istemleri-

ne ilişkin darlığı açıkça ortaya koymuştur. DYP Genel Başkanı Hüsamettin Cindoruk, Rabita olayı nedeniyle Cumhurbaşkanının eleştirilemeyeceğini, istifa isteminin "abartılmış" olduğunu söylemiştir. "Gün geldi Cumhurbaşkanı biz de tenkit etik, seçime biçimini tenkit etik, ama istifaya çağırmadık" diyen Cindoruk, istemin Cumhurbaşkanının istifası istemiyle daraltılmaması gerektiğini görmezden gelmiştir. Çünkü bu istem, daha temel anlamıyla rejimin istifası istemidir.

DSP Genel Sekreteri Nuri Korkmaz konuya ilişkin verdiği soru öngergesinde, "Kamuoyunu ilgilendirmiyor diye yayınlanmayan, Rabita örgütü ile varılan anlaşmayı içeren kararname'nin ortaya çıkarılması, kamuoyunu ve devleti ne büyük boyutta ilgilendirdiğini açıkça göstermiştir. Bu noktadan hareketle 12 Eylül 1980 tarihinden günümüze dek yayımlanmamış kaç adet kararname ve karar vardır? Kararname ve kararlar hangi konuları içer-

mektedir? Bu kararname ve kararları Resmi Gazete'nin özel sayısında ivedilikle yayınlamayı düşünüyör musunuz?" diyerek soruna demokrasinin bir başka temel ilkesi bazında yaklaşmıştır.

Ülke çıkarlarıyla, ulusal onurumuzla oynayan Savunma ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasını (SEIA) Bakanlar Kurulu'nun dahi onayını almadan imzalayan bir iktidarın, kamuoyundan neleri gizleyebileceğini düşünmek hiç de zor değildir, gündeme gelen Rabita örneği, sorunun deşet verici boyutta olduğunu göstermektedir. Halkın katılımı ve açıklık demokrasi için bir ölçüde, bu örnekleri yaşayan Türkiye'de demokrasinin varlığından söz etmek elbetteki olanaksızdır.

Rabitanın maharetileri bir yandan da üniversitelere uzanmış, Cumhurbaşkanı atamalı rektörlerin altına imza attığı cami projelerine girişmiştir. Unutkanlık esintisi ODTÜ Rektörü Mehmet Gönlüboğ'la da çarpışmış Gönlüboğ Rabita tarafından finanse edilen Cami Yapıtma ve Yaşamla Derneği ile yapılan protokolün altına attığı imzayı anımsayamamıştır. Aynı rektör öğrencilerini nasıl kendi elleriyle polise temsil ettiğini, ODTÜOD kurucu ve üyelerini odasının nasıl köleliğini anımsamakta hiç de zorluk çekmeyecektir.

Rabita zincirinin daha birçok halkası ve herbiri için söylenebilecek pek çok söz var. Ancak olay hiç de karışık değildir. Bugün yaşanan, tek başına demokrasinin ve düşünce özgürlüğünün ölçütü olmayan laikliğin, dinci ideolojinin demokratik muhalefete karşı zaman zaman bir çözücü, zaman zaman da bir tehdit unsuru olarak kullanılmasını içinden gelen nasıl oluşturulduğunu göstermiştir. Kuşkusuz, tüm bunlara hayat veren güç Eylül rejimidir. Ve yine tüm bunlar aynı rejimin eteklerinden düşürdüğü taşlardır.

Demokrasi güçleri, devrimci-demokrat, sol, sosyalist güçler bugüne dek olduğu gibi bundan sonra da böylesi gelişmelere karşı uyanık olmalıdır.

Demokratik öğrenci hareketinin örgütlenmesinde, öğrenci derneklerinin kurulmasından sonra atılan en önemli adım, hiç kuşkusuz öğrenci derneklerinin ulusal düzeyde merkezi bir platform yaratmaları oldu. Her öğrenci derneği ve dernek kurma girişiminin temsilcilerinden oluşan ulusal platform, siyasi iktidarın keyfi ve engelleyici tutumlarına karşı, tek bir ses oluşturmanın, örgütlenme ve işleyişte deney ve görüş aktarmanın sağlandığı bir danışma meclisi olmakla sınırlı kalmadı. Aynı zamanda, demokratik öğrenci hareketinin ulusal düzeyde örgütlenmesi, hedef ve eylemleri konusunda karar alma yetkisini üstlendi. Ulusal öğrenci birliğine giden yolda bir ön birikim yarattı. Öğrenci Postası'ni çıkarttı. Seçilmiş yazı kuruluna, demokratik öğrenci hareketinin ve yayınının yönetici organı olma görevini verdi. Öğrenci Postası, bir yandan öğrenciler arasında dernekleşmek gerektiği görüşünün yaygınlaştırılmasının, demokratik ve özerk bir üniversite isteminin yükseltilmesinin etkin bir aracı olurken, diğer yandan öğrenci derneklerinin ulusal düzeyde birliğinin simgesi oldu. Son olarak, 44. maddenin değiştirilmesine yönelik olarak alınan eylem kararını, dernekleşmenin tek tek birimlerde görülen bir gelişme değil, bütünsel bir hareket olduğunu kanıtladı.

Buraya kadar yazılanların bilinen şeyler olduğu ve bir tekrar niteliği taşıdığı düşünülebilir. Doğrudur. Ama, atılan her adımda geçmişin birikim ve deneyimleri yokmuşçasına, elde edilen kazanımların sağlanmasını ve etkinleştirilmesi görevi ortadan kalkmışçasına davranan, platformun birliğini tehdit eden eğilimlerin varlığı, bizi kısa ve yazı konusuyula sınırlı tekrara götürmektedir.

BİRLİK DAR GRUP ÇIKARLARININ AŞILMASINI GEREKTİRİR

Yukarıda çizilen tablo, gerçeğin sadece bir bölümünü yansıtmaktadır. Alınan kararların, uygulanan yöntemlerin, gerçekleştirilen örgütlenme ve eylemlerin, sanki hiçbir karşı çıkış göğüslenmeden, ortak bir ses ve bilinç ile gerçekleştirildiği gibi bir görüntü yaratmaktadır. Oysa, ileriyeye doğru atılan her adım yoğun tartışmaların sonunda atılabilmis, inatçı ve

körükörüne bir muhalefetin sağlanmasını ve kararlı bir çoğunluk eliyle aşılması sonucu başarılabilmiştir.

Öğrenci derneklerinde olduğu gibi ulusal platformda da farklı görüşlerin ortaya çıkması, farklı eğilimlerin varlığı doğaldır. Ancak, bu doğallık sınırsız ve sorumsuz bir hareket alanı yaratmaz. Farklı eğilimlerin varlığı, örgütlenmenin sendikal niteliği gereği, ortak örgütlenme istek ve sorumluluğu ile işleyiş mekanizmalarına azınlıkta da, çoğunlukta da olunması zorunlu kılar.

Demokratik öğrenci hareketi karşısında sorumlulukların kavranmamasından doğan eğilim, grup çıkarlarıyla ortak örgütlenmenin çıkarlarını çakıştırmayarak, grup çıkarlarını her zaman ortak örgütlenmenin çıkarlarından önde tutarak kendini göstermektedir. Öğrenci Postası'nın çıkarılmasında ve yazı kurulunun oluşturulmasında ortak sorumluluk yüklenmek yerine "ya hep ya hiç" mantığı ile dışında kalınması, ortak sendikal yığınını "gayrimişru" ilan edilmesine kadar uzanan saldırılar yöneltilmesi, atılmaları karşı 44. madde değişikliğine yönelik ulusal eylemlere ilgisiz kalınması hep aynı anlayışın ürünleri olarak karşımıza çıkmaktadır.

BİRLİK ORTAK ÖRGÜTLENMENİN GÜÇLENDİRİLMESİYLE SAĞLANIR

Demokratik öğrenci hareketinin etkinliği, ulusal örgütlenmenin güçlü taban örgütlerine dayanmasına bağlıdır. Ulusal örgütlenmenin etkinliği ise taban örgütlenmenin doğrudan temsilinden ve merkezi bir yapı oluşturulmasından geçmektedir. Merkezi yapının temsil gücünün zayıflatılmasına yönelik her adım, birliğin önüne engel olarak dikilecektir.

Demokratik öğrenci hareketinin yayın merkezi örgütlenmesine karşı ortaya atılan öneri "bölgecilik"tir. Yazı kurulunun, "özerk bölge" temsilcilerine dayanmasını, yani yazı kurulu üyelerinin her bölgeye düşen kısmının o bölgedeki dernek temsilcileri tarafından seçilmesini ve bölgelerden seçilen üyelerin bir araya gelecek yazı kurulunu oluşturmasını önermektedir.

Öncelikle bölgecilik önerisi, demokratik öğrenci hareketinin dayandığı temeller olan taşra derneklerinin, ulusal platforma doğrudan katılımını engellemektedir. Bu durum, bir yarıyla taban örgütleri olan fakülte derneklerinin ulusal politikanın belirlenmesindeki katkısını sınırlayarak geniş bir tartışma ortamını ortadan kaldırmaktadır. Diğer yarıyla, politika ve kararların uygulama etkinliğini, kararların alışı biçimiyle sınırlandırmasıyla zayıflatmaktadır.

Bölgecilik önerisi, üç büyük okul dışındaki derneklerin ulusal platforma katılımının önünü tıkamaktadır. En yakın "bölge"ye bağlanacak olan dernekler, kendi özgün sorunlarıyla başbaşa kalma tehlikesi ile karşılaşacaklardır. 3. bölgeye parça parça bağlanmış, ama ortak, özgün çeşitli sorunları olan (özellikle başvuru yapmanın önüne dikilen baskılarla karşılaşan) bu dernekler, gündeme kendi sorunlarını getirmekten uzak kalacak, özellikle ulusal politikaların oluşturulmasında geri itileceklerdir. Aynı zamanda büyük illerdeki "bölge yazı kurulu"na seçilmemiş dernekler de benzeri sorunlarla karşılaşacak, görüşlerini ancak vekilleri eliyle iletceklerdir.

Bölgecilik önerisi güçlü bir ulusal önderliğin oluşmasını da engellemektedir. Tüm dernek temsilcilerinin oluşturduğu bir ulusal platform yerine kendi bölgelerine karşı sorumlu "özerk" yazı kurulu birimlerinin toplanmasından oluşacak önderlik, parçaların birliğini sağlamada ve hareket üzerindeki otoritesini kurmada zayıf kalacaktır.⁽¹⁾

Bugüne kadar, tüm fakülte ve üniversite öğrenci derneklerinin doğrudan katılımı, ulusal platformun ve seçilmiş yazı kurulunun merkezi bir

ULUSSTAV

Demokratik Öğrenci Birliği, Sorunlar

yapı olarak kabulünü sağlamış, ortak politikalar sağlayarak hareketin öünü açmış ve etkinliğinin artmasında önemli bir rol oynamıştır. Bugün biçimin değiştirilmesine neden olacak hiçbir yeni gelişme de yoktur. Öyleyse, katılımı sınırlayan bölgecilik önerisinin ortaya çıkış nedeni nedir? Burada da "dar" anlayışların etkisi görülmektedir. Bölgeler önerisi, demokratik öğrenci hareketinin ulusal birliğini geliştirmek, güçlendirmek yerine dar pratikçi eğilimlerin ortaya çıkmasına, ulusal hareketin birbirinden "özerk" bölgelere parçalanmasına yol açmak ve dar alanlar yaratarak, öneri sahiplerine etkinlik kurmak için bir zemin yakalama gayretinin sonucu olarak kendini göstermektedir.

BİRLİK ORTAK ÖRGÜTLENMENİN VE İŞLEYİŞİN KABULÜNDEN GEÇER

Bugün öğrenci derneklerinin ulusal düzeydeki tek platformu parçalanma tehditleri ile karşı karşıyadır. Platformu parçalayıcı gelişmelerin nedeni, ne öğrenci hareketinin izlemesi gereken politika ve taktiklerden, ne de ulusal örgütleniş biçimi konusunda farklı görüşlerden kaynaklanmaktadır. Sorun demokratik, yığınsal, sendikalist tek bir öğrenci örgütlenmesinin işleyiş ve karar mekanizmalarının, dar grupçu anlayışlar nedeniyle tanınmamasından. Kaynaklı ortaya çıkmaktadır.

Ulusal platformun son çalışmasında birim derneklerinin temsil konusundaki farklı görüş ortaya çıkmış ve platformun konu hakkında karar alması sonucu bir grup platform çalışmalarını terk etmiştir. Durum iki noktanın altını çizmektedir. İlk olarak platforma katılma ve işleyiş mekanizmalarının kıstaslarının belirlenmesinin ertelenemez aciliyetidir. İkincisi ise, çalışmaların, terk etmeler biçiminde engellenmesi ve gelişmelerin sektöreye uğratılmasına karşı, tehditlere boyun eğmeyen, birlikçi ortak bir anlayış ve tavır geliştirilmesinin zorunluluğudur.

Ulusal platformda, birim derneklerinin temsil biçimi konusunda ortaya çıkan farklı önerilere gelince; ilki, baskılar fiili engellemeler nedeniyle başvurusunu yapamayan, engellenenler ile, başvurusunu yapmış derneklerin oy hakkına sahip tam temsilini, başvuru görevini yerine getirmemiş girişimlere ise, çalışmalarda söz hakkı tanınmasını ve gözlemci sıfatı

ile katılmasını savunmuştur. İkincisi ise (platformu terkedenler) başvuru da bulunma, yasallık gibi kıstaslara hiçbir önem vermeyerek, başvurmuş girişimlerinde oy hakkının olmasını, ancak kendileri dışında kalan başvurusunu yapmamış İzmir'den iki dernek kurma çalışmasının temsilcilerinin oy hakkının olmamasını savunmuştur. Bilindiği gibi 7 Mart günü kötü hava koşulları dolayısıyla birçok dernek temsilcisi İzmir'e ulaşamamıştı. Platforma daimi katılan derneklerin olmadığı bir toplantıda böyle önemli bir kararın alınması doğru olmayacağı görüşüne karşın, söz konusu eğilimler oylama konusunda ısrarlı olmuştur. Üstelik, başvuruda bulunmamış dernekler kendilerinin oy kullanıp, kullanamayacağı yolunda oy kullanmışlardır. Tüm bunlara karşın platformun karar başvuru bulunmayan girişimlerin oy kullanma hakkının olmayacağı doğrultusunda olmuştur. Sonuç; oylama yapılması konusunda ısrarlı olanlar, başvuruda bulunmamış oluşumları kendileri hakkında karar alınacak bir oylama da oy hakkı tanyanlar, karar istedikleri doğrultuda çıkmayınca hayretler uyandıran bir pişkinlikle bu kez platformu "anti-demokratik" ilan ederek terk etmişlerdir. İlk öneri platformu stabilize edecek ilkesel bir yaklaşımı ortaya koyarken, ikincisi, bir yandan çifte standart uygulamanın çözümsüzlüğünü yaşarken, diğer yandan başvuruda bulunmadan da kitleselleşebileceği, derneksiz dernek çalışması yapılabileceği gibi görüşlerle tüzel kişilik konusunda ciddiye sızilmesini göstermiştir. Bir yandan dernekler platformunda oy kullanma hakkı olduğunun savunuların diğer yanda okullarında dernek başvuru yapmaması ve oralarda dernek kurmak isteyenler önünde tıkacı zafizesi görmeleri ne büyük bir çelişkidir. Platformu başından beri bölmeyi amaçlayan grubun bugün geldiği nokta budur.

Karar alma belli bir sorun ya da görev konusunda netlik sağlamak demektir. Bir yanıyla birimin karar alma yetkisini tanımak, karar alma biçiminin sonuçlarını baştan kabul etmek demektir. Aksi halde karar alınmaz, karar için öneri sunmanın bir anlamı kalmaz. Oysa platformda söz konusu eğilimin ortaya koyduğu tutum önerinin supularak, birlik zemininin karar alma yetkisini tanımaya, ardından öneri reddedilince başta kabul edilen yetkilerin tanınmamasıdır.

Sonuç göstermiştir ki yalnızca sunulan öneri değil, yöntemde de tutarsızlık had safhaya ulaşmıştır.

Sorun, öğrenci hareketinin örgütlenmesinin, işleyiş ve karar alma mekanizmalarının kabul edilip edilmemesidir. Demokratik öğrenci hareketi ancak politik bir tavır içinde ortak örgütleri ve eylem birliği çerçevesinde birleşebilir, güçlenebilir. Hareket karşısında her sorumlu dernek temsilcisinden beklenen, ortak örgütlenme niyet ve isteğini açıkça belirtmek ve her türlü tehdite karşı birliğin korunmasını başa koymak olmalıdır. Birliği tehdit eden eğilimlere gelince, onlardan beklenen, ortak hareket karşısındaki yükümlülükleri gereği, dar hesap anlayışlarını terkederek, ayrılmak, birliği parçalayıcı tavırlara son vermeleridir.

BİRLİK HAREKETİN YÜKSELİDİĞİ ZEMİNDE SAĞLANIR

Öğrenci derneklerinin kuruluşunu geciktiren, önemini geriye atmaya çalışan eğilimlerin varlığı dikkat çekicidir. Bu eğilim, dernek kurmanın öneminin abartıldığını iddia etmekte ve kendi durumlarına, karşılaşılan baskılara bahane göstermektedirler. Oysa aynı ilde aynı baskılar altında başvuruda bulunmuş olmaları dernek vardır.

Bugün öğrenci derneklerinin kuruluşu için başvurumamanın (kimi özel bölgeler dışında) gösterilebilecek hiçbir gerekçesi yoktur. Onlarca öğrenci derneği kurucusu örgütlenmenin acil bir gereksinim olduğundan yola çıkarak sorumlulukları üstlenip, tahmin ettikleri sorunlara göğüs germesini bilmişlerdir. Varılan noktada yolları önündeki ilk engeller aşılmış, öğrenci derneklerinin sadece yasallığı değil, aynı zamanda meşruluğu konusunda mesafeler alınmışken örneklerinin bulunduğu yerlerde başvuruda bulunmamak hiçbir biçimde açıklanamaz.

Öğrenci derneği için başvuruda bulunmamak; birincisi öğrenci kitlesinin dağıntılığının sürmesi demektir. İkincisi demokratik öğrenci hareketinin yığınlar ile kurması zorunlu olan bağı erteler. Üçüncüsü, son günlerde güdümlü öğrenci örgütlenmesinin gündeme getirilmesiyle öğrenci yığınlarının tepki ve tavır alınışın örgütlenememesine yolaçar. Onları güdümlü örgütlenmelerin etki alanına terkeder. Gözden irak tutulmaması gereken bir diğer yan, demokratik

öğrenci hareketinin bugün ulaştığı düzeye, sürekli yasal ve meşru bir alana tutunarak geldiğidir. Demokratik, sendikalist, yığınsal öğrenci örgütlenmesinin zeminini oluşturdudur.

BİRLİK ORTAK ÖRGÜTLENMEYİ İLKELİ KILMAKTIR.

Demokratik öğrenci hareketi çok çeşitli gelişme evrelerinden geçerek ilerlemektedir. Taban örgütlerinin temsilcilerinin kurulan ve harekete yön veren öğrenci dernekleri ulusal platformun gelişkinliği, oturmuşluğu, üzerinde yükseldiği ilkelere, genel olarak hareketin gelişmesi ve karşılaştığı sorunlardan bağımsız düşünülemez. Bugün platformu biçimlenmesinde ortaya konacak ilkelerin birim derneklerinin temsil edilmelerinin biçimi sorununa, özellikle ayrışmanın konusu yapılmaya çalışıldığı dönemde yanıt verebilmesi, gelişimin evrelerinin tekrar gözden geçirilmesine ve yaşanan evrenin sorunlarının doğru biçimde tespit edilmesine bağlıdır.

Öğrenci derneklerinin kurulması gerektiği görüşünün ortaya atılmasının ve başvuruların yapılmaya başlanmasının üzerinden daha bir yıl bile geçmeden gerek başvurusuz, gerekse başvuru hazırlığı içinde olanlar, ulusal düzeyde bir araya gelme gereksinimi duyular. Karşılaşılan sorunlar ortak. Öğrenci derneklerinin başvuru rektörlük izni ya da başka suda bahanelerle alınmıyor, başvuru belgelerinin bir kısmı daha sonra kurucular tarafından geri çekilmesi için "ikna" süreçleri çalıştırılıyor, keyfilik ve gözdağı almış başını gidiyordu. Diğer yandan koşullar yedi kurucunun bir araya getirilmesi için uzun ve zorlu bir çalışmayı zorunlu kılıyordu.

Bu koşullar altında ülke düzeyinde pratik örgütlenme bazında alınacak ortak kararları tartışmak için bir araya gelen temsilcilerin, temsil niteliklerinin sınırları elbette geniş tutuldu. Ulusal platformun tüm örgütlenme girişimlerini kapsaması, sorunlara çözümler sunulması, ulusal öğrenci birliğine giden yolda sağlam temelilerin atılması açısından önemliydi.

İlk toplantılar döneminde de öğrenci dernekleri temsilcilerinin temsil niteliği kimi tartışmalara ve karşı kouşulara neden olmuştu. Alınan kararlara karşı çıkan eğilimler, çalışmalara katılanların çoğunluğunu "derme çatma parmak sayısı" olarak nitele-

Öğrenci Hareketinin Ulusal Görevler

R.Öner Özkan

mekten kaçınmamışlardır. Tüm olumsuzluklarına karşın, ulusal platform birliğini, her yeni durumda dağılma tehlikesini, daha doğrusu azınlığın ayrımla tehdidini içinde barındırarak kurdu.

Günümüze kadar geçen sürede öğrenci dernekleri, kuruluşa ilişkin eşitsiz de olsa bir gelişme sağladılar. Fakat kimi yerlerde, öğrenci dernekleri kuruluşla ilgili hukuksal sorunlarını aşmakla kalmayıp ilk kongrelerini yaparak seçilmiş yönetimlerine kavuştular. Buna karşın, sikiyönetim bölgelerinde bulunan birimlerde ya da gerici baskıların azınlığını koruduğu yerlerde başvuruların hemen yapılmasının önünde ciddi engeller varlıklarını koymaktadır.

Bir başka sorun, derneklerin gerek tüzel kişiliklerini kazanmış sayılmalarının önüne çıkartılan engellerden gerekse ilk yöneticilerin yetersiz çalışmalarından dolayı ortaya çıkan oluşumlardır. Dernek yönetici ve kurucularının tamamının ya da önemli bir çoğunluğunun bitirme, atılma ya da yöneticilik için gerekli yasal zorunlulukları yerine getiremedikleri ve kongre yapamamanın yarattığı sıkıntı sonucu kimi birimlerde çalışmayı, tabanın seçtiği, güvendiği öğrenciler omuzlamaktadır. Kimi birimlerde ise yöneticiler ile taban arasında kopukluk doğmakta, tabanın örgütlenmesi ve iradesi dernek çatısı altında değişik biçimlerde somutlanmaktadır.

Öğrenci derneklerinin ve dernek oluşumlarının ulusal platformda temsili sorunu bu değişik ve çelişik durumlar altında ortaya çıkmaktadır. Ulusal platformda öğrenci hareketinin bütünüyle kapsanması ve işleyişin, bileşimin oluşturulması iki yönlü görev biçimini almaktadır. Temsilcilik konusunda, öncelikle, örneklerinin bulunduğu şehirlerde dernek başvurularını yapacak düzeye gelmemiş birimlerin temsilcileri, gözlemci nitelikleriyle toplantıya katılmalıdır. Öğrenci hareketinin geneline karşı ve kendi birimlerindeki sorumlulukları, her birimde öğrenci derneklerinin kurulması gerekliliğini girişimcilerin önüne bir görev olarak koymaktadır.

Dernek oluşumlarının kimi birimlerde belirli bir genişliğe ulaştığı iddialarının kanıtlanması başvurularını bir an önce yapmalarıyla sağlanabilir. Demokratik öğrenci hareketinin gelişmesinin yolu da, olanak bulunan her birimde derneklerin tüzel kişiliğinin kazanılması savaşımının verilmesinden geçmiştir. Bu görev, öğrenci gençliğin örgütlenmesinin sağlanmasının zeminini yaratmak doğrultusunda olanca yakıcılığıyla kendini göstermektedir. Ulusal platform dernek girişimlerinin bulunduğu birimlerin temsilcilerini çalışmalarına katmalı, demokratik öğrenci hareketinin genel sorun ve gelişmelerinden onları bilinçli kılmalı ve çalışmalara tam oy hakkına sahip olarak katılmalarını sağlanmasında için dernek başvurularının bir an önce yapılması kararını almalıdır.

Dernek başvurusunu yapmış ve tüzel kişiliğini kazanmış birimlerde, yukarıda sayılan nedenlerden ötürü ortaya çıkan yönetim boşluklarını doldurmaya yönelik oluşumların durumu da bir başka sorun oluşturmaktadır. Herşeyden önce bu birimlerin varolan tüzel kişiliği kazanmış niteliğe sahip olduklarını vurgulamak gerekir. Burada anlatılan kuşkusuz her tür idari engeli aşmış derneklerde, başvurularını yapmış ve bu başvuruları alınması, geri çevrilmesi ya da halen çeşitli gerekçelerle özellikle 59. maddedeki rektörlük izni nedeniyle davaları süren dernekler anlatılmaktadır. Bu yönüyle öğrenci derneği için gerekli olan girişimlerini yapmış, ama yönetim mekanizmaları tarafından sorunlu olan birimlerdir. Bu birimlerin ulusal platformda temsilinin tam hakkı ile yerine getirmelerinin önünde platform düzenliliği ve oturmuşluğunun sağlanması bakımından hiçbir engel olmamalıdır. Temsilcilik yetkisi konusunda birden çok temsilci ya da kurulun olduğu yerlerde son kararı o birimde çalışma yürüten dernek üyeleri vermelidir.

Dernek başvurusunun fiilen yapılmasının engellendiği ya da hiç bir girişim olanağının bulunmadığı bölgelerdeki dernekleşme çalışmasına karşı ulusal platform ilgisiz kalamaz. Bugüne kadar derneklerin karşısına çıkartılan sayısız engel ve baskıya karşı elde ettikleri kazanımlar, ortak tavir ve hareketin sağlanması sonucu olmuştur. Bugün de çeşitli bölgelerde öne çıkartılan engellemelerin aşılmasının yolu, demokratik öğrenci hareketinin ülke düzeyindeki alacağı tavir ve göstereceği etkinlikten geçmektedir. Ulusal platform bir yandan dernekleşme hareketinin karşısına dikilen her türlü engel ile mücadele ederken, diğer yandan çalışmalarını ve başvurularını baskı altında tutulan girişimlerin temsilcilerini, başvurusunu yapmış derneklerin temsilcileri ile bir tutmalıdır. Öğrenci dernekleri arasındaki birlik bağlarını sıkılaştırmanın, sıcağın dayanışma duygusunu gerçekliğe dönüştürmenin yöntemi, başvurularını keyfi biçimde engellenen girişimlerin eşit temsil hakkının kabul edilmesidir.

Öğrenci dernekleri, ulusal platformun biçim ve işleyişini oturtmak, sürekliliğe ve geniş bir kapsayıcılığa kavuşmak için yukarıda kısaca ve başlık altında topladığımız temsilcilik sorunlarını çözüme kavuşturmak zorundadır. Öncelikle yukarıdaki sorunlar ve önerileri de tartışarak ulusal platform katılım biçimi ilkelerini saptamalı, ardından saptanan ilkeleri - sorunları olan birimleri değerlendirilmekte - kullanacak bir inceleme komisyonu oluşturulmalıdır. İnceleme komisyonu platformda temsil edilen her eğilimin, temsil gücüne bakılmaksızın, eşit temsil esasına dayalı olarak kurulmalıdır. Ulusal platforma karşı sorumluluk yüklenecek inceleme komisyonu, sorunlar barındıran

her birimde incelemeler yaparak, duruma ilişkin tespitlerini ve ilkelere uygun olarak önerilerini platformun onayına sunmalıdır.

Komisyonun bileşimi, aynı somut verileri inceleyen, aynı kişilerle görüşen ve bilgi alan, işleyişi ile, gerekse tedirginlik ve hesap davranışlarının önünü alabileceği gibi komisyonun işleyişi ile ulusal platformda öğrenci sorunlarının tartışılmasının, kararlar alınmasının önünü tıkayan temsilcilik sorununun da aşılmasına yardımcı olacaktır.

BİRLİK ORTAK SORUMLULUK YÜKLENMEYİ GEREKTİRİR

Demokratik öğrenci hareketinin önü, sorunlar ve görevlerle dolu. Hareketin sorunların aşması, görevlerini yerine getirmesi yegane gücü olan birliğin denemektedir. Birlik, yığınsal, demokratik, sendikal tek bir ulusal örgütlenmenin benimsenmesini gerekli kılmaktadır. Doğal olarak karar alma ve işleyiş mekanizmalarının kabulü de tek bir örgütlenme çatısı altında birlikte olmanın vazgeçilmez gereklidir.

Birlik bir iyi niyet temennisi değil, yaşamın önümüze koyduğu bir görev. Tek bir ulusal çatı altında sendikal düzeyde birlik, politik, hatta taktik anlaşmalar bile gerektirir. Öğrenci hareketinin gelişmesi ve görevlerini başarabilmesi için sorumluluklar yüklenilmesini istiyor. Bu sorumlulukların karşısında da yazı kurulunda üstlenilecek olanlar yer almaktadır.

Yazı kurulunun seçilmesinden bugüne, ortak hareket etmenin önüne sürekli engeller çıkarıldı. Gerekçe olarak yazı kurulunun bileşimi gösterildi. Şimdi Eylül 86'da yaptığımız önerileri tekrar ediyor, en geniş temsil gücüne sahip bir yazı kurulu önerimizi gündeme getiriyoruz.

- Yazı kurulu, platformda bulunan tüm eğilimlerin gücü oranında temsil edilmesinden oluşsun,
- Yazı kurulu, bölgeleri kapsasın,
- Yazı Kurulu önemli birimleri kapsasın,
- Yazı kurulu, ulusal bir önderlik bilincine ve yeteneğine sahip arkadaşlardan oluşsun.

İşte önerimiz budur.

Bugüne kadar sürdürülen tartışmaların tüm olumsuzluklarına karşın, tartışmaları hâlâ dostlar arasında görüyoruz. Sendikal alanda birlikte olma zemininin, birlikte davranma yeteneğinin kaybolmadığı düşüncesindediriz.

Ulusal platform tarafından seçilen ve ulusal platforma karşı sorumlu olan böylesi bir yazı kurulunun oluşturulması için herkesi göreve çağırıyoruz.

(1) Daha geniş bilgi için, ne öneriler, ne de gerekçeleri bazında açılmamış olan, dergimiz Eylül 86 sayısındaki "Güçlü Ulusal Önderlik, Etkin Taban Örgütleri" yazısına başvurulabilir.



Caydırma

Çürütülmüş tezler'di savunduğları,
Tutunduğları dalsız ideoloji:
..Adları kimliklerine tepki...

Aynı mahallede büyümüşlük
Aynı sokaklarda oynamak niye
Çelişkili sorulara çelişkili yanıtlar
Arama-tarama yaparken devriye.
Usumla yıktım aramızdaki duvarı
Yüreğimle dönüştürdüm bahara.
Gül fidesi dikmeyi öğrendik
Birlikte girdiğimiz her hücreye.

Hüseyin Dilmen

Stockholm Üniversitesi Öğrenci Birliği Başkanı ve İsveç Öğrenci Dernekleri Birliği Yönetim Kurulu Üyesi **Jonas Bjelfvenstam** ile İsveç Öğrenci dernekleri üzerine bir söyleşi yaptık.

■ **İsveç'te öğrencilerin örgütlenmede geçirdikleri aşamaları kısaca açıklayabilir misiniz?**

■ Önce bir konuyu belirtmek isterim. Türkiye ve İsveç arasındaki sistem özellikle bugün için çok farklıdır. Öğrencilerin örgütlenmeleri sorunu aslında politik sistem sorunudur. Demokrasinin sorunudur.

Stockholm Üniversitesi Öğrenci Birliği 28 bin üyesi ile kuzey ülkeleri içinde en büyük öğrenci birliğidir. İsveç Öğrenci Dernekleri Birliği (SFS)'nin üyesidir. 1883'te kuruldu. Kuruluşunu kentlinin ileri gelenleri, aydınları destekledi. Uppsala ve Lund Üniversiteleri daha önce kurulmalarına karşın, bu üniversitelerdeki öğrenci dernekleri daha sonra gelişti.

İlk kurulan dernekler arkadaşlık, dostluk çerçevesinde çalışmalar yapıyorlardı. 1921'de İsveç Öğrenci Dernekleri Birliği (SFS) kuruldu. Dernek çalışmalarında bu yıldan sonra eğitim sorunları ağırlık kazanmaya başladı. Öğrenci derneklerinin oluşumunda ve çalışmalarında önemli bir biçimde baskılar yaşandı diyemeyiz. Anayasamıza göre de öğrenci derneklerinin kurulması ve geliştirilmesi zorunludur.

Öğrenci olayları olarak bir örnek gösterebiliriz. 1968 olayları olarak bilinir. Olof Palme eğitim bakanı iken eğitim reformları önerisini getirdi. Bu reform önerileri sol öğrenciler tarafından benimsenmedi. Bu öğrenciler bu nedenle öğrenci lokallerini dört gün işgal ettiler. Ayrıca öğrenci derneği yönetimini de protesto ettiler. Sonra Palme lokale gelerek öğrencilerin istemlerini ve sorunlarını dinledi. Yapılması öngörülen reformlar bir yıl ertelendi. Sorun çözümlendi. Şunu da belirtmek isterim Olof Palme Öğrenci Birliği başkanlığı yapmıştı. Günümüzün bakanı Lennart Bodström de öğrenci birliği başkanlığı yapmıştı.

■ **Derneğinizin çalışmalarından söz eder misiniz?**

■ Örgütümüz güçlü bir hizmet sektörüne sahiptir. Bu da ekonomik olarak güçlü olmasından kaynaklanıyor. Üyelerimize götürdüğümüz hizmetleri kısaca şu şekilde sayabiliriz.

- a- Üyelerimizin burs almalarını sağlamak,
- b- Hukuki konularda ücretsiz danışman bulmak,
- c- İşçi-öğrenci durumunda olanların çocuklarına yuva bulmak,
- d- Eğitimini tamamladıktan sonra mesleğinde iş yapmak istiyorsa kredi bulmak,
- e- Kısa vadeli krediler sağlamak (borç vermek),
- f- Eğitim ve öğretim araç ve gereçlerini ucuzla mal edilmesini sağlamak,

Stockholm Üniversitesi Öğrenci Birliği Başkanı Jonas Bjelfvenstam

“Siyasi yaşamın dışında olmak toplumsal yaşamın dışında olmak demektir.”



- g- Lokantalar, kantinler açarak ucuz yemek ve yiyecek sağlamak,
- h- Öğrenci yurtları ve öğrenci evleri açarak suretiyle konut sorununu ucuz bir biçimde çözmek,
- ı- Sportif çalışmaların araç ve gereçlerini ucuzla sağlamak.

■ **Eğitim politikası üzerindeki etkileriniz...?**

■ Üniversitelerin yönetim kurullarında temsil ediyoruz. Merkezi olarak da hükümet ve parlamento düzeyindeki kurullarda temsilcilerimiz vardır. Dolaylı olarak siyasi partiler ile ilişkilimiz vardır. Ayrıca, İsveç İşçi Sendikaları Konfederasyonu (LO) ve Memur Sendikaları Konfederasyonu (TCO) nun eğitim kurullarında temsilcilerimiz bulunmaktadır.

İşte, temsilci olarak bulunduğumuz kurullarda görüşlerimizi doğrudan belirtiyoruz. Örneğin şimdi yeni önerilerimiz var. Bunları ilettilik.

- a- Üniversite kütüphanelerinin geliştirilmesi,
- b- Kadın-erkek eşitliğinin öğrenciler arasında da kimi öğrenim dallarında eksiksiz uygulanması,
- c- Özürlü öğrencilere ek dersler sağlayarak eğitim yardımı yapılması gibi.

■ **Siyasi Partilerin gençlik örgütleriyle ilişkileriniz...?**

■ Siyasi partilerin gençlik örgütleri, öğrenci derneklerinin yönetimindedir. Öğrenci siyasi yaşamının dışında elbette değildir. Siyasi yaşamın dışında olmak toplumsal yaşamın, gelişmelerin dışında olmak demektir. Parlamento ve parlamento dışındaki siyasi partiler üniversitedeki gençlik örgütleri aracılığı ile (partilerin gençlik örgütleri) aldıkları oy oranına göre yönetimde temsil edilirler. Şimdiki yönetim üç partinin gençlik örgütünün koalisyonundan oluşuyor. Kısaca, gençlik örgütleri olarak ilişki içindeyiz.

■ **Uluslararası Dayanışma konusunda çalışmalarınızı açıklar mısınız?**



Jonas Bjelfvenstam

■ Yıllık çalışma programında o yıl hangi ülkelerin öğrenci örgütleriyle dayanışma yapılacağı belirlenir, dayanışma projeleri eğitim, maddi yapılır ve uygulanmaya konur. Dernek ödentilerinin bir bölümü dayanışma fonuna ayrılır. 1987 yılında Güney Afrika, El Salvador, Nikaragua gençliği ile dayanışmamız vardır. Şimdi "Güney Afrika öğrencilerinin özgürlük savaşımını destekleyiz" kampanyasını sürdürmekteyiz.

Söyleşi: AHMET EROL-SAFA GÜRSOY

Örgütsel olarak doğrudan dayanışmamız dışında, insan hakları ve insanlığın yaşamını ilgilendiren tüm sorunların savunmasını yapan uluslararası kuruluşlara da yardım yapılmaktadır. Örneğin Uluslararası Af Örgütüne bu amaçla maddi yardım yapılmaktadır. Bu maddi yardım tutukluların ailelerine, işkence görenlere ve dava giderlerinin karşılanmasına gönderilmektedir. Aynı şekilde Uluslararası Parlamento Komisyonuna da yardım fonundan verilmektedir. Bu kuruluş film, video gibi araçlarla dayanışma yapılan ülkeler hakkında kampanya yürütür. Daha bazı kuruluşları sayabiliriz.

■ **Türkiye konusundaki düşüncelerinizi öğrenebilir miyiz?**

■ Burada Martin Luther King'in bir sözünü belirtmek istiyorum. King, "eğer yarın dünyanın batacağını bilsem, bu akşam bir elma ağacı dikerdim" demiş.

Türkiye'de bugün demokrasi sorunu vardır. Kuşkusuz sorunlar, baskılar olacaktır. Ancak savaşım da sürecektir. Savaşım elbette demokrasi savaşımıdır.

Gelecek gençliğindir.



Serüven

Öyle özenle düzeltiyordu ki bıyıklarının içim sevgiyle dolu baktım nasıl da heyecanlandı birden tam o an yürüdü otobüs çıktıkça ve şaşkın telaşlandı kaçıyor gibi bir serüven.

Güldeste

Toplaşam bir güldesteye yazsam sevdiğilerimi küçük notlar düşsem yanlarına - hepsi insanca yaşıyor serüvenini ve insanca katlanıyor gerçeğine - ne kadar güzel olurdu kimbilir ne kadar sade.

Zerrin Taspınar Şahin

Demokratik Öğrenci Hareketine Karşı

"Herkes önceden izin almadan dernek kurma hakkına sahiptir." Anayasanın 33. maddesi böyle başlı-

yor. ANAP üyesi Balkesir Milletvekili İsmail Dayı'nın TBMM Başkanlığı'na sunduğu 4. Şubat 1987 tarihli "4 Kasım 1981 tarih ve 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'nun 59. maddesinin değiştirilmesi ve Bir Ek madde eklenmesi hakkında Kanun Teklifi"nin gerekçesi ise şöyle başlıyor: "Bilindiği gibi 2547 sayılı Kanunun 59. maddesine göre öğrenci derneklerinin kurulması ve öğrencilerin üye olabilmeleri Rektörün iznine bağlıdır." Hayır değildir. Halen yürürlükte olan Yüksek Öğretim Kanunu'nun 59. maddesine göre öğrencilerin bir derneğe üye olabilmeleri için rektör izni gerekiyor. YÖK'ün 59. maddesinde öğrenci dernekleri ile ilgili hiçbir hüküm yok. YÖK'nun 59. maddesinde öğrenci derneklerinin kuruluşunu Rektör iznine bağlamıyor. Öğrenci derneği kurulmasını, demokratik hakların kullanılmasını engellemek isteyen idare, süreklilik olarak 59. maddeyi öğrenci derneği kurulmasının önüne çıkarıyor. Fakat Valilik ya da Emniyet Müdürlüğü dernek kurmak için Rektör izninin gerektiğini belirtmiyorlar. "Kurucu olmak için Rektör izni gerekir çünkü kurucular da üyedir." diyorlar. Valiliğin bu iddiasının yasal temelleri de çok zayıf. Kurucuların kuruluşunu izne bağlamak pratikte, fiilen dernek kuruluşunu izne bağlamak oluyor. Bilindiği gibi bu da Anayasanın 33. maddesine aykırı. Anayasa dernekler hakkını tanıyor, 2908 sayılı Dernekler Kanunu bu hakkı düzenliyor, fiilen iptal ediyor ve öğrenci derneklerine de özel bir yer ayırıyor. Dernekler Kanunu, öğrenci derneklerinin hangi amaçlarla ve nasıl kurulacağını en ince ayrıntılarına kadar belirliyor. Sınırlıyor. Dernekler Kanunu'nda "öğrenci derneklerinin kurulması Rektörlük iznine bağlıdır" ya da "öğrenci derneği kurucuları Rektörden izin almak zorundadır" demiyor. Anayasa ve Dernekler Kanunu'ndan önce kabul edilen ve kabul edildiği dönemden dolayı Anayasaya aykırılığı iddia edilemeyen YÖK'nde ise öğrenci derneklerinden hiç söz edilmiyor. 59. madde sadece dernekler üye olmayı Rektörün iznine bağlıyor. Kaldı ki, bu konuda öğrenci derneklerinin İdare Mahkemelerinde açtığı ve kazandığı davalar, Valiliğin bu gerekçeyle öğrenci derneklerine karşı açtığı ve kaybettığı fesh davaları vardır. Tüm mahkeme kararları öğrenci derneklerinin iddialarını destekliyor. Peki İsmail Bey'in "Bilindiği gibi..." diye başlayan cümlesi ne oluyor? İsmail Bey bu bilgiyi nereye

dayandırıyor. Değiştirilmesini önerdiği YÖK'nun 59. maddesini okumamış olması mümkün mü? İsmail Bey TBMM'ne yanlış bilgi sunuyor.

Gereke 12 Eylül öncesi edebiyatıyla sürüyor. Söz konusu olan öğrenci derneklerine ilişkin bir yasal düzenleme. Normalde öğrenci dernekleri de diğer dernekler gibi 2908 sayılı Dernekler Kanunu'na tabi. Ne ki İsmail Bey yeni düzenlemeyi YÖK'nun 59. maddesini değiştirip, YÖK'na madde ekleyerek yapmak istiyor. Böylece öğrenci dernekleri dernekler için geçerli genel hukuksal mevzuattan uzaklaştırılıp, Yüksek Öğretim Kurumlarının hukuksal mevzuatı ile bütünleştiriliyor. Bu; ANAP İktidarının Dernekler Yasası gibi demokratik yaşamı doğrudan ilgilendiren temel yasalarda değişiklik yapmama ve bunları kamuoyu önünde tartışmaya açmama politikasının bir sonucu olarak ortaya çıkıyor. Bir anlayış daha seçilmiyor; yasal mevzuatın YÖK'na bağlanması; öğrenci derneklerinin öğrenci gençliğin örgütleri, bağımsız yapılar olmasına tahammül edilemediğini yüksek öğretim kurumu yapısı içinde Öğrenci İşleri biriminin bir parçası olarak algılandığını gösteriyor.

Değişikliğin YÖK'nde yapılması kuşkusuz çok anlamlı. YÖK'ü Milli Güvenlik Konseyi'nin imzasını taşıyor. Anayasa korunması altına alınmış olsa da, Anayasaya göre Anayasaya aykırılığı iddia edilemese de, 2547 sayılı yasanın saygınlığı çıkarıldığı dönem ve altındaki imzalarla sınırlı. Beş yıl aşkın süredir bir yasaya dayanılarak sürdürülen uygulamaların ülkemizde yüksek öğretim yaşamını, üniversiteyi ne hale soktuğu gözler önünde. 59. madde YÖK'ü çıkartan anlayış tüm anti-demokratiklikle ortaya koyuyor. Öğretimi üyelerine ve öğrencilere örgütlü siyaseti yasaklıyor. Bilim kurumlarının iki temel öznesini ülkenin yazgısı üzerine söz söylemekten, etkinlik göstermekten alıkoymuyor. Bununla da yetinmeyip dernekleşme hakkına da sınır koyuyor. Ancak Rektörün izni ile, Rektörün beğendiği dernekler üye olunabiliyor. Şimdi İsmail Bey yasa maddesini, (anti-demokratik) özünü, örgütlü siyaseti yasayı, koruyarak,

demokratik hakları kısıtlama yolunda sahip olmadığı bir işlevi, öğrenci derneklerini izne bağlaması işlevini de yükleyerek yeniden çıkartmak istiyor. ANAP'ın çoğunluğunu kullanarak 12 Eylül mantığını TBMM'ne yenilemek istiyor. Demokrasi ve siyaset yasaçılığına TBMM'ni de ortak etmek istiyor. Bu yolda TBMM'nden Anayasaya açıkça aykırı, 33. madde ile çelişen bir yasa çıkartmasını istiyor.

Gereke 59. maddesinin düzen getireceği, olası kanışıklığı önleyeceği ifade ediliyor. Bunun yolu olarak her üniversitede bir öğrenci derneği ve her fakülte ve yüksek okulda ise onun şubesi öneriliyor. Şunu belirtelim ki, biz öğrenci derneklerinin ortak sorunlar için ortak mücadele vermesi gerektiğini inanıyoruz. Derneklerin birliğini savunuyor ve bu birliğin en gelişkin biçimi olarak da örgütsel birliği, öğrenci derneklerinin ileri düzeyinde federasyon ve ülke düzeyinde konfederasyon kurmasını savunuyoruz. Bağımsız birim örgütlerini koruyan, ortak sorunlar içinde güçleri birleştiren, aşağıdaki yukarı gelişen bu düzenlemenin engellenmesi, buna olanak tanınamaması, buna karşın birim örgütleri merkeze bağlayan, şube konumuna indiren bir düzenlemenin önerilmesi gerçek amacın, bir düzen getirmek değil, hareketi denetim altına almak olduğunu gösteriyor.

Gereke "12 Eylül öncesinin koşulları göz önüne alınarak" "12 Eylül öncesi kargaşasına düşmeden..." ifadeleriyle sunuluyor ve kargaşa yaratmayacak dernek kuruluş biçimi Ek madde 16'nın 2. fıkrasında belirtiliyor: "Kurucu üyeler arasında Üniversiteye bağlı Yüksek Öğretim Kurumlarının her birinden en az bir öğrencinin bulunması zorunludur." Madde kabul edilirse öğrenci derneği kurabilmek için önce o üniversiteye bağlı tüm fakülte, yüksek okul enstitü, konservatuar ve meslek yüksek okullarından birer kurucu gerekiyor. Örnek olarak; Ankara Üniversitesini öğrencileri Ankara Üniversitesini Öğrenci Derneği kurmak isterlerse AU'ne bağlı tüm fakülte, yüksek okul, enstitü, konservatuar ve meslek yüksek okulla-

ından birer kurucu bulacaklar. Yine örnek olarak AU İlahiyat Fakültesinden kurucu olmak isteyen öğrenci bulunmazsa, AU'ne bağlı SBF, Hukuk, Eğitim Bilimleri, Ziraat, Veterinerlik, DTCE, Tıp ve BYYO öğrencileri dernek kuramayacaklar (Bugün tüm bu birimlerde fakülte öğrenci dernekleri bulunuyor). Örnekleri sürdürmek mümkün: 15-20 bin öğrencisi olan bir üniversitede 200-300 öğrencisi olan bir bölümden kurucu çıkmazsa öğrenci derneği kurulamayacak. Yasa amacına hizmet ediyor; bu yasa ile öğrenci derneklerinde kargaşa olmaz çünkü bu yasa ile öğrenci derneği kurulamaz.

Varsayalım olanaksız başarıldı, üniversitelerize bağlı bir kısmı Anadolu'nun derinliklerine yayılmış tüm birimlerden birer kurucu bulduz. Bu kez de Rektörden izin alınması gerekiyor. Olur da Rektörden izin alırsanız artık Dernekler Kanunu'nun diğer gereklerini yerine getirmek için Valilik ve Emniyet Müdürlükleri ile uğraşmanız, daha doğrusu iki-üç senedir sürdürdüğünüz uğraşıda yeniden başa dönmemiz gerekiyor. Bu aşamalarda da artık çok iyi bilinen tüm engelleri atlattırsanız tüzel kişilik kazanıyorsunuz. (Tabi bu arada iki yıllık meslek yüksek okullarındaki kuruluşların mezun olmaması da gerekiyor.) "Rektörün ya da yetkili kılacağı bir yöneticinin gözetimi ve denetimi altında" (Ek madde 16, 7. fıkrası) çalışabilirsiniz. Üniversiteye bağlı fakülte, yüksek okul, konservatuar ve meslek yüksek okullarında birer şube açabilirsiniz. Üniversitedeki tüm öğrenciler yüzlerinizi göstermeniz, isimlerinizi bilmesinin de derneğinin üyesi sayılıyorsunuz. (Yasa "tabii üyelik" getiriyor), üye olmak istemeyen öğrenciler bir dilekçeyle başvurup üyelikten çıkabiliyorlar. Böylece siz de derneğinizin müstafi tabii üyelerinin isimlerini öğrenebiliyorsunuz. Üye olma, aidat ödeme koşullarına bağlanmıyor (Ek madde 16, 4. fıkrası), hiç yüzünü görmediniz, adını bilmediğiniz, aidat ödemediğiniz, derneğe uğramanız tabii üyeler, nasıl yapılacağı yasa da pek açık olmayan şubeler Genel Kurulunda gelip oy kullanabiliyorlar. Ne kadar demokratik! Gereke 59. maddeye göre "Böylece geçmişte kayıtlı ve aidat uyanlarına maruz kalan ve telafisi mümkün olmayan kanışıklık da önlenmiş olacaktır."

Gereken önlenmiş olur. Rektörün izin verdiği kurucularla, hem de değişik illere yayılmış birimlerin her birinden en az bir kurucu bularak, Valilikle Emniyeti tatmin ederek kurulan, Rektörün veya tayin edeceği bir yöneticinin gözetimi ve denetimi altında çalışan, ayrıca Genel Kurul'un nasıl yapılacağı belli olmayan, "kurucu üyelik veya

Yeni Bir Tertip

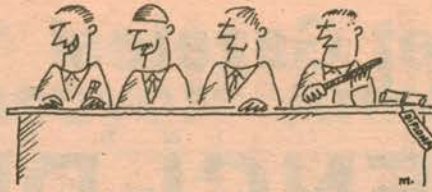
Özgür Kavak

dernek üyeliğinin esas, şekil ve şartları ile organların seçim usulü... Bakanlar Kurulu'nca düzenlenecek bir yönetmelikle..." (Ek madde 16, 8. fıkrası) tespit edilen bir dernekte "telafisi mümkün olmayan kanşıklıklar" önlenmiş olur. Önlenmeye, engellenmeye çalışılan demokrasidir, demokratik kitle örgütlenmesidir.

Yukarıda "bu yasa ile öğrenci derneği kurulamaz" demiştik. Düzeltelim. Bu yasa ile ilericî-demokrat öğrencilerin dernek kurması olanaksızdır. Ama dernek kurulur. YÖK'le ve YÖK'çü hocalarla kafa ve gönül birliği etmiş YÖK'çü öğrencilerle, onlar yeterli olmazsa (olmayabilir çünkü her birimde bu nitelikte öğrenci bulmak mümkün olmayabilir) öğrenci şebekesi verilmiş özel görevlilerle dernek kurulur. Yapılmak istenen büyük olasılıkla da budur. İlerici-demokrat öğrenciler bu yapıların içinde özerk-demokratik üniversite mücadelesini verip, nasıl gerçekleştireceği şu anda meçhul olan Genel Kurullara ağırlıklarını koyanlarca kendilerini bir sürpriz daha bekliyor. "Öğrenci Dernekleri ve şubelerinin organları üye öğrenci tam sayısının yarıdan fazlasının oyu ile seçilir. Bu nisabi birer ay ara ile 2 Genel Kurulda temin edemeyen dernek veya şubeler kendiliğinden münfesiş sayılır." (Ek madde 16, 5. fıkrası) Üyelik tabii üyelik oluncaya üye tam sayısı da okuldaki tüm öğrenciler oluyor. 4500 öğrencisi olan bir okulda 300 öğrenci tabii üyelikten istifa ettiğine dair dilekçe yollarsa, 4200 öğrenci kalıyor. 2100 kişi Genel Kurula katılsa dernek münfesiş sayılıyor. 2101 kişiyi katılması gerekiyor. Şube Genel Kurulu'nu 2000 kişi ile yapıp nisabı sağlamadığı için münfesiş sayılmak, varolan öğrenci derneklerinin tüm üyelerine ve yöneticilerine komik gelecekler sanırız.

Varolan öğrenci derneklerinden söz ederken belirtilen, yasa varolan öğrenci derneklerinin unutmuyor. "Bu kanunun yayımı tarihinde Yüksek Öğretim Kurumlarında mevcut öğrenci derneklerinin tüzel kişiliği kendiliğinden sona erer." (Geçici madde 1)

Yazımıza, Gerekçenin ilk cümlesi ile başladık. Gerekçenin son cümlesi ile bitirelim: "Amacımız Anayasanın 13. maddesinde ifadesini bulan şartlar içinde öğrencilerin kendi meseleleri ile meşgul olacak derneklerine sahip olmalarıdır. Kötü maksatlarla kullanılmasını önleyecek boşlukları değerli üyelerimizin katkısı ile önlenmesini ümit ediyorum." İsmail Bey, herşeye rağmen yasadaki boşlukları kabileceğinden endişe ediyor. Kötü maksatla kullanılabilmesini önlemek için TBMM'nin değerli üyelerinin yardımını istiyor. Kötü maksadın ne olduğunu çıkarmak mümkün, bu yasanın maksadının ne olduğu da belli. O boşluklar demokratik haklarda gerçekleşen tüm anti-demokratik kısıtlamalara karşın kalan boşluklar, toplumun ve demokrasinin hava delikleridir. İnsan, soluk yolu tıkandığında gırtlığına saplanan küçük bir enjektör iğnesinin deliğinden nefes alabilir. İnsanın yaşama tutkusu en küçük hava deliğini bile değerlendirebilir. Toplumumuzun demokrasi özleminin demokrasi tutkusunun en küçük boşlukları değerlendirilmesine inanıyoruz.



MURAT ÖZMENEK

Bolu'nun Meslek Yüksek Okulları

Bolu Meslek Yüksek Okulu (BMYO); gerek kayıt uygulamaları, gerek öğretim kadrosu, gerekse, öğrencilere gösterilen "yakın ilgi" ile Bolu'nun dikkate değer Yüksek Okularından biri.

Okula atılan ilk adımla, yani kayıtlarla başlanacak olunursa, BMYO öğrencilerince yaşanan deneyimler, bu okula kayıt yaptırmanın en az "deveye hendek atlatmak" kadar güç olduğunu gösteriyor. Kayıtın ilk aşaması, kayıt memuruna otobüs biletinin takdim edilmesi... Bu otobüs bileti, hem öğrencinin devlet bütçesine yaptığı katkının bir göstergesi olup, kayıt işlemlerini hızlandırırken, hem de kayıt memurunu ve akrabalarının bütçelerine çam sakızı çöbar armağanı bir katkıda da bulunarak, üç yönlü bir işlev kazandırıyor. Kayıt işleminin ikinci aşaması ise; yıkıldı yıkılacak gözüyle bakılan, ancak iman gücüyle de olsa, tüm haşmetiyle ayakta durmayı başarabilen okula, zengin-fakir ayrımı gözetilmeksizin, şu an için 3500 TL tutarında olan, ancak önümüzdeki dönemlerde kendisini enflasyonun etkilerinden kurtarmayıp, artacağı umulan, başışın "mecburi" olarak yapılmasıyla tamamlanıyor.

Okula kayıt yaptırmaya başarabilenlerin, sınavlarını geçme başarısına erişmeleri, BMYO'da ne yazık ki, pek olağan değil. Atılmaları birinciliği kimselere kaptırmaya niyetli görünmeyen okulun, öğrencilerince "sevgiyle" anılan öğretim görevlisi Cemil İşleyen 65 kişilik sınıfta 60 kişiyi bütünlüme bırakırken, gerek kendi dersindeki başarısızlığın gerekse okul genelindeki başarısızlığın nedenini açıklayarak, konuyla ilgilenenleri büyük bir sıkıntıdan kurtarmıştır. Cemil İşleyen'e göre "Okuldaki hemen hemen tüm öğrencilerin KATIKSIZ APTALDIR, ve bu nedenle bütünlüme kalmaktadırlar."

Aynı zamanda Bölüm Başkanlığı görevini de yürüten Cemil İşleyen'in eşi de kendisi gibi Matematik öğretmenidir. Ancak, Cemil Bey'in dersleri, Türklerin matematik alanındaki buluşların yüzde 99,99'una sahip oldukları geri kalan çok küçük bölümlerin ise yine Türkler tarafından bulunmuş olmasına rağmen gün ışığına çıkarılmadıklarından, kimi "küffar" alimlerin adıyla anıldığına dair matematikle sıkı sıkıya ilgili konuların yanısıra, dünyanın çeşitli ülkelerinde, özellikle SSCB ve Bulgaristan'da yaşayan Türklerin sorunlarına ayrılmış bulunuyor. Kazara "aptal" öğrenciler "Hocam, peki Pisogor neyin nesi" diye soracak olurlarsa, kendileri "Otur lan yerine, sen komünist misin" biçiminde misin" biçiminde kibarca uyarılıyor. Öte yandan, Cemil İşleyen Turizm, Motor, Muhasebe, İşletme ya da Orta Kademe Yöneticilik bölümlerinde okuyan öğrenciler arasında, hakkaniyetinin gereği olarak bir ayrım yapmadığından, tümünün "asli" görevlerinin, Türk alimlerine ait olduğu halde, küffarlarca üstüne yatılan buluşların gün ışığına çıkarılması olduğunu düşünüyor. Bu çıkarımın yapılabilmesi için hafta-ıçi derslerin, hele hele sürekliliği bütünlüme kalan öğrencilere yeterli olması olacak iş olmadığından da Cumartesi günlerinde, eğer gerek bir sporsever olan Matematik Hocasının ilgilendiren bir spor karşılaşması yoksa, ek ders yapılması kaçınılmaz hale geliyor. Ancak kimi münafık öğrenciler, Cumartesi günlerine Matematik dersi konuşmasını, tarikat toplantılarında zaman bulup okulu yönetemeyen müdürün yetkilerini Cemil Bey'e devretmesiyle sözleri kanun hükmünde kararnameye dönüşen Cemil Hoca'nın istediği gün ve saatte ders yapabilecek duruma gelmiş olmasına, ve hem eşinin hem de kendisinin mesai saatlerini doldurmak istemesine bağlıyorlar. Cumartesi günleri Matematik dersinden başka

İngilizce de yapıyor. Bu arada asıl ilginç olan nokta, bu derslere Cumartesi günleri de devamın zorunlu olması.

BMYO'nun tek üniversite HOCA'sı Cemil İşleyen değil. Laik Osmanlı İmparatorluğunda yaşamayı istediğini açıkça belirtmekte sakınca görmeyen İnkılap Tarihi HOCA'sı Şirin Bey'den Nurcu, Turancı eğilimli HOCA'lara dek bir çok saygıdeğer öğretim görevlisini bağrına basmış BMYO.

BMYO'nun sorunları bu kadarla da bitmiyor. Ülkemizin en soğuk kentlerinden biri olan Bolu'da BMYO öğrencileri kışın büyük bir bölümünü ciddi bir ısınma sorunuyla karşı karşıya kalarak geçirdiler. Soğuğa da alıştılar en sonunda, ama, yine de kimi zayıf yapıllı öğrenciler yemeklere atılan "şap"ın fazla karıştırılması dayanamayıp hastanelik olmaları kurtulamadılar.

BMYO'da yaşanan ve insana "güleriz ağlanacak halimize" derinden türden olayların yanısıra, geçtiğimiz günlerde Bolu'nun bir başka Yüksek Okulunda, BİYO'da geniş öğrenci kitlesince kırılan olaylara tanık olundu. Gerek "44. MADDEYE HAYIR" kampanyası sırasında dilekçeye imza toplayan, gerekse YÖK'ü ve atılmaları protesto etmek amacıyla düzenlenen açlık grevine katılan ya da grevci öğrencileri destekleyen BİYO öğrencileri ağır cezalar aldılar.

Grevci öğrenciler 6 ay okuldan uzaklaştırma cezası alırken, bu hak arama eylemine çeşitli biçimde omuz verenler de 1 ile 3 ay arasında değişen uzaklaştırma verilecek cezalandırıldılar. 6 ay uzaklaştırma cezası alan bir öğrenciyi gönderilen karar metninde, cezanın nedeni "okul içinde ve dışında açlık grevine katılmak, okul yöneticilerini kasıtlı olarak meşgul etmek, basına demer vermek, ve okulda gösteri yapmak" olarak sıralanırken; ceza alanlar arasında tek suçlu grevci nişanlısına sarılmak olan bir kız öğrencinin ve "birinin adını ver, kim olursa olsun bir öğrencinin adını ver de ceza almakta kurtul" biçiminde getirilen işpiyonculuk muhbirlik önerisini prim vermeyen bir başkasının da bulunması, olaylar zincirini daha da ilginç kılıyordu.

Bolu'da açlık grevine giden ve tümü BİYO'da okuyan öğrencilerin yalnız uzaklaştırma ile cezalandırılması yeterli bulunmamış olacak ki, Bolu'nun üç Yüksek Okulunun yönetici ve HOCA'ları ağır birleşik ederek, bu öğrencileri "kökleri dışarda mihirklardan emir almakla" suçlamayı da ihmal etmediler. Dahası, BİYO öğrencileri öylesi ünlendirdi ki, Eğitim Yüksek Okulunda bir HOCA, sımta arkadaşasına ders notları veren bir öğrenciyi "Ne o, İdari Bilimlerdeki arkadaşların verdiği bildiri mi dağıtıyorsun?" diye sormakta tereddüt etmedi. Bu soruyu, gülerek geçiştirmekten başka yapacak bir şey bulunamayacağı, aynı zamanda birliklerinin d'ğurduğu gücün yansımalarını almaktan duyduğu zevinci de somutluyordu gülmüşeyisinde.

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ
BOLU İDARİ BİLİMLER YÜKSEKOKULU
MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : 510/281
Konu : Okuldan uzaklaştırma
Şeyin

Kamal Gülgönlü
82800 no'lu öğrenci
10.11.1986 tarihinden, 12.11.1986 tarihine kadar geçen okul içinde ve okul dışında açlık grevine katıldığınız, Okul Yöneticilerine sözlü olarak sataştığınız, okul yöneticilerini kasıtlı olarak meşgul ettiğiniz, basına demer verdiniz, okulda gösteri yaptığınız tutulan zabıtlarla belirlenmiş ve kurulan soruşturma komisyonu tarafından tespit edilmiştir.

Durumunuz 9.2.1987 tarih ve 117 sayılı yönetim kurulunda görüşünüz ve Gazi Üniversitesi Öğrenci Disiplin Cezaları Yönetmeliğinin 9.maddesinde a, b, c, ve fıkralarına göre, 9.2.1987 tarihinden başlamak üzere 1 somestri (6 ay) okuldan uzaklaştırmanıza aybirliliği ile karar verilmiştir.

Yüksek Okul Sekreteri
Mehmet AKÇAY

ÖĞRENCİ DERNEKLERİ

Cumhuriyet gazetesi genel yayın müdürlüğüne, Gazetenizin veri araştırma A.Ş. ile işbirliği içinde gerçekleştirdiği, "ÜNİVERSİTE GENÇLİĞİ KONUSUYOR" isimli araştırmayı ilgiyle izledik. Üniversite gençliğinin sorunlarını, Üniversiteye bakışını ve kültürel, siyasal eğilimlerini konu alan böyle bir çalışmanın, kimi gerçeklerin ortaya çıkartılması, kavranması açısından yararları olduğuna kuşku duymuyoruz. Bu çalışma için gazetenizi ve sizin aracılığınızla Veri araştırma A.Ş.'ni kutlamak isteriz.

Bu tür bir çalışmanın, yapılan anketlerin ortaya koyduğu sayılar ve oranların yoruma yer vermeksizin yayımlanmasıyla sınırlı olamayacağı açıktır. Anketlerin ortaya çıkarttığı sayılar ve oranların, içinde bulunulan koşullarla bağlantısının kurulması ve anlamlarının yorumlanması, bu sayı ve oranların kendisinden çok daha önemlidir. Nitekim gazeteniz de bu gerçekten hareketle kuru tablolar sunmakla yetinememiş kaçınılmaz olarak tabloların doğrudan veya dolaylı yorumlanması yoluyla okuyucuyu aydınlatmayı gözetmiştir. Söz konusu doğrudan veya dolaylı yorumların, kamuoyunun konuya ilişkin düşüncelerini şekillendirmekteki gücü ise yadsınmaz. Bu yorumlar isabetli ve gerçekçi olduğu ölçüde olumlu bir aydınlatma işlevi görecektir. Ancak bunun tersi de doğrudur. Yorumlardaki eksiklik ve yanlışlıklar da çalışmanın bütününe gölgeleyebilecek olumsuz sonuçlar yaratabilir.

Bizler bu bakış açısından hareketle, çalışmanın yanlış anlaşılma ya olabilecek kimi yorumlarına ilişkin görüşlerimizi açıklamayı zorunlu görüyoruz.

Araştırmanın, öğrencilerin öğrenci derneklerine ilişkin düşüncelerini konu alan bölümünde yer alan kimi değerlendirmelerin, anket sonuçlarının gerçek anlamını yansıtmadığını düşünüyoruz. Konunun ayrıca öğrenci dernekleri olarak doğrudan varlığını ve çabalarını ilgilendiriyor olması, görüşlerimizi iletmeyi ve gözden kaçan kimi gerçeklerin altını çizmemizi kaçınmayacağımız bir görev durumuna getirmektedir.

Söz konusu bölümdeki anket sonuçlarını kısaca hatırlayalım. Derneklerle üye olanlar % 7, olmak isteyenler % 41, üye olmayı düşünmeyenler ise % 52 olarak gözüküyor. Tablo kabaca böyle. Söz konusu tablonun gazetede yer alan yorumuna gelince; öncelikle bu tablo henüz yayınlanmadan bir gün önce, ertesi günkü bölümün başlığı şöyle duyurulmuştur: *Çoğunluk öğrenci derneklerine üye olmak istemiyor*. Bu başlığın başlı başına bir yorum ve yönlendirme içerdiğini sanırsanız herkes kabul edecektir. Oysa tablonun ortaya koyduğu gerçek bu değildir. % 52 oranını çoğunluk olarak nitelerek (araştırmanın diğer bölümlerinde benzer oranların "yaklaşık yarım" kavramıyla nitelendirildiği düşünülürse) yanlışlıktır. Ortaya çıkan % 52 oranını çoğunluk istemiyor biçiminde yorumlamak, okuyucunun dernekleşme olayına olumlu bakan % 48 oranının önemini ve değerini kavramasını güçleştirmektedir. Oysa daha sonra değineceğimiz gerçeklerle birlikte düşünüldüğünde, % 48 oranının hiç de sanıldığı gibi önemsiz olmadığı anlaşılacaktır. Söz konusu başlığın, ilgili bölümün yayınlandığı 2 Mart 1987 tarihli gazetede düzeltilmesi ve yerine "ÖĞRENCİLERDE DERNEK KORKUSU" başlığının kullanılması kuşkusuz daha gerçekçi bir bakışı ifade etmektedir.

Ancak başlıklardan daha önemli ve çarpıcı olanı, metin içindeki değerlendirmeler ve "SONUÇLARI YORUMLADILAR" bölümünde üniversiteli beş arkadaşın yaptıkları yorumlardır. Söz konusu yorumlarda, söylenen ve söylenmeyenlerle birlikte ortaya çıkan sonuç şudur: 1. Öğrenci dernekleri, öğrencilerin çok küçük bir bölümünü örgütlemişlerdir. 2. Üye olmak isteyen önemli bir kesimi ise örgütleyebilecek aktiviteden yoksundurlar. 3. Bu tablo olumsuzdur. Bu olumsuz tablonun iki nedeni vardır.

1. Derneklerin işlevinden sapması. 2. 12 Eylül öncesi öğrenci derneklerinin kafalarda bıraktığı olumsuz izler.

Gerçekten sayıların dili bu mudur?

Bizce tablodan çıkan sonuç bu değildir. Bu yorumlar içinde bulunduğumuz döneme damgasını vuran en temel gerçeği, 12 Eylül olgusunu inanılmaz bir biçimde gözmezlikten gelmektedir.

12 Eylül'ün yarattığı yalınlık ve korku en başa oturtulmadan, kitlelerde yaratılan bireysel kurtulma, bireysel davranma hayalleri göz önüne alınmadan ve bunlara mevcut iktidardan keyfi baskıcı politikaların eklenmeden, günümüz Türkiye'sinin hiç bir gerçeği kavranamaz. Neden % 7 üye? Neden istekli % 41 hâlâ örgütsüz? Neden % 52 derneklere üye olmayı düşünmüyor? Bu sorulara 12 Eylül gerçeğini bir yana bırakarak yanıt aramak mümkün değildir. Sadece nedenleri değil, bu sayıların gerçek değerini de kavramak mümkün değildir.

Bu sayılar yorumlanırken, öğrenci gençliğin son iki yıldır canlanan örgütlenmeye öyküsünü üyülebilmek gerekir. Araştırmanın söz konusu bölümünün gazetede yayınlandığı gün, aynı sayfada son iki sütunda "ARAŞTIRMANIN İBRET VERİCİ ÖYKÜSÜ" başlığı altında Sezgin Tüzün imzalı bir de yazı yer almıştır. Bu yazı, araştırmanın karşılaştığı zorlukları engelleri anlatıyordu. Bizler bilimsel bir çalışmanın karşısına çıkartılan bu engelleri şiddetle kınıyoruz. Ancak şunu da belirtmeliyiz, bizler öğrenci dernekleri temsilcileri olarak bu yazıda anlatılan olayları hiç de şaşırtıcı bulmadık. Çünkü bu engellemelerin binbir çeşidiyle, çok daha ağırlarıyla 2 yıldır mücadele ediyoruz. Bizler için asıl şaşırtıcı olan araştırmanın ibret verici öyküsünü yaşayan bir araştırmacının ve bunu yayınlayan gazetenin, derneklerin ibret verici öyküsünü hesaba katmamış olmasıdır. Daha da önemlisi, sonuçların yorumlanmasında konuyla doğrudan ilgili oldukları halde hiç bir dernek kurucusu veya yöneticisinin görüşlerini alması olmalıdır.

Bizler bu güne kadar karşılaştığımız güçlükleri ve içinde bulunduğumuz koşulları eksiksiz anlatmaya çalışmayaacağız. Çünkü tüm ayrıntılara sayfalar yetmez. Ancak değineceğimiz bazı gerçekler sayıların gerçek dilini aydınlatacaktır, buna inanıyoruz.

Bugün üniversite gençliğinin en yoğun olduğu Ankara ve İstanbul'da 40'tan fazla dernekleşme çalışması vardır. Bu iki ilimizden özellikle İstanbul'daki derneklerin çoğunluğu iki senedir henüz tüzel kişilik kazanabilmiş değildir. Tüzel kişilik kazanabilmiş olanların hepsi şu anda mahkemeliktir. Üniversite yönetimlerinin veya valiliklerin çıkarttığı yasa dışı engelleri aşmak için idare mahkemelerinde haklarını savunmaktadır. Ve her iki ilimizde de Kongresini yapabilmemiş dernek henüz yoktur. Bu durumun tek sorumlusu aklı hayale gelmeyen engeller çıkartan yetkilerini kötüye kullanan idarelerdir.

ODTÜ derneği bundan yaklaşık bir buçuk sene evvel kuruldu ve ilk ay içinde 1000'e yakın üye kazandı. Rektör derneği yasadışı ilan etti ve Valilik derneğin kapatılması için mahkemeye başvurdu. Bu dava henüz bir hafta

Gençlik Konuşuyor” Anketi Üzerine

ERİNİN GÖRÜŞLERİ

önce dernek lehine sonuçlanmıştır. Şu anda ise tüzükle ilgili olarak derneğin açtığı dava idare mahkemesinde sürmektedir. Olanlar bununla sınırlı değildir. ODTÜ rektörü tüm dernek üyelerine yazı yazmış dernek yöneticilerinin amaç dışı çalışma yürüttüğünü belirtmiş ve üyeliğe izin vermediğini ilan etmiştir. ODTÜ yalnızca bir örnektir. İlk ay içinde 1000 üye kazanan, iki senedir mahkemelerde oyalanan, yöneticilerine ceza kesilen, üyelerine göz dağı verilmiş, sıradan bir örnek...

Daha neler mi oldu? Sinema bileti satan SBF derneğinin tüm yöneticileri 1 ay okuldan uzaklaştırıldı. Bolu’da açlık grevine katılan öğrenciler 6 ay okuldan uzaklaştırıldı. Okuldan uzaklaştırma cezası alanlar arasında açlık grevine katılmayan fakat katılmış olan erkek arkadaşına sarılan bir kız öğrenci de var. Derneklerin çoğunluğunun kararıyla çıkarılan ve öğrenci sorunlarını tartışan **ÖĞRENCİ POSTASI** adlı derginin hepsi dernek yöneticisi olan yayın kurulunun tüm üyeleri gözaltına alındı ve bu arkadaşlar işkence gördü.

Dernek kurmak suç. Sinema bileti satmak suç. Dergi çıkartmak suç. Dergi bulundurmamak suç. Yasal yürüyüş yapmak suç. Açlık grevi yapmak suç. Dilekçe yollamak suç. Bunlar yaşarlarda suç değil, kafalarda suç. Cezası okuldan atılmak uzaklaştırılmak, göz altına alınmak, işkence görmek.

Bugün topluma ilgili her yaştan ve kesimden yurttaş yukarıda anlattıklarımızın rastgele seçilmiş birkaç örnek olduğunu ve hiç bir abartma olmadığını kuşkusuz bilmektedir. O halde şimdi yeniden sormak gerekir, neden % 7 üye, neden istekli % 41 örgütsüz, neden % 52 derneklere uzak duruyor. Ve herkesin gözü önünde olup biten bunca baskıya rağmen dernekleşme olayına olumlu bakan % 48 oranı küçümsenebilir mi?

Bu gerçekler yok sayılıp derneklerin bugünkü darlığı, onların işlevinden saptığına bağlanırsa gerçekçilikten çok uzaklara düşülür.

Dernekler işlevinden sapmamıştır. Dernekler üniversite öğrencisinin somut sorunlarını çözmek için yola çıkmışlardır ve bu amaçlarına sıkı sıkıya bağlıdır. Kültürel etkinlikler yürütmeye çalışmak, şenlikler düzenlemek, tiyatroya gitmek, sinema bileti satmak, atımlara karşı somut bir yasa önerisiyle çıkarak 44. maddenin değiştirilmesini talep etmek ve bu çalışmalar yüzünden işkenceye uğrayan arkadaşlarını savunmak, işkenceyi protesto etmek, evet bu çalışmaların hangisi amaç dışıdır? Hangisi işlevinden sapmadır?

Dernekler bugün bültenler çıkartmaya çalışıyor, ulusal capta seslerini duyuracak dergi çıkartmaya çalışıyorlar. Ülke düzeyinde güçlerini birleştirmek için olanca baskıyı göğüsliyorlar. Ve sonuç olarak daha geniş kitleleri tüm olumsuz koşullara karşı kendi çatalarının altında kazanmaya çalışıyorlar.

Unutmamak gerekir ki daha bir yıl öncesine kadar dernekler kendi üzerine uygulanan baskılar sonucu yedi kurucuyu tamamlamakta büyük güçlükler çekmekte idiler. Bugün, buna rağmen % 7’lik bir oranı örgütleyebilmiş olmasına, % 41’lik bir oranın derneklere üye olmak istemesine biz olumlu bir gözle bakıyoruz.

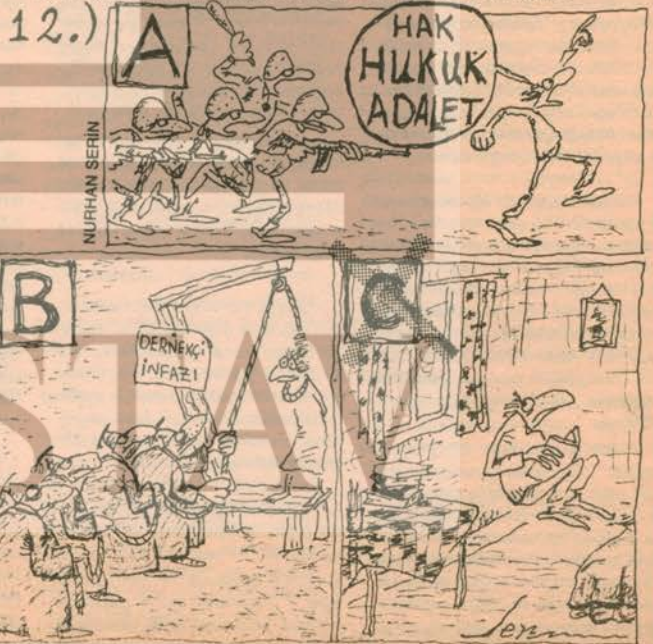
Bizler elbette yöntemlerimizin kusursuz olduğunu öne sürmüyoruz. Aramızda yürüttüğümüz kimi tartışmalar yanlış anlaşılıyor olabilir. Yetersizliklerimiz, acemiliklerimiz olabilir. Bütün bunların tartışılması ve olumlu eleştiriler bizi güçlendirecektir. Bu tür eleştirilere elbette açığız. Ancak derneklerin sorunlarını ele alırken bu sorunları yaratan faktörleri gerçek ağırlıklarına uygun bir sıraya koymalıyız. 12 Eylül olayını bir yana

birakıp dernekleri eleştirir, bütün sorunları derneklerin eksikliklerine bağlarsak büyük haksızlık etmiş oluruz.

Sonuçta derneklerin kimi eksikliklerini de aşacak olan öğrenci yığınlarıdır. Dernekler onlarıdır. Dolayısıyla attığımız her adımda her çalışmada yığınların derneklere sahip çıkmasını teşvik etmeli, buna çok özen göstermeliyiz. Bu bizim olduğu kadar aydınıyla, basınıyla tüm demokrat unsurların görevidir.

İşlevinden sapma değerlendirmesine karşı son bir söz daha söylemek isteriz. Kitlelerin politika yapmasını suç sayan iktidar bu şantajı sıkça kullanmaktadır. Bizler soruna iktidardan gözlüğüyle bakmıyoruz. Elbette demokratik kitle örgütleri ve bu arada öğrenci dernekleri siyasi parti değildirler. Ama onlar politikaya bütünüyle ilgisiz kalamazlar. Çünkü hiçbir toplumsal kesimin herhangi bir güncel sorunu gösterilemez ki politikadan bağımsız olsun. Bugün ülkemizdeki üniversite yapısını, eğitim sorunlarını iktidarın genel yapısından bağımsız düşünmek mümkün müdür? O halde bugün yasalarca suç sayılırsa da bizim talebimiz tüm demokratik kitle örgütlerinin gerçek işlevlerinden kesinlikle uzaklaşmadan tam tersine işlevlerini daha iyi yerine getirebilmenin bir koşulu olarak politik süreçte ağırlıklarını koyabilmelerinin sağlanmasıdır. Toplumumuzdaki herkes, yalnızca politikacılar, yalnızca zaman zaman görüldüğü gibi askerler, yalnızca büyük holdingler değil ama işçi sendikaları, öğrenci örgütleri ve tüm toplumsal kesimler toplumun genel sorunlarıyla yani politikayla ilgilenebilmelidirler. Bu vazgeçilemez bir yurttaşlık hakkıdır. Daha da öteye geçebilir.

Politikadan korkutulmuş uzaklaştırılmış bir gençliğe ülkesinin geleceğini teslim etmek düşüncesi deliliktir. Ya da, kof bir demogoji...



"BİR DAHA YAŞANMAMASI"

dileğiyle başlayan ya da biten nice yazılar yazıldı, nice çizimler çizildi, nice sözler söylendi.

Biri dönemin suçlusu sayılan gençlerin, aydınların, demokratların, devrimcilerin yaşamak zorunda bırakıldıkları, onlara "müstehâk" görülen bir süreçti "bir daha yaşanmaması" dilenen.

Zaman zaman geri planda kalsa da Türkiye'nin gündeminden hiç düşmeyen, her zaman tartışılan, konuşulan ve hepsinden önemlisi **kesintisiz yaşanmaya devam eden bir süreçti**.

Bu savlar için, **kökü dışarda** mirrakların "devletimizin itibarını sarsamak, cumhuriyetimizin temel nizamını bozmak için" atıkları **iftiralar**, "maksatlı söylentiler" deniliyordu, onca tanıya, raporlara rağmen.

"Bana ispat edin", "kanıtın var mı?" deniliyordu bana işkence yapıldı diyen öğrenciye "**İçişleri bakanı**" tarafından. "Bunlar yurt dışında sol örgütlerin iddiaları" diyordu bakan ve arkasından da itiraf ediyordu; "**kendini bilmeyen** binlerce memurumuz var" ve suç, **bü insanlığın yüz karası** suç, "kendini bilmez memurların" üzerine atılıyordu. Ancak emrinde çalışanların "kendini bilmez" tutumlarından sorumlu olmayan bir üst, bir amir, dünyanın hiçbir yerinde, hiçbir sisteminde görülmemiştir. Nitekim Yargıtay da bu görüşteydi. "**İŞKENCEDEVLET SORUMLUDUR!**" **haksız olarak tutuklanmaların tazminat talebi haklıdır.**"

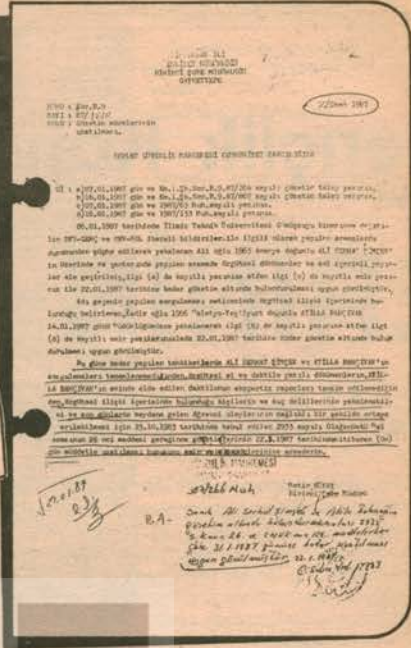
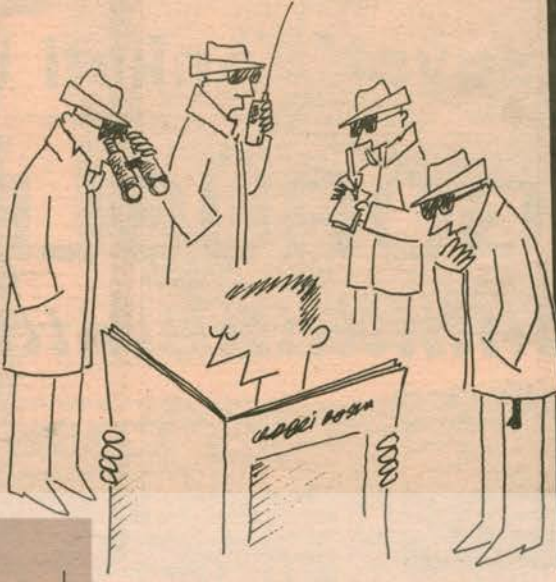
Ve işkenceler, haksız gözaltına almalar sürüyordu, sürüyor.

Bu haksız gözaltılar ve işkenceler zinciri, 1986 Kasımından itibaren Demokratik öğrenci hareketinin yayın organı **Öğrenci Postası**'nı ve öğrenci derneklerini de içine alıyordu. Yürütülen bu "operasyon"ların, öğrenci derneklerine yönelik olmadığı iddia edilirdi. Öğrenci derneği temsilcilerine "gözetililerin haksız olduğu" söylendiğinde, her şeyin **yasal olduğu, yasalar çerçevesinde** yapıldığı iddia ediliyordu.

Gözetilina alınan öğrenci derneği yöneticileri, 25 güne varan süreler içinde yasal çerçevede gözaltında tutuluyordu. Öyle ya "minareyi çalan kılıfını hazırlar", tüm haksızlıklar da yasal kılıflar uydurularak, **hakkılaştırılıyordu**. Nasıl olsa kamuoyu da operasyonun "demokratik öğrenci derneklerine yönelik olmayıp, yasadışı örgütlere yönelik olduğuna" ikna edilmişti.

1961 Anayasasınının 30. maddesindeki "...(sanıklar) Kanunun açıkça belli ettiği hallerde, toplu olarak işlenen suçlarda ve genellikle savaş veya sıkıyönetim hallerinde, kanunlarda gösterilen süre içinde hakim önüne çıkarılır, bu süre onbeş güne geçmez", hükmü ve 1982 Anayasasınının 19. maddesinde "...toplu olarak iş-

MURAT ÖZMENEK



İstanbul Öğrenci Derneklerine Yönelik Operasyonun Ardından

Yasadışı Olan Kim?

Atilla Bahçıvan

lenen suçlarda engeç on beş gün içinde hakim önüne çıkarılır... bu süreler olağanüstü hal, sıkıyönetim ve savaş hallerinde uzatılabilir." şeklindeki düzenleme ile onbeş gün üzerindeki gözaltı sürelerine de izin veriliyordu.

Cumhuriyet savcıları da emniyet tarafından talep edilen gözaltında tutma ve gözaltında tutma süresini uzatma isteklerini, gerekli araştırma yapılmadan hemen uygun bularak onaylıyordu.

Ancak bu muntazam mekanizma hep aynı mükemmellikte işlemiyor, bazen "hata" yapılabiliyordu. İşte bu "küçük hatalardan" biriyle, devlet görevlilerinin gözaltı süresinin uzatılması konusundaki tutumları ve öğrenci derneklerine bakış açıları bir kez daha belgelendi.

İstanbul'da 6 Ocak 1987 tarihinde **Öğrenci Postası** dergisi sahibi ve İTÜMFÖD başkanı olan Serhat Şimşek'in gözaltına alınması ile başlayıp 7 öğrencinin daha gözaltına alınması ile devam eden ve 25 gün

sonra, 31 Ocakta Devlet Güvenlik Mahkemesinde biten operasyon sonucunda emniyet tarafından hazırlanan dosya, bazı gerçekleri belgeleri ile göz önüne seriyordu. Bu dosyada, öğrenciler üzerinde bulunan **Yarın, Öğrenci Postası, Yeni Çözüm** gibi yasal dergiler, **ele geçirilmiş yasadışı** yayın olarak gösteriliyor, öğrenciler tarafından yazılmış ve hiçbir suç unsuru bulunmayan yazılar **işgüzar emniyet görevlilerince örgüt-sel doküman** olarak gösteriliyor, yetkililerin tüm gayretkeşliğine rağmen, baskıların öğrenci derneklerine yönelik olduğu açıkça belli oluyordu. Öğrenci dernekleri ve bunların kendi aralarındaki iletişim ve görüşmeleri "**illegal örgütlenme**" olarak çarpıtılıyordu.

Dosyadaki bazı örnek belgeler göz atsarsak;

İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nün Birinci Şube'since hazırlanan, 22 Ocak 1987 tarih ve 87/1210 sayılı **gözetim sürelerinin uzatılmasına ilişkin** olarak DGM savcılığına verilen dilekçede "...Serhat Şimşek

ve Atilla Bahçıvan'ın sorguları tamamlanmadığından ve sanıkların elyazmaları ile yazı makinalarının **eks-pertiz raporları** tanzim edilemediğinden..." onyedü gündür gözaltında olan "sanıkların" gözaltı sürelerinin on gün daha uzatılmasını talep ediyor. DGM savcılığı da 987/266 Muh. sayılı dilekçenin altına düştüğü notta bu ricayı kırmayarak, uzatmayı uygun buluyor. Buraya kadar herşey enazından "bürokratik olarak" hukuka uygun görünüyordu. 2935 sayılı olağanüstü hal yasanının 26. maddesi, savcılara böyle bir uygulama için yetki veriyor.

Ancak dosyayı birkaç sayfa çevirince birisi 12/1/1987 tarihli 147 defter no. ve 35 no.lu rapor, diğeri ise 19/1/1987 tarihli 260 defter ve 47 rapor no.lu iki **ekspertiz raporuna** rastlıyoruz. Bunlar daha önce emniyet tarafından "**henüz tanzim edilemediği belirtilen**" Serhat Şimşek ve Atilla Bahçıvan'a ait **eks-pertiz raporlarıdır**. Tarihlerin karşılaştırılması durumunda, gözaltı uzatmalarının ne denli haklı ve **nedimli yasal olduğu** ortaya çıkıyor.

Birkaç sayfa sonra ise, yine 22

E. G.
EMMANUEL, DEMETREY VE KÖKSAL DÖKÜMAN
Sanatçıların Kültür ve Turizm Bakanlığı'na
BAŞVURU RAPORU

19/01/1989

Özellikle bu raporun 1. ve 2. bölümlerinde yer alan hususlar hakkında bilgi edinmek üzere...

1. BÖLÜM

1.1. Sanatçıların Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Başvurusu

Emmanuel, Demetrey ve Köksal Döküman'ın 19/01/1989 tarihinde Kültür ve Turizm Bakanlığı'na başvurdukları ve bu başvuruların sonuçlandırılması için Kültür ve Turizm Bakanlığı'na yazdıkları mektupların ve diğer belgelerin bir kopyasını ekte sunmuşlardır.

1.2. Sanatçıların Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Başvurularının İçeriği

Emmanuel, Demetrey ve Köksal Döküman'ın Kültür ve Turizm Bakanlığı'na başvurdukları ve bu başvuruların sonuçlandırılması için Kültür ve Turizm Bakanlığı'na yazdıkları mektupların ve diğer belgelerin bir kopyasını ekte sunmuşlardır.

1.3. Sanatçıların Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Başvurularının Sonuçlandırılması İçin Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Yazdıkları Mektupların İçeriği

Emmanuel, Demetrey ve Köksal Döküman'ın Kültür ve Turizm Bakanlığı'na başvurdukları ve bu başvuruların sonuçlandırılması için Kültür ve Turizm Bakanlığı'na yazdıkları mektupların ve diğer belgelerin bir kopyasını ekte sunmuşlardır.

E. G.
EMMANUEL, DEMETREY VE KÖKSAL DÖKÜMAN
Sanatçıların Kültür ve Turizm Bakanlığı'na
BAŞVURU RAPORU

19/01/1989

16 Ocak 1989

1. BÖLÜM

1.1. Sanatçıların Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Başvurusu

Emmanuel, Demetrey ve Köksal Döküman'ın 19/01/1989 tarihinde Kültür ve Turizm Bakanlığı'na başvurdukları ve bu başvuruların sonuçlandırılması için Kültür ve Turizm Bakanlığı'na yazdıkları mektupların ve diğer belgelerin bir kopyasını ekte sunmuşlardır.

1.2. Sanatçıların Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Başvurularının İçeriği

Emmanuel, Demetrey ve Köksal Döküman'ın Kültür ve Turizm Bakanlığı'na başvurdukları ve bu başvuruların sonuçlandırılması için Kültür ve Turizm Bakanlığı'na yazdıkları mektupların ve diğer belgelerin bir kopyasını ekte sunmuşlardır.

1.3. Sanatçıların Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Başvurularının Sonuçlandırılması İçin Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Yazdıkları Mektupların İçeriği

Emmanuel, Demetrey ve Köksal Döküman'ın Kültür ve Turizm Bakanlığı'na başvurdukları ve bu başvuruların sonuçlandırılması için Kültür ve Turizm Bakanlığı'na yazdıkları mektupların ve diğer belgelerin bir kopyasını ekte sunmuşlardır.

Abdullah Bağcıoğlu 22.1.1989
Emmanuel, Demetrey ve Köksal Döküman'ın Kültür ve Turizm Bakanlığı'na başvurdukları ve bu başvuruların sonuçlandırılması için Kültür ve Turizm Bakanlığı'na yazdıkları mektupların ve diğer belgelerin bir kopyasını ekte sunmuşlardır.

E. G.
EMMANUEL, DEMETREY VE KÖKSAL DÖKÜMAN
Sanatçıların Kültür ve Turizm Bakanlığı'na
BAŞVURU RAPORU

19/01/1989

16 Ocak 1989

1. BÖLÜM

1.1. Sanatçıların Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Başvurusu

Emmanuel, Demetrey ve Köksal Döküman'ın 19/01/1989 tarihinde Kültür ve Turizm Bakanlığı'na başvurdukları ve bu başvuruların sonuçlandırılması için Kültür ve Turizm Bakanlığı'na yazdıkları mektupların ve diğer belgelerin bir kopyasını ekte sunmuşlardır.

1.2. Sanatçıların Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Başvurularının İçeriği

Emmanuel, Demetrey ve Köksal Döküman'ın Kültür ve Turizm Bakanlığı'na başvurdukları ve bu başvuruların sonuçlandırılması için Kültür ve Turizm Bakanlığı'na yazdıkları mektupların ve diğer belgelerin bir kopyasını ekte sunmuşlardır.

1.3. Sanatçıların Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Başvurularının Sonuçlandırılması İçin Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Yazdıkları Mektupların İçeriği

Emmanuel, Demetrey ve Köksal Döküman'ın Kültür ve Turizm Bakanlığı'na başvurdukları ve bu başvuruların sonuçlandırılması için Kültür ve Turizm Bakanlığı'na yazdıkları mektupların ve diğer belgelerin bir kopyasını ekte sunmuşlardır.

Abdullah Bağcıoğlu 22.1.1989
Emmanuel, Demetrey ve Köksal Döküman'ın Kültür ve Turizm Bakanlığı'na başvurdukları ve bu başvuruların sonuçlandırılması için Kültür ve Turizm Bakanlığı'na yazdıkları mektupların ve diğer belgelerin bir kopyasını ekte sunmuşlardır.

Ocakta tamamlanmadığı belirtilen sorgulamaların, aslında 16 Ocakta tamamlanmış olduğuna öğreniyoruz. Sanıkların ifadelerinin altında ise, sorgulamayı yapan üç emniyet görevlisinin imzaları var.

Bunlar, "kendini bilmez memurlarca" yapılan küçük hatalar ya da emniyet görevlilerinin "yoğun işleri" nedeniyle gözden kaçırdıkları ufak ayrıntılar olsa gerek. Sanmayı, ama belki de "sanıklar" daha fazla "içerde" tutulabile, bu arada "dışarıdaki" demek yöneticilerinin de "gözünü korkutmak" hesabı ile, savcıdan izin alabilmek için kaştıkları yapılan yanlışlar. Herne olursa olsun, ortada yasalara aykırı olarak, haksız (belki de kasıtlı) olarak işleri kaybedilen on gün var.

Dosyada buna benzer daha başka belgeler de var. Örneğin; 23 Ocak tarihli ve 87/1319 sayılı, İsmail Adnan Öner, Köksal Floralı, Hasan Aydemir, İsmail Oral'ın gözaltı sürelerinin uzatılmasını isteyen ve savcı-lıkça 987/286 Muh. sayılı nota uygun görülen uzatmanın gerekçeleri de aynı. Ancak tarihler her nedense (!) yine çelişiyor. Anlaşılan emniyetteki dikkatsiz memurların küçük hataları alışkanlığa dönüşmektedir. Bu dört sanıkla ilgili 192-193 defter notu ve 39-40 rapor notu ekspertiz raporu, 12 Ocak 1987 tarihli. Bu dört "sanık"ın ifadeleri de 11 Ocak tarihli.

Gene aynı dosyadaki belgelerden "sürekli duyup da ne olduğunu bir türlü öğrenemediğimiz" döküman kavramının ne anlama geldiğini öğreniyoruz.

İTÜ öğrencisi Turan Dolu'nun evinde yapılan aramada "Yeni çözümler, Yeni aşama, Yarn, Öğrenci Postası gibi dergilerin ele geçirildiği, başkaca döküman ve suç unsuru

raştıranmadığı" "...27 Ocak tarihli muvafaklı ev arama ve yakalama tutanağında" adı geçen dergilerin döküman ve yasadışı suç unsurları olarak değerlendiriliyor.

Bir de emniyetin olayları anlattığı hukuksal hiçbir değeri olmayan FEZLEKE var. Sadece somut durumun ve olayların anlatılması gereken fezlekele emniyet kuvvetlerimiz belki de savcığı sanıklı suçlu olduğuna inandırabilmek için bol bol yorum yapılmış ve çok güzel bir senaryo kurulumuş. Dernekleri bakış açısı çok net.

Fezlekenin 1. sayfasında suçun nevilere başlığı altında ihlal edildiği öne sürülen kanunlar ve maddeleri şöyle sıralanmış.

- TCK 141-142-311-313
- Dernekler yası
- Toplantı ve gösteri yürüyüşleri yası
- Siyasal partiler yası.
- Emniyetin öğrencilere isnat ettiği suçlar bunlar.

Yasal dernek kurmak bu dernekler arasında iletişim kurmak TCK'nin 141. maddesindeki "...sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümü tesis etmeye matuf cemiyet kurmak, bu cemiyeti sevk ve idare etmek..." suçunu işlemeye yeterli görülüyor emniyetçe. Öğrencilerden 44. maddenin değiştirilmesi için dilekçe vermelerini istemek yine TCK'nin 311. maddesindeki "...bir suçun işlenmesini aleni olarak tahrik etmek..." ve 313. maddedeki "...kanunun cürüm saydığı bir fiili açıkça övmek, halkı kanunlara itaatsizliğe tahrik etmek..." suçu için yeterli görülüyor.

İşini iyi bilen emniyet kuvvetlerimiz bu fezlekeyi iddianame biçiminde düzenlemişler. Sıra başlıkların tpki bir iddianame gibi. Suçun yeri: İstan-

bul ilinin muhtelif ilçeleri, Türkiye'nin muhtelif illeri; suç tarihi olarak sahtelif tarihler deniliyor. (fezleke s.1)

Suçun sabit delilleri olarak gösterilenler ise daha ilginç. Güneş gazetesinde öğrencilerle yapılan ve yayınlanan bir söyleşi ve Öğrenci Derneği kurucularının SHP ve DYP'yi ziyaretiyle illegal toplantı yapmak suçunun delilleri olarak gösteriliyor. (fezleke s.3)

Uzun açıklamalar ve ifade özetlerinden sonra "Netice" başlığı altında "dilekçe vermek, açık grevi yapmak, yemek boykotu yapmak" illegal çalışmalar ve yasa dışı eylemler olarak gösteriliyor. (fezleke s.21) Aynı zamanda fezleke tüm dünyada çağda ceza hukukunun ana kuraları olarak kabul edilen kuraları üst ediyor. Bir davada hâlâ yargılanan kişinin dernek kurucusu olması veya yargılanıp aklanmaların dernek kurucusu olmaları derneklerin illegal yapıları olduğu iddiasının kanıtı olarak gösteriliyor. (fezleke s.21, 22)

Üstelik "sanığın suçluluğu kanıtlanana kadar suçsuzdur." veya "aynı suçtan iki defa yargılamaya yapılamayacağı" ilkelerine rağmen.

Tüm bu saçmalıklara ve keyfiliklere sanık öğrencilerden önce savcı cevap veriyor.

1987/49 hazırlık sayılı "Kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar"ın 2. sayfasında "...Sanıkların yapılan sorgulamalarında çeşitli fakültelerde öğrenci olduklarını, öğrenciliğin verdiği birtakım sorunların çözümünde faydalı olması düşüncesiyle öğrencisi bulundukları fakültelerde öğrenci derneği kurdukları... son günlerin öğrenci sorunlarından en önemlilerinden biri olan YÖK yasınının 44. maddesinin kaldırılması için girişim-

lerde bulduklarını, bu girişimlerin cümlesinden olarak Ankara'ya yürüyüş, açık grevine gitmek, ilgili mercilere dilekçe verme şeklinde olduğunu... Ali Serhat Şimşek'in çantasında elde edilen yazı incelendiğinde Türkiye genelinde yüksek öğretim Öğrenci Derneklerinin şimdiye kadar yaptıkları sorunlarını dile getiren eylemlerinin değerlendirilmesinin, bu eylemlerinin aksayan yayınlarını ortaya konduğu, YÖK'ün 44. maddesinin değiştirilmesini ilişkin faaliyetlerinin bundan sonra da devam etmesi gerektiği, Türkiye'deki tüm öğrenci derneklerinin bu konuda ortak hareket etmesi lüzumundan bahsedildiği... görülmüş, bu sanık ve diğer sanıkların üzerinden çıkan yazılı dökümanların hemen tümünde bu konuyu içeren yazılar bulunduğu demokrasiye ve rejime karşı kalkışmayı içeren veya bu yönde örgütlenmeyi içeren mahiyette herhangi bir yazının veya örgütlenmenin bulunmadığı anlaşılmıştır... dernekler kurarak sorunlarının çözümünde ortak çalışmalarda bulunmaları, bu yöndeki eylemleri rejime yönelik yasadışı eylemler olarak değerlendirilmemelidir. Bu yönden sanıkların... Türkiye'deki diğer üniversitelerden gelen öğrenci derneklerinin kurucu veya başkanlarıyla bir araya gelip buluşmaları örgütsel bir faaliyet olarak değerlendirilemez.

Tüm bu izahattan anlaşılacağı üzere sanıklar (hakkında)... kovuşturmayaya yer olmadığına... karar verildi.

Bu karardan sonra fazla söze gerek yok.

HAKSIZ GÖZ ALTILARA SON!

SBF DEKANI NECD

Öğrenci dernekleri kurulduklarından bu yana, rektörlüklerden valiliklere kadar pekçok kurumun engelleme girişimleriyle karşılaşmış bunları yasal yollardan bir bir aşmayı başardılar, başarıyorlar. Öğrenci derneklerine yönelen baskılar, polis, haksız gözaltıların, işkencenin işin içine girmesiyle üst boyutlara ulaştı. Üniversite gençliğinin akademik-demokratik mücadelesine ve bu mücadelenin aracı olan öğrenci derneklerine sahip çıkanlar, bu baskılara boyun eğmeyeceklerini kanıtladılar bugüne dek. Öğrenci derneklerinin çalışmasını, kitselleşmesini engelleme yönündeki girişimler ise polisün yanı sıra üniversite yönetimlerinin eliyle de sürdürülüyor. Polis-üniversite yönetimi işbirliği pekçok olayda somutlandı. Bir yandan güdümlü denekler kurulması yolunda yasa tasarıları oluşturulurken, bir yandan da öğrenci derneklerinin asıl çalışma alanı olan birimlerindeki etkinlik göstermeleri yöneticiler eliyle sürekli engellenmeye çalışılıyor. Bunun iyi bir örneğini Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi yönetimi oluşturuyor. SBF-ÖD yöneticilerinin sinema bileti sattıkları gerekçesiyle aldıkları 1 aylık uzaklaştırma cezası akıllarda. SBF Dekanı Necdet Serin, bu uygulaması ve "başınızı ezeriz" türünden tehditleriyle daha önce de gerek dergimizde, gerekse diğer demokrat basın organlarının bir bölümünde adından söz ettirmiş, eleştirilere konu olmuştu. Geçtiğimiz ay içinde, SBF-ÖD temsilcilerinin Dekanı Necdet Serin'e yaptıkları nezaket ziyareti de aynı tehditkâr yaklaşımı yansıtıyordu. Dekan'ın "bir kelimesi bile basında çıkarsa hepinizi mahkemeye veririm" dediği görüşmeye, SBF-ÖD Yönetim Kurulu Başkanı Remzi Öner Özkan, Yönetim Kurulu üyesi Hakan Eken, bölüm temsilcileri Candan Er, Mustafa Özcan, Haydar Şahin, sınıf temsilcileri Ali Çılak, Cafer Günday, Yasemin Çongar ve üye Vahit Paşa katıldı. 12 Mart 1987 günü gerçekleşen ve Dekan Yardımcısı Güney Devrez'in de hazır bulunduğu 2,5 saatlik görüşmenin bir özeti yayımlıyoruz.

YK Başkanı: Sayın Dekan, birinci dönemin sonlarına doğru, benim de aralarında bulunduğum bir grup dernek yöneticisi ve üyesi arkadaşın sinema bileti sattığımız için okuldan uzaklaştırılmış olduğumuz günlerde; derneğimizin diğer bazı arkadaşlarımızı "Güney Devrez'i ziyaret etmişlerdi. O ziyarette, sizinle görüşme isteğimizi iletmıştik. Ancak sizden bir yanıt alamadık. Bu arada derneğimizin yayın organı olan SBF-ÖD Bülten de yayımlandı. Orada da görüşme isteğimiz dile getiriliyor.

Dekan: (Bir öğrencinin kendisine Bülten'i vermesi üzerine) Evet, bütteninizi gördüm. İltifatlarınıza teşekkür ediyorum. Haksız, yersiz insafsız iltifatlarınıza!

Dernek temsilcisi: Efendim, "Dekan'a Çağrı" başlıklı yazıyı okudunuz mu?

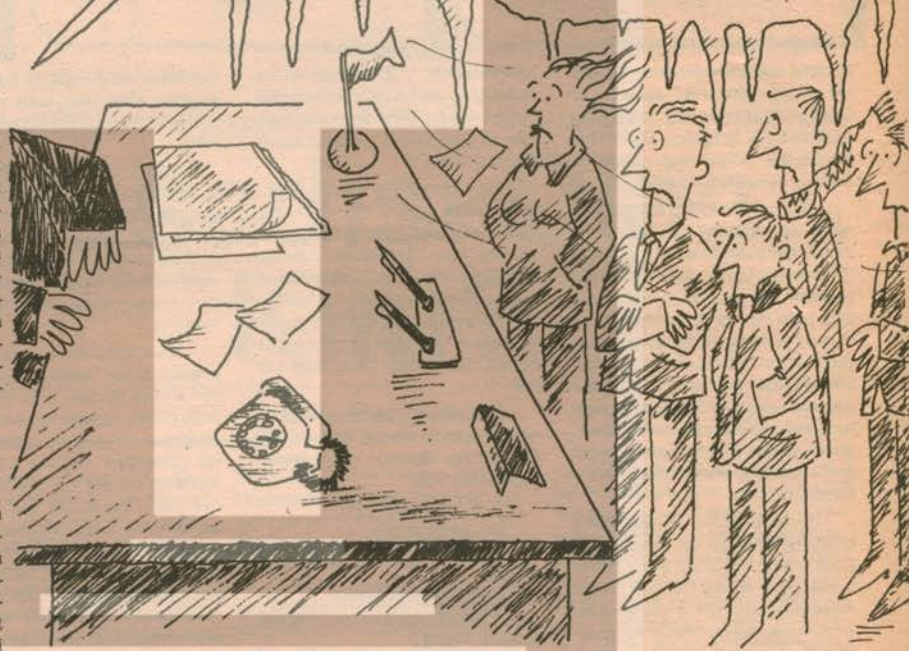
Dekan: Hepsini okudum. Hepsi de ne kadar saygısız, kötü niyetli olduğunuzu gösteriyor.

Dernek temsilcisi: O yazı, iyi niyetli bir çağrı yazısı. İyi niyetli olmayan, saygısızca yazılmış tek bir sözcük olamayacak, saygısızca yazılmış tek bir yaklaşıma örnek verebilir misiniz?

Dekan: Bülten'i havada sallayarak Hepsini saygısız... bütünüyle kötü niyet örneği.

YK Başkanı: Efendim, biz iyi niyetle ziyaretinize geldik.

"Bu görüşmenin kelimesi bile yay hepinizi mahk veririm."



Dekan: (Not tutan bir öğrenciyi gösterecek) Siz gazeteci misiniz?

Dernek temsilcisi: Hayır efendim, öğrenciyim.

Dekan: Neden not tutuyorsun? Gazetelere vereceksin, değil mi? Daha önce de verdiniz. Gazetelere, dergilere... yalan yanlış bir sürü şey yazdılar... Eğer bu konuşmamız hakkında basında en ufak bir şey çıkarsa hepinizi dava ederim. Tek bir sözcük bile yayımlanırsa, mahkemeye veririm. Alın şu kağıdı, hepiniz isimlerinizi yazın.

YK Başkanı: Efendim, böyle bir şeye gerek yok. Bizleri zaten tanıyoruz. Hepimiz dernek temsilcileriyiz. 300 üyemizi, derneğe sempatiyle yaklaşan, etkinliklerimize katılan 1000 kadar öğrenciyi temsil ediyoruz.

Dekan: Siz hiçkimseyi temsil etmiyorsunuz. 300 üye bir şey ifade etmez.

YK Başkanı: Bizi, öğrenci temsilcileri olarak görmeniz gerekir. Biz, bu sıfatla, İçişleri Bakanlarıyla TBMM'de görüşme yaptık. O da bizi tem-

silci olarak kabul etti.

Dekan: İçişleri Bakanı, işçileriyle ilgilensin. Kimse buraya karışamaz. Başbakan olsa karışamaz bu fakülteye. Biz buraya, kimi istemlerimizi aktarmaya geldik. Üyelerimizin, arkadaşlarımızın isteklerini iletceğiz. Sizin yanıtlarınızı da onlara iletmemiz gerekli. Görüşmeyi kişisel bir kararla yapmıyoruz. Bu görüşmeye, dernek üyelerini temsil eden geldik. Onlara neler konuştuğumuzu ayrıntılı biçimde aktaracağız.

Dekan: Tekrarlıyorum, hepinizi mahkemeye veririm. Adlarınızı daha yazmadınız mı? Buna bile cesaretiniz yok!

Dernek temsilcisi: Efendim niçin tehdit ediyorsunuz?

ET SERİN

tek bir inlanırsa emeye



Dekan: Görüşmeye geldiyse görüşürüz. Kiminle görüştüğümü, adlarınızı bilmek isterim. Biz bir aileyiz. Ama siz medeni cesarettin yoksunuz!

Dernek temsilcisi: Sayın Dekan, konuşmanıza "mahkemeye veririm" diye başlamasaydınız, adlarımızı aktaracaktık. Madem aileyiz, neden bizi tehdit ediyorsunuz?

Dekan: Bak yayımlanırsa senden bilirim, sen yazıyorsun. Ona göre!

Dernek temsilcisi: Halâ tehdit ediyorsunuz! **Dekan Yardımcısı:** Niye aile içinde kalması gereken konuşmaları basına aktarıyorsunuz? Benimle de görüştünüz, bak sen de vardın. Gazetecileri çağırışınız, hepsini yolladım. Sonra Yeni Gün'de de bir fotoğraf, Yarı'n da bir yazı...

YK Başkanı: Efendim, o günlerde her gün fakültemizden bir arkadaşımız gözetilme alınıyor. Gazeteciler onun için ilgilennmiş olabilirler.

Dernek temsilcisi: Zaten, basından çekinmek

gerekisiz.

Dekan: Kimse basından çekinmiyor. Yalan yanlış şeyler yazdılar. Cumhuriyet gazetesinde sanki biz, sinema bileti sattınız diye sizi cezalandırmış gibi yazdılar.

Dernek temsilcisi: Efendim, o yazıda sizin imzanızı taşıyan ceza kararından alıntılar vardı. Hem "yalan yanlış" haber çıktıysa, keşke tekipteyseydiniz. Böyle bir hak var.

Dekan: Gerek görmedim. Zaten kimse inanamaz, bizi tanıyanlar gülüp geçiyordu o habere.. Mesele, sizin aile içinde kalması gereken sözleri basına vermeniz.

YK Başkanı: Ama efendim, derneğimize, bizlere ilişkin pek çok düşünce sizin sözleriniz yaptığımız konuşmalar... hocalarımızdan Aydın Yalçın tarafından Yeni Forum dergisine tümüyle çarpıtılarak yansıtılıyor.

Dekan: O iş bizi ilgilendirmez. Aydın Hoca'nın bileceği iştir. Bizim hocalarımız, istedikleri dergilerde yazarlar... Bak Mücahit Soysal'a birşey diyor muyuz, Milliyet'te yazıyor diye?

YK Başkanı: Sonuçta, gerginlik bizim hiç istemediğimiz bir şey, Sizin de istemediğiniz bir şey olsa gerek. Biz öğrenci derneklerini haklarınıza sahip çıkmak, sorunlarınıza çözüm aramak için kurduk. Yoksa üniversite yönetimlerini karşımıza almak için değil. Gerginlik istemiyoruz. Bülten'i de bunun için çıkarıyoruz, Öğrenci Postası'nı da bunun için çıkarıyoruz. Sağlıklı iletişim istiyoruz. Bizi, sizi karşısına almış insanlar olarak değil, akademik-demokratik talepler çerçevesinde biraraya gelen öğrenciler olarak görmemiz gerekir. Basına yansıtma meselesine gelince... Biz zaten, sizinle Bülten'imizin ikinci sayısı için söyleşi yapmak, sizin düşüncelerinizi aktarmak istiyoruz.

Dekan: Söyleşi möyleşi yapmam.

Dernek Temsilcisi: Niçin efendim?

Dekan: Yapmam. Neden benim bileceğim iştir. Necdet Serin olarak beni ilgilendirir. Bak Uğur Korum'la söyleşi yapmışsınız. Ne güzel işte! Gidin, bir daha konuşun...

YK Başkanı: Efendim, SBF öğrencileri olarak kimi sorunlarımız hakkında söyleşmek....

Dekan: Neymiş sorunlarınız, anlat bakayım.

(SBF-ÖD yönetici ve üyeleri Dekan Serin ile Dekan Yardımcısı Devrez'e fotokopi sorunundan, derslerin işleniş biçimine, kütüphaneden yararlanma olanaklarından, yemekhanenin ve yemeklerin yeterliliğine, kültürel, sportif etkinliklerin olmayışına kadar çeşitli sorunlarını aktardılar. Fakülte yöneticilerinin tutumu öğrenci derneği tarafından üretilen bu sorunlara ilişkin çözüm önerilerini benimsememek biçiminde oldu. Dekan Serin, yemekhanede yemeyinden iki kez kurt çıktığını söyleyen bir öğrenciyi "demek ki sen kurtların cazibe merkezi haline gelmişsin" derken, öğrenci derneğini de okul sorunlarıyla ilgilennemeyip "ideolojik politika ile uğraşmak" ile suçladı. Dernek yöneticilerinin çeşitli etkinlikleri için yer ve olanak istemeleri üzerine ise şöyle bir konuşma geliştirdi.)

YK Başkanı: Efendim, SBF'de 1982'den bu yana hiçbir kültürel etkinlik gerçekleşmiyor. Ne bir sergi, ne halkoyunları... Halbuki bizim derneğimizin tiyatro, halkoyunları, inceleme-araştırma, spor türü bir sürü birim çalışması var. Fotoğraf çekim, karikatür çizim arkadaşları biraraya getirmeye çalışıyoruz. Bu etkinlikler için okulumuzda yer sağlanırsa, geniş ilgi göreceğine inanıyoruz. Örneğin, bir sergi açabiliriz.

Dekan: Böyle bir şeye izin veremem.

Dernek temsilcisi: Efendim, bir karikatür sergisi açmanın ne gibi bir sakıncası olabilir?

Dekan: Prensipl olarak izin vermem. Dernek et-

kinliği olduğu sürece. Ama dernekle ilgisiz biçimde bir grup öğrenci gelir, sergi açmak istiyoruz der. O zaman belki bir olanak yaratabiliriz.

YK Başkanı: Biz de zaten böyle insanlar bir araya getirmeye çalışıyoruz. Dernek etkinliklerinin yeri de aslında okuldur. Biz kültürel etkinliklerimizi de okulda sürdürmek istiyoruz.

Dekan: Hayır, ben bu dönemde, bu görevde kaldığım sürece okul ve bahçe hudutları içinde dernek adına yapılmış hiçbir etkinliğe izin vermem. Bak Bülten çıkarıyorsunuz, İzmir'den İstanbul'dan yürüyüş yapıyorsunuz... birşey diyor muyuz? Ama okulda olmaz. Bütün çıkarırsın, satarsın, birşey demem. Ama okulda bir tane bile satıldığını görürsek, canımız okuruz.

YK Başkanı: Efendim, Dernekler Kanunu'nda Öğrenci Dernekleri okulda etkinlik gösterirler, etkinlik düzenlemeleri ise okul yönetiminin onayına bağlıdır deniyor.

Dekan: Evet, önce gelip izin almak zorundasınız.

YK Başkanı: Efendim, önceden gelip bildiriyoruz...

Dernek temsilcisi: Yani efendim, herhangi bir etkinlik için dernek olarak gelip başvurursak izin vermeyecek misiniz?

Dekan: Vermem...

Dernek temsilcisi: Son sözü bu mu?

Dekan: Evet. Hem siz zaten geçicisiniz. Daha genel kurulunuzu bile yapmadınız. Valilikle bir takıntınız var.

Dernek temsilcisi: Evet, genel kurul yapmamız engellenmeye çalışılıyor, ama biz yasal haklarımızı sonuna kadar savunup genel kurul yapacağız. Şimdiye dek açtığımız bütün davaları kazandık. Mutlaka genel kurul yapacağız.

Dekan: O zaman zaten kanunda var. Genel Kurul toplantısı için yer vereceğiz. Sonra da her gün gelip derneğinizi denetleyeceğiz.. Genel Kurul yaptıktan sonra, her gün defterlerinizi kontrol edeceğiz. Genel kurulunuzu yaparsınız sonra nezaket ziyaretinde bulunursunuz.

YK Başkanı: Efendim, biz yasal bir derneğiz. Yasal olarak dernek etkinliği göstermek için genel kurul yapmış olmak gerekmiyor. Tüzel çalışma yapıyoruz. Zaten genel kurulumuzu da mutlaka yapacağız.

Dernek temsilcisi: Peki efendim, genel kurulumuzu yaptıktan sonra tutumunuzda bir değişiklik olacak mı? O zaman etkinliklerimizi nasıl karşılayacaksınız?

Dekan: İzin vermem. Görevde kaldığım sürece okulda dernek adıyla etkinlik yapamazsınız.

YK Başkanı: Efendim benim okula girmem arkadaşlarımızla konuşmam bile bir dernek etkinliğidir.

Dekan: Bundan önceki tutumunuzla bundan sonraki tutumunuz arasında çizgi çekerseniz bazı şeyler değişebilir. Ama dernek etkinliğine müsaade etmem.

(Burada bir özetini aktardığımız konuşmanın sonunda Dekan Necdet Serin konuşmanın yayımlanması halinde öğrencileri mahkemeye vereceğini yineler. Bir öğrencinin "hangi kanunun hangi maddesine göre bizi mahkemeye vereceksiniz? Bakanlar Kurulu'nun bile istemediği kimi konuşmalar dışarı, basına sızıyor" şeklindeki sözleri üzerine "ben ne yapacağımı bilirim. Bundan sonra ilişkilerimizin nasıl olacağı, sizin bu görüşmeyi yayımlayıp yayımlamamanıza bağlı" der. YK Başkanı Remzi Öner Özkan ise "efendim, siz bu görüşmeyi arkadaşlarımızın isteğiyle, onları temsilin yaptık. Cıkınca üyelerimizle konuştuğlarımızı anlatacağız. Bülten'de yazacağız. Çünkü bu bizim görevimiz" yanıtını verir.)

GORBAÇOV'

Sovyetler Birliği Komünist Partisi Genel Sekreteri Mihail Gorbaçov, görevine geldiğinden bu yana yaptığı açıklamalar, aldığı kararlar, ortaya attığı öneriler ve yaşama geçirmeye başladığı politika ile dünya kamuoyunda kendisinden çok söz edilen bir lider oldu. Sovyet yönetiminde egemen olan yeni anlayış ve politikalar da tüm dünya basınında geniş bir yer aldı. İşin ilginç, Gorbaçov yönetiminin silahsızlanma konusunda getirdiği öneriler, Batı Avrupa ve ABD'deki barıştan yana kesimlerin geniş desteğini bulurken, bu ülkelerdeki basın - bu arada Türk basınının da - bu girişimleri adeta geçiştirmeye çalışmasıydı. Gorbaçov'un iç politikası ise, tüm dünyada olduğu gibi, ülkemizde yayınlanan gazetelerde de manşetlere çıktı, başyazılara konu oldu, farklı biçimlerde yorumlandı. Gerçekte Sovyetler Birliği'nin gerek dış, gerekse iç politikasındaki gelişmeler, üzerinde uzun uzun düşünülmesi, tarihsel bir bakışla ve geleceği de görerek değerlendirilmesi gereken bir süreç karşılık geliyor. Bu süreç, dünyanın barış ve sosyalizm güçlerini yakından ilgilendiriyor. Sovyetler'in dünya barışı ve sosyalist sistemin geleceği konusunda yaptığı önemli girişimleri dergimizde tartışacağız. Bu sayfalarımızda, gazetelerimize yansıyan sınırlı haberlere kıyasla çok daha kapsayıcı bir kaynak oluşturması ve tartışma gündemindeki konulara açıklık getirmesi açısından yararına inandığımız bir konuşmanın özet metnini yayımlıyoruz. Bu konuşma, Mihail Gorbaçov tarafından 25 Şubat 1987'de SSCB 18'nci İşçi Sendikaları Kongresi'nde yapılmıştır.

“S evgili Yoldaşlar, Kongre Delegeleri,

(...) Bundan tam bir yıl önce burada, Kremlin Kongre Sarayı'nda SBKP'nin 27'nci kongresi toplanmıştı. Bu kongre, ülkemizin tarihi ve sosyalizmin geleceği açısından bir dönüm noktası oluşturdu. Yeni bir toplumun kurulmasında edinilen deneyimi kapsayıcı ve cesur bir şekilde gözden geçirdi; gerek ülkenin sosyo-ekonomik gelişmesinin ivmelenmesi, gerekse barış ve insanlık idealleri için mücadelede konusunda harekete geçirci bir politika belirledi.

Ocak ayında, Parti Merkez Komitesi'nin planlama toplantısı vardı. Bu toplantı, bizim mevcut duruma daha derinden anlamamızı sağladı; Parti'nin ve halkımızın tüm politik etkinliklerinin yeniden örgütlenmesine ilişkin görevlerimize açıklık kazandırdı; toplumsal yaşamın en geniş kapsamda demokratikleştirilmesi olgusunun çerçevesini çizdi ve devrimci dönüşümlerin önünde engel oluşturan her şeyden kurtulma sürecini ciddi biçimde hızlandırdı.

“Nükleer Silahlardan Arınmış Bir Dünya ve İnsanlığın Kurtuluşu İçin” forumuna katılanlarla bir hafta önce Kremlin'de bir toplantı yaptık.

(...) Bu olaylar, zamanımızın dinamik ritmini yansıtıyor - büyük girişimler, yeniden değerlendirilmeler ve yükselen umutlar, toplumsal coşku ve yeniytle eski arasında uzlaşmasız mücadeleden egemen olduğu bir dönem bu. Zor bir dönem, alışılmadık denli de ilginç. Toplumumuzun kendi gücüne olan güveninin arttığı, halkımızın yurtsever bilincinin ve duyarlılığının geliştiği bir dönem.



(...) Bir yıl kısa bir süredir. Ancak geçtiğimiz bir yıl içinde, büyük toplumsal önemi olan birçok olay gerçekleşti. Ve şimdi biz anlıyoruz ki, bu yıl içinde atılanlar yalnızca ilk adımlardı. Asıl iş, asıl güç olan iş, önümüzde yapılmayı bekliyor. Şimdiye dek biz, genellikle, yeniden yapacağımız bir inşaatın hazırlıklarını gerçekleştirdik: inşaatın stratejisini belirledik; temel çizgileri çizdik; engel oluşturan, uyum yapan her unsuru saptadık ve ayırım noktalarını belirledik.

Şimdi fiilen inşaatın girişiminin zamanıdır. 1987 yılı, yeniden yapılanma projesi artık saptanmış ve gerekli temel atılmış olduğu için, pek çok açıdan belirleyici bir yıl olacaktır.

(...) İnşaatı sıfırdan başlamıyoruz, zaten hiç kimse başlayacak malzemesi olmadıkça kayda değer bir şey inşa edemez. Bizim önüneceğimiz ve güveneceğimiz bir şeyimiz var. Her şeyin üstünde tuttuğumuz değerlerimiz var.

Biz, ülkemizdeki ve dünyadaki olayların gidişini değiştiren, insanlığın yazgısına damgasına vuran bir büyük devrimi devrimlerin devrimini gerçekleştirdik. Öylesine zengin bir deneyime sahibiz ki, bu deneyimin tümü henüz, sosyalizmin inşaatı yolunda tüketilmiş değildir; çıkan sorunlara Leninist çözümler bulmayı öğrendikçe dönüp yararlanmamız gereken bir deneyimdir bu.

Büyük ülkemizin tüm ulusların enerjisi ve yetenekleriyle oluşan ve kat kat artan, müthiş bir ekonomik, bilimsel, teknik ve entelektüel potansiyele sahibiz.

Evet, yoldaşlar, uzun bir yol katettik, zorluklarla dolu, destansı bir yol. Ama tüm güçlükler karşısında, insanlarımızın devrimci ruhunu, sosyalizme ve adalete olan inancını hep yüksek tuttuk.

Güçlüklerle savaştık, aştık onları.

(...) Bugün de, değişimleri hep daha iyiye gitmek için, ve en kısa zamanda gerçekleştirmek istiyoruz. Parti'nin önüne koymuş olduğu hedeflerle eko-

nomik, toplumsal, politik alanlarda gözlenen değişimler, “beklentiler devrimi” diyebileceğimiz bir gelişmeye yol açtı. Büyük bir çoğunluk, toplumsal ve maddi dönüşümlerin hızla gerçekleştirilmesini istiyor.

Dürüst olalım, yoldaşlar, her alanda hızlanmayı yakalamanın ve yaşamımızın niteliğini her anlamda yükseltmenin tek bir yolu var: etkin ve yüksek verimli' bir çalışma. Yoksa hiçbir bölüşüm ve yeniden bölüşüm mekanizması tek başına birşey yaratamaz.

Evet, ulusal ekonomik yönetim sistemimizde, toplumsal, politik ve ideolojik alanlarda geliştirme gereken pek çok şey var. Bildiğiniz gibi, böyle bir çalışma bugün yapıyor, gelecekte de yapılacak. Ama genelde çalışma disiplini üzerinde daha fazla durmak zorundayız.

(...) Herkes şunu anlamalıdır: elimizdeki malzemenin en iyi biçimde değerlendirilmesi ve toplumsal beklentilerimizin karşılanması için zaman, çaba ve pratik eylem gerekiyor.

Yeniden yapılanma dedikimiz şey; ister işçi, ister kolektif çiftçi, büro çalışanı, mühendis ya da bilim adamı, ister bakan, isterse Parti yöneticisi olsun, herkesin kendi işinde daha etkin çalışması demektir. Bu, her zaman ve her yerde başardığımız bir şey değildir.

(...) Ocak'taki Planlama Toplantısı, yeniden yapılanma konusunun geri dönülmez bir atılım niteliği kazanması yolunda toplumumuzda oluşan görüşleri güçlendirdi. Bu, nüfusumuzun oluşturan kesimlerin pek çoğuna büyük cesaret verdi. “Bekle-gör” eğilimi gösteren bir grup insan da, şimdi artık eylem safına katılıyorlar. Ancak bu kolay bir süreç, güçlüklerden arınmış bir süreç, değil. Neden değil? Bugüne kadar, Nisan Planlama Toplantısı, 27'nci Kongre ve Haziran Planlama Toplantısı'nın hedeflemiş olduğu bir şeyi gerçekleştirdik. Bir toplumsal ve ekonomik gelişme anlayışını oluşturma aşamasını yaşadık. Şimdi işe derinleşiyor, fiilen inşaatla giriyoruz.

GLASNOST'U ANLATIYOR “Demokrasiden ayrılmıyoruz, emekçilerin çıkarları doğrultusunda demokrasiyi derinleştiriyoruz”

Ve öyle görünüyor ki, budurumpek çoğunun çıkarını etkiliyor: birincisi, devletin görevlendirdiği müfettişlerin ürün kabulü olayı; ikincisi, özel kişilerin kendi kendilerine ödeme yapmak ve kendi işlerini finanse etmek yoluyla çalışabilmelerine olanak tanıyan bir sistemin yaşama geçirilmesi; üçüncüsü, yöneticilerin seçimi konusundaki uygulama ve döndürücü, denetim, açıklık, eleştiri ve benzeri uygulamalar... olmak üzere kimilerinin çıkarlarını etkileyen değişimler var.

Bunda şaşıracak hiçbir şey yoktur. Yeniden yapılanma süreci toplum yaşamının her alanını ve tüm toplumsal grupların çıkarlarını ilgilendirmektedir. Ve gerçek devrimci değişimlerin hepsinde olduğu gibi, bu uygulama da, kimilerine cesaret ve taze güç kazandırırken, kimileri tarafından şaşkınlıkla karşılanmaktadır. Bazıları da en yalın anlatımıyla olup biten değişikliklerden hoşnut değildir. Bu değişiklikler, özellikle, fazla çaba harcamadan çalışmaya, her işi baştan savma yapmaya alışık, çevresine kayıtsız, ilgisiz kişiler tarafından olumsuz karşılanmaktadır. Bu değişiklikler ayrıca, şimdiki dek, bir kuruluşu, bölgeyi, kenti ya da bir laboratuvarı sanki kendi özel varlığıymış gibi yöneten, çalışan insanların düşüncelerine ve kolektifliğe en ufak bir saygı göstermeyen kişilerce de olumsuz bulunmaktadır. Bu kişiler arasında, aynı zamanda kamu fonlarının kullanılması konusundaki tam yetkiden avantaj sağlayarak kişisel zenginleşme yoluna gidenler, yasalarmızı ve ahlak ilkelerini hiçe sayanlar da vardır. Yeniden yapılmaya karşı duruşun kaynağı tembellik, uyuşukluktur.

Bir kez daha söyleyeyim: bunda şaşıracak bir şey yok. Tam tersine, eğer bu değişiklikler herkesin, dürüstlerle dürüst olmayanların, **çalışkanlarla tembellerin**, eylemci ve ilkel insanlarla yalnızca kendisine söylenecek yapılmakta sınırlı olanların tümünün işi-

ne gelse garip olurdu. Bu, politikamızda iyi düşünülmemiz, iyi çalışmayan, yanlış bir yönün olduğunu gösterirdi. Ancak burada gözardı edilmemesi gereken politik bir nüans var. Az önce, yeni uygulamalara bencil nedenlerle karşı çıkanlardan söz ettim. Ancak gelişmelere ayak uyduramamış, iyi niyetli, dürüst insanlar da var, ve onlar da bu uygulamaların karşısındalar. Bunlar toplumumuzun ivedi çözüm bekleyen kimi sorunlarını iyi kavrayamamış insanlarıdır.

Onları ikna etmeli ve yolumuzun doğru olduğu konusunda onların güvenini kazanmalıyız. Böylesi insanlara gerçek çıkarlarının nerede yattığını göstermek ve onları da ortak saflara katmak, bizim görevimizdir.

Gerçekte, yeni uygulamalar herkesi etkiliyor: Polit Büro üyelerini, Merkez Komite sekreterlerini, hükümet görevlilerini, işçileri, çiftçileri ve aydın kesimi. Tüm toplumu, herkesin her çıkarını etkiliyor. Bu noktada, Lenin'in işçi sınıfının kısa vadeli çıkarlarıyla gerçek yaşamsal çıkarlarını birbirinden ayırma gereği konusundaki sözlerini anımsatmak istiyorum.

Evet, gerçekten de, yeni uygulamalar kimi kısa dönemli çıkarlarımızı zedeleyebilecektir. Ama bu politika, emekçilerin uzun vadeli yaşamsal çıkarlarını korumaktadır. Bunu anlamak zorundayız. Bunu anlamak temel bir öne sahiptir.

Çok önemli bir ilkedir bu.

Yeniden yapılanma, sosyalizmin potansiyelini açığa çıkarmalı, toplumuzu ileriye götürmeli, ekonomik, toplumsal ve entellektüel olmak üzere her alanda yeni bir yaşantı sağlamalı ve sosyalizmi güçlendirmelidir. Demin dediğim gibi, bu emekçilerin yaşamsal çıkarlarının gözetilmesidir. Bugün bizi, kimi yönlerden alışmadığımız biçimde etkiliyorsa,

sakin olmalyız, durumu objektif biçimde değerlendirmeye ve çıkan sorunlara karşı pratik önlemler geliştirmeliyiz.

Toplumun sorunlarını çözmek için gerekli politik deneyim ve teorik birikime sahibiz. Şu çok açıktır: Yeniden yapılanma yolunda başarısızlığa uğramadan ilerlemek zorundayız. Eğer yeniden yapılanma çalışmaları durursa, bu gerek Sovyet toplumu gerekse tek tek her Sovyet yurttaşı açısından önemli sonuçlar doğuracaktır.

Seçtiğimiz yol doğru yoldur. Sosyalizmden ayrılmıyoruz; yeniden yapılanma yoluyla sosyalist sistemin potansiyelini geliştiriyoruz. Demokrasiden ayrılmıyoruz; emekçilerin çıkarları doğrultusunda demokrasiyi derinleştiriyoruz.

(...) Bu noktayı bir kez daha vurgulayacağım: Sosyalist demokrasiyi ısrarla, kararlılıkla genişletmeliyiz. Sovyet halkı çok zengin bir toplumsal ve politik deneyime sahiptir. Ülkede büyük bir entellektüel potansiyel yaratılmıştır. Bugün çalışan ve sorumluluklar üstlenen kuşaklar sosyalist sistemde doğup büyüyenlerdir.

Sosyalizm, emekçilerin sistemidir. Sosyalist bir ülkede olan herşey, o ülkenin insanlarını ilgilendirir. İşte biz, bunun için açıkhtan yanayız. Bu kısa dönemli bir kampanya değil, her yerdeki güncel uygulamaya biçimini almalıdır. Eleştiri ve özeleştiriden yanayız. Bu da güncel bir uygulama olmalıdır. Toplumun yaşamımızın her alanına kökten değişiklikler getirebilmek için açıklık, eleştiri ve özeleştiriyi gibi demokrasinin güçlü unsurlarına gereksinimimiz vardır.

(...) Ülkenin daha da demokratikleştirilmesi; kimi insanların kafasında toplumu düzensizleştirdiğimiz, denetimi zayıflatmış, disiplin, düzen ve sorumluluk konusundaki standartları düşürdüğümüz sanılarının oluşmasına neden olabilir. Bu son derece önemli bir sorundur ve bu konuda ne düşündüğümüzün açık seçik belirtilmesi gerekmektedir.

Şunu içtenlikle söyleyebilirim: Ülkemizin daha da demokratikleşmesi isteği konusunda kuşkuları olanların ciddi bir eksiklikleri vardır, politik önemi büyük olan bir eksiklikler bu onlar, insanlarımızın güvenmemektedirler. Demokrasinin, halkımız tarafından toplumun düzenini bozma, disiplini yoketme, sistemi zayıflatma aracı olarak kullanılabileceğini düşünmektedirler. Bence, biz bu görüşe katılmayız.

Demokrasi düzenin karşısı değildir. Daha yüksek düzeyde bir düzendir. Yalnızca sorgusuz itaate, emirlerin düşünceye yerine getirilmesine değil, toplumun tüm üyelerinin aktif ve eşit katılımına dayanır. Demokrasi disiplinin karşısı değildir. Çalışanların bilinci disiplini ve örgütlenilmesidir. Ülkenin gerçek efendileri olma duyarlılığına, kolektivizme ve tüm yurttaşların çıkarları ve çabaları arasındaki dayanışmaya dayanır.

Demokrasi sorumluluğun karşısı değildir. Denetim olmaması, her işin oluruna bırakılması anlamına gelmez. Demokrasi toplumun kendi kendini denetlemesidir. Yurttaşlık olgunluğuna olan inanca, Sovyet insanların toplumsal görevleri konusundaki duyarlılıklarına dayanır. Demokrasi hakların ve görevlerin birliğidir.

Demokrasinin derinleştirilmesi, hiç kuşkusuz kolay bir görev değil. Ve eğer herşey, işin başında tümüyle sorunsuz gitmezse, kimi pürüzler çıkarsa panığa kapılmaya hiç gerek yoktur. Bizim toplumumuz olgundur, Parti'miş güldür. Sosyalist sistem en sağlam temel üzerinde yükselmektedir. Bu temel, halkın desteğindedir. Ve demokratik yaşam biçimimizden güç almaktadır. Daha çok demokrasiye sahip olursak, yeniden yapılanma ve toplumsal yenileşme yolunda daha çok ilerleyebilir, böylelikle de sosyalist yurdumuzda daha çok düzen ve disipline kavuşabiliriz.

Yani ya demokrasiyi ya da toplumsal ataleti seçeceğiz. Başka yol yoktur yoldaşlar. (...)"

(Novosti Press Ajansı tarafından Mart 1987'de basılan "Restructuring-A Vital Concern of the People" broşüründen çevrilmiştir.)

Türkçesi: Nergis Algün

Sovyetler Birliği'nin önerisiyle, geçtiğimiz yılın Ekim ayında gerçekleştirilen

Reykjavik zirvesi, barış ve silahsızlanma konularına yaklaşımlarında birbirinden kesin biçimde ayrılan iki ideolojinin yüzleşmesiydi bir bakıma. Dünyamızı ilgilendiren onlarca karmaşık sorundan, hiç kuşkusuz en yakıcısı olan, nükleer bir savaşın önlenmesi konusunda, ABD ile SSCB arasındaki görüş farklılıklarının altı çizilmiş, dünya kamuoyu bu farklılığı, belki de ilk kez böylesine açık ve tartışmasız biçimde görmüş oldu. Politika ile politik manevra, insanlığın geleceğine sahip çıkma ile barış konusunda laf kalabalığı yapma arasındaki ayrımı Reykjavik'ten yansıyan. Sovyetler Birliği'nin masaya koyduğu paket, ABD tarafından olumlu karşılanırsa silahsızlanma yolunda çok önemli bir adım atılmış olacaktı.

Bu yaşamsal paketin içindekileri kısaca anımsayalım. Sovyetler Birliği, stratejik saldırı silahlarının beş yıl içinde yüzde 50 oranında azaltılmasını, ikinci bir beş yılda ise tümünün ortadan kaldırılmasını öneriyordu. Bu öneri, Ocak 1986'da SSCB Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin aldığı "Nükleer Silahlardan Arınmış Bir Dünya" yaratılmasına ilişkin kararın birincil hedeflerinden biriydi aynı zamanda. SSCB ayrıca, Avrupa'da detanta gidecek yolu aralamanın bir aracı olarak, bu kitadaki Sovyet ve Amerikan orta menzilli füzelerinin kaldırılmasını, Asya'daki füzeler konusunun ise zaman geçirelmezlikten ele alınmasını istemişti. Menzilli 1000 kilometrenin altındaki diğer füzelerin sayısı da dondurulacak ve konu tartışılarak yeni önerilerde uzlaşılabilir. Nükleer denemelerin iki tarafta da durdurulması ve on yıl içinde iki ülkenin de nükleer potansiyellerini tasfiye etmeleri konusunda öneriler alınması da, aynı paket içinde yer alan bir öneriydi. En önemlisi, Sovyetler Birliği, daha önceki tutumunun aksine, azaltılması önerilen stratejik silahlar kapsamına Sovyet topraklarına erişebilecek güçteki Amerikan orta menzilli füzeleri ile ileri konuşlandırılmış silahları almamıştı. Önceki görüşmelerde, anlaşmazlık noktalarından başlıcasını oluşturan İngiltere ve Fransa topraklarındaki nükleer silahların kaldırılma-

SİLAHSIZLANMA KONUSUNA İKİ FARKLI YAKLAŞIM VE SSCB'NİN YENİ ÖNERİSİ

Nergis Algün



si da koşul olarak öne sürülmemiştir. Ünlü "sıfır çözüm" önerisi, yeniden gündeme getirilmiş oluyordu böylece. Dahası son bir-iki yıl içinde iki ülke arasında silahsızlanma konusunda yapılan her temasta en büyük çıbanbaşımlı oluşturan SDI (stratejik savunma girişimi) ya da daha çok kullanılan adıyla Yıldız Savaşları projesine ilişkin Sovyet yaklaşımı da yumuşamış, laboratuarda kaldığı sürece, bu alandaki çalışmaların durdurulmasını koşul oluşturmayacağı belirtilmişti. Geniş kapsamıyla ve içinde barındırdığı açılım, uzlaşma olanaklarıyla bu paket, cesur, yapıcı ve esnek bir yaklaşımın simgesiydi. Oysa ABD yönetimi, bu yaklaşımın karşısına özellikle Yıldız Savaşları'nı laboratuvar dışına taşımak konusundaki direngen tutumu ve Cenevre görüşmelerinin tıkanmasına yol açan eski önerileriyle çıktı. SSCB Komünist Partisi Genel Sekreteri Gorbaçov'un deyimiyile "nükleer çağ için tarihsel önem arzedecek kararlar alınmaktan bir, iki adım uzaktık sadece. Ama tek bir adım bile atamadık. Dünya tarihinde oluşabilecek bir dönüm noktası oluşmadı."

Evet, Reykjavik zirvesi,

yakatanan önemli bir fırsatın insanlığın yararına değil, silahsızlanma yarışının mevcut biçimlerinin artık yeterince yüksek kârlar sağlayamadığı dev silah teknolojilerinin çıkarı doğrultusunda harcanmasına sahne oldu. Uzun silahlandırılması projesi, silah teknolojilerinin vazgeçemeyeceği bir projeydi ve bu da yukarıda ayrıntılandırığımız paketin masanın üzerinde öyle kapalı kalıvermesine neden oldu.

TRT başta olmak üzere Türk basınında önemli bir kesiminde objektif değerlendirmelere - ne yazık ki - konu olmayan Reykjavik zirvesini beş ay sonra yeniden gündeme getirmemizin nedeni, Gorbaçov'un geçtiğimiz ay içinde yaptığı yeni öneri. Sovyet yönetimi basına "bomba etkisi yapan öneri" olarak yansıyan bir çıkışla, şimdiye dek silahsızlanma görüşmelerine egemen olan "paket anlayışı"ni terk ediyor ve Avrupa'daki orta menzilli füzelerin kaldırılması için ayrı bir anlaşma yapmaya hazır olduğunu duyuruyordu. Yani Reykjavik'te tıkanmaya neden olan Yıldız Savaşları konusunun bağımsız olarak ele alınması öneriliyordu orta menzilli füzeler sorununun. Bu son derece önemli bir öneriydi.

Çünkü Reykjavik'te iki ülkenin orta menzilli füzelerin kaldırılması konusunda vardığı ilke anlaşması, paketin Yıldız Savaşları nedeniyle geri çevrilmesi sonrasında sonuçsuz kalmıştı. Oysa şimdi, pakete bağlılık söz konusu olmadığında ve başkaca bir koşul öne sürülmediğine göre ilke anlaşması yaşama geçirilebilecek, Avrupa'nın silahsızlanmasına yönelik önemli bir adım atılabilecekti. Gorbaçov'un "bu tarihsel fırsat kaçırılmamalı. Önerimize olumlu bir yanıt bekliyoruz" diye dünya kamuoyuna açıkladığı karar, NATO Genel Sekreteri Lord Carrington'dan pek çok Batı Avrupa ülkesi liderine hatta Japonya hükümetine kadar geniş bir kesimde olumlu karşılandı. ABD Kongresi de öneriyi olumladığını belli etti. Senato Silahlı Kuvvetler Komitesi Başkanı Demokrat Sam Nunn "tarihsel bir fırsat sağlayabilecek çok olumlu bir gelişme" olarak nitelendirdi önerinin yarattığı olanaktan en iyi biçimde yararlanılabileceğini Beyaz Saray'da "gerçek bir liderliğe" gereksinim duyulacağını savundu ve Reagan'ın "duyarız bir politika" izlemekle suçlandı. Bu suçlama, Kongre'deki Cumhuriyetçileri zor durumda bırakacak, yoğun tartışmalara neden olacaktır.

Dünya kamuoyunun gündeminde bir anda ilk sıraya fırlayan bu yeni öneri, SSCB'nin Avrupa topraklarındaki toplam 810 orta menzilli SS-20 füzesi ile ABD'nin Batı Avrupa'daki mevcut sayısı 236'yı bulan Pershing-2 ve Cruise füzelerinin kaldırılmasını öngörüyor. 1983'ten başlayarak, Federal Almanya, İngiltere, İtalya, Belçika ve Hollanda'ya yerleştirilen Amerikan füzelerinin toplam sayısının 572'ye ulaşması planlanıyor. Bu beş Avrupa ülkesininin barış hareketleri başta olmak üzere geniş bir kamuoyunun yoğun tepkisine yola-

çan bu füzelerin konuşlandırılması halen sürüyor.

Amerikan Newsweek dergisinde "bizim takım dökülürken, Gorbaçov en iyi 11'ini sahaya sürdü" türünden yorumlara yolaçan öneri, Reagan yönetiminin gerçekten de İrlanda başta olmak üzere dış politikasında sorunlarla dolu bir döneme rastladı. Başkan Reagan, Ekim 1986'da ilke olarak kabul ettiği öneriyi bu kez kabul etmeyeceğini açıkladı ve NATO Komutanı Orgeneral Bernard Rogers tarafından savunulan bir görüş çerçevesinde, orta menzilli füzelerin kaldırılması için bu kez kısa menzilli füzelerle, konvansiyonel silahlarla bir indirim yapılmasını koşul olarak öne sürdü. Her ne kadar Türk basınına son derece sınırlı bir çerçevede yansıdıysa da, Amerikan kamuoyunun bile edindiği izlenim, Reagan'ın Pershing ve Cruise'ların tümünü Avrupa'ya yerleştirmekte kararlı olduğu ve bunu engelleyecek bir anlaşmayı olanaksız kılmak için yeni koşullar öne sürdüğü biçimindeydi. Amerikan yönetimi, geleneksel tutumunu sürdürmüştü, Doğu-Batı ilişkilerinde ve insanlığı ilgilendiren en önemli sorunda doğan yeni bir umut ışığını, olumlu bir adım atılmasını engelleyecek bir manevrayla karşılamıştı. Reagan "silahsızlanma dostluk için yeterli değildir" türünden bir kampanyaya başlatmayı seçmiş, Ortadoğu, Afganistan sorunlarında ve hatta Nikaragua'da Sandinistlere sağlanan destek konusunda Sovyet tutumunu sert biçimde eleştirme yoluna giderek, orta menzilli füzeler önerisini adeta kulak ardı etti.

Şu günlerde, İsviçre'nin Cenevre kentinde süren silahsızlanma görüşmelerinde bu öneri görüşülüyor. İnsanlığın geleceğine yönelen bir farklı bakış, iki farklı ideoloji gene karşı karşıya. Gerçekçi politikanın mı politik manevralarını mı; somut önerilerin mi laf kalabalığının mı kazanacağını hep birlikte göreceğiz. Barışçı ve aydınlık bir gelecekten sözdebilmek ikinci tutuma karşı verilecek mücadeleye bağlıdır.

ABD Ortadoğu Türkiye

Zeki Yücel

Ashında emperyalizmin çıkarları nerelerde yatıyor ve bu çıkarları korumak için hangi geleneksel taktiklere başvurduğu açıkça gözler önüne serildiğinde, konunun batı basınının yansıttığı tarzda bir bilmece olmadığı da kolaylıkla anlaşılacaktır. Ve yine kolaylıkla anlaşılacaktır ki, liderleri ne söylerse söylesin, başta ABD olmak üzere tüm kapitalist ülkeler, dünya kamuoyunun gözünden kaçırılmaya çalışılan sinsi bir istemde birleşiyorlar: İran-Irak savaşını kendilerine yarar sağlamaya devam ettiği oranda sürüp gitsin ve barış için yapılan tüm girişimler sürünce emede bırakılsın. Çünkü, Körfez Savaşı Batı Avrupa'nın durgun ekonomilerine taze bir kan getirdi. Her iki ülkenin de savaşın başlamasından bu yana dünya silah tekelleriyle gerçekleştirmiş olduğu alışveriş hiç de azımsanmayacak boyutlardadır.

Gerçekte her iki tarafa da gizli ya da açık olarak silah sağlayan kapitalist ülkeler, elbette bunu taraflardan herhangi birinin savaşını kazanması amacıyla değil, daha fazla kâr sağlayabilmek için gerçekleştiriyorlar. Çünkü ülkelerden birinin üstünlük sağlaması halinde savaşın şüpheye düşürülmesi sona erdirme olasılığı doğacak, ve hazır bir pazarı kaybetme durumunda kalacak silah tükelleri de kendilerine yeni pazarlar bulmak için daha fazla çaba göstermek zorunda kalacaklardır.

5-6 hafta önce, İran'ın sağlamış gözüktüğü üstünlük karşısında telaşa düşmüş olduğu açıkça görülen ve hatta duruma her an müdahale edebilecek iş deniz fiyolalarını Körfez çevresinde alarma geçiren ABD, hiç kuşku duyulmasın ki, aynı tavrı, Irak'ın elde edebileceği olağanüstü üstünlükte de sürdürmektedir. Çünkü söz konusu olan anti-Amerikan görünümdeki İran'ın bölgesi ele geçirmesinden duyulan korkudan çok, bölgede kurulabilecek kalıcı bir barışın kaygısıdır. Reagan'ın bugünkü Humeyni rejiminden duyduğu tedirginlik biraz abartılıdır, zira şimdiden bazı işaretleri de görüldüğü üzere İran'ın molların radikali tavrıların yumuşatabilme anlamında gelecekte oldukça umutlu görünmektedir. Öte yandan SSCB ile genelinde iş ilişkileri içinde bulunmaya dikkat eden bir Irak'ın, ABD'nin ne denli bel bağlayabileceği de su götürür. O halde sorun, yukarıda da belirtildiği gibi, kazanılmayacak bir savaşın her ne pahasına sürdürülmesidir.

Washington Post gazetesine, CIA'nın 1985'ten beri Irak'a uyu ve keşif uçakları ile elde edilen ve daha akanlar için son derece önemli bilgiler sağladığını açıklamıştır. Aynı dönemde Irak'ın silah satan ve rehinelere konusundaki pazarlıkların yürütürken, benzeri istihbarat bilgilerini de aktardığı söylenen ABD'nin bu ikili tutumu, daha sonra her iki tarafın da kendilerine aktarılan bilgilerin çoğu zaman kasıtlı olarak yanlış verileri içermesi ve böylece kesin sonuçların alınmasını engellemesinden yakınmaları sonucunda daha da belirginleşmiştir.



MEHMET TEVLİM

Evet, savaş, herşeye karşı sürme-lydi. Nereye kadar? Ta ki, İran ve Irak iyice yıpranıp, ekonomileri tam bir çöküntüye uğrayana dek. Böylelikle bölgede İsrail daha güçlenecek ve ABD çıkarlarını ciddi bir biçimde tehdit edebilecek her iki ülke de devreden çıkarılmaya başlayacak. Zaten ABD'nin genelinde Ortadoğu politikası da bu temeller üzerinde yükselmekte. Kendi güdümünde olmayan güçlü bir ülke, zengin petrol yataklarının bulunduğu bu yörede bazı radikal hareketlerin tohumunu atarak, ABD güdümlü feodal baskı rejimlerini egemen olduğu irili ufaklı krallıklar, şeyhlikler ve emirliklerin halklarını da etkileyebilecek ve dolayısıyla varolan statükonun bozulmasına yol açacaktır. Bu da tabii, başta ABD'nin ve petrolün buradan sağlanan kapitalist ülkelerin hiç de işine gelmeyecektir.

Böylesi bir durumu engellemek için her türlü girişimde bulunmaktan kaçınmayacak olan Reagan yönetiminin bölgedeki kozlarını arasında ve belki de ilerisini düşünerek yaptığı planların başında Türkiye gelmektedir. Evet, dış borçları, NATO'ya olan bağlılığı, üsleriyle, SEİA'sıyla ve Musul-Kerkük'le Türkiye, bölgede yerine getireceği görev için şimdiden iyice ısırılmaktadır. Şu günlerde tüm açıklığıyla kamuoyunun gözleri önüne serilmiş olan ve başbakan ile dışişleri bakanının, ABD'nin Türkiye'ye karşı olan tutumunu kan ten içinde kalarak da olsa hâlâ savunmakta direndikleri bir SEİA yaşanırken, öte yandan da "Büyük Türkiye" zımmiyetine prim verecek diğer bir konu da, Türkiye'nin bölgeye yapılacak müdahalelere doğrudan ya da dolaylı olarak katılması konusunda gündeme getirilmeye çalışılıyor. Bu konu açıldığında tüm politikacılar şu sözleri söylüyor: "Türkiye'nin milli menfaatleri şu konu olmadan, başka bir ülke yarınca hareket geçmeyecektir. "Acaba, söz konusu menfaatler,

istenildiğinde ABD tarafından yaratılabilir mi? Örneğin bir Musul-Kerkük sorunu, milli menfaatlerimizin neresine düşer?

Evet, her fırsatta ağızlarından "Mısak-ı Milli" edebiyatını düşürmez gözükten bazı çevreler, bu kez "Turan" a dek varabilecek bir dış politika özlemiyle yapıp tutuşuyor olmalılar ki, artık açıkça irredantist bazı yaklaşımları bile dile getirmekten çekinmiyorlar. Üstelik bu topraklar üzerinde hak iddia edilirken, bir yandan "Kürt Sorunu" gündeme getirilirken, diğer yandan da bu girişim sonrasında Türkiye'nin 4-5 milyar dolarlık petrol gelirlerini kapatıp, kâra bile geçeceği olasılığında söz ediliyor. Evet, hem bölgedeki Kürtleri temizleyeceğiz, hem petrol zenginini olacağız, hem de soyduğumuz jandarmalık görevinin sonucu batıda itibarımız artmış olacak!

Çoğu kimsenin sandığı gibi, bu senaryo gündeme ilk kez gelmiyor. "1965 yılında ABD, Türkiye'ye sağlayabileceği ekonomik ve siyasal çıkarları da vurgulayarak, dönemin başbakanına, Türkiye'nin, İran, Irak ve Doğu Anadolu Kürtlerini içinen ve doğrudan Türkiye'ye bağlanacak bir Federal Kürt Cumhuriyeti kurulması konusundaki tutumunu belirlemeye istemişti." (Bk. Cumhuriyet Gazetesi, 24 Şubat 1987). Anlaşılan 60'lı yılların sonuna doğru Türkiye'nin iç ve dış istikrar koşulları bu çapta bir girişim için uygun görülmedi ki, bu öneri hasıraltı edildi. Şimdilerde buna benzer bir durum, Musul-Kerkük özendirilmesi yeniden gündeme getirilmeye çalışılıyor ve tabii bu arada yola açabileceği iç ve dış sorunlar da ustaca gözard edililebilir. İstikrar bizden, destek ABD'den formülü ile Ortadoğu'ya "huzur" getirme girişimleri aslında savaş kıskırtılığında başka birşey değildir ve ABD'nin çıkarları uğruna Türkiye'yi bir felaket sürüklemekten başka bir işe de yaramaz...

Ortadoğu ilkağdan bu yana büyük acılara birarada yaşamaya alışmış halkların yaşadığı bölgelerin başında geliyor. Bugün kendi anavatanında sürgün yaşamı sürdüren bir Filistinli ananın yüzündeki kalıtsallaşmış derin çizgiler, müteci kamplarında açlık, hastalık ve vahşetten başka birşey görmemiş olan çocukların suskun bakışları, 6 yıldır süregelen ve kendilerine hiçbirşey kazandırmayacak olan bir savaşın cephelede yere sermiş olduğu gencecik insanların taş kesilmiş vücutları, İskender'lerden, Timur'lardan, Napolyon'lardan ve Sultan Selim'lerden kalma bir oyunun yeniden sahnelenişini dile getiriyor sanki.

Yüzyıllardan bu yana, önce ticaret yollarının birleştiği bir kavşak noktası olmasından, sonraları da sahip olduğu stratejik ve ekonomik değerlerden ötürü saldırgan güçlerin zulmünden bir türlü kurtulamayan Ortadoğu, 19. yy'dan bu yana, coğrafi açıdan kendisine çok uzak olan sömürge devletlerin ilgisini giderek daha çok çekmeye başlamış ve bunun bedelini ödemeyi de günümüze dek sürdürmüştür. 1. Dünya Savaşı sırasında, Osmanlı boyunduruğundan kurtulmak için, yöredeki petrol yataklarının kokusunu alan İngiliz ve Fransız ordularının desteğini sağlayan feodal yapılanmalar, giderek kendi kaderlerini bu kez onların eline bırakmağa başlamışlar ve böylece Ortadoğu'daki kukla yönetimler ortaya çıkmıştır. 2. Dünya Savaşı'ndan itibaren bu kez ABD yayılmacılığı bölgede kendini göstermeye başlamış, Suudi Arabistan, İran, Mısır gibi devletlerin sağladığı desteğin yanı sıra, İsrail'in de kurdurulmasıyla bölgede emperyalizm adına güçlü bir kaleye de sahip olmuştur. Son dönemlerde bölgede anti-emperyalist eğilimlerin güçlenmeye başlaması ABD'yi yıldırmamış, uluslararası petrol tükellerinin de devreye girmesiyle birçok ülkelye ikili anlaşmalar yapılmış, ekonomik ve askeri yardımlar artırılmış, kimi zaman kapalı, kimi zaman açık tehditlerle halk hareketleri sindirilmeye çalışılmış, çaresiz kaldığı andlarda ise CIA ve işbirlikçileri aracılığı ile yönetimleri bile devirme yollarına gidilmiştir.

Günümüzdeki duruma bakıldığında ise, bölgenin gene batılı güçlerin emperyalist emelleri doğrultusunda gündeme getirilmiş olduğu birçok sorunla yüz yüze kalmış olduğunu görmekteyiz. Lübnan'da İsrail eylemleriyle yaratılmış olan fiili durum, Filistinliler açısından acil bir çözüm beklerken, doğuda sürmekte olan İran-Irak savaşı da her iki halkın çıkarlarını doğrultusunda, bölgede kalıcı bir barışın sağlanmasını gerekli kılmaktadır. Tüm bu olaylar birbirlerinden bağımsız olarak da gelişmektedir. Ancak, gerek ABD, gerekse İsrail, Lübnan konusunda gereğinde tüm dünyayı karşılarına alabilecek açıklıkta hareket edenken, İran-Irak savaşı konusunda alınan tavırlar o denli net olmuyor ve o oranda da kafaları bulandırabiliyor. Konu savaşın sona erdirilmesini geldiğinde, barışçı gözükten dilekleriyle mangelada kılı bırakmayan emperyalist ülkeler, iş, silah satışı, taraflara bilgi aktarma ve "terorist"lerle pazarlığa geldiğinde, gerçek niyetlerini kendi halklarından bile saklayamama durumuna düşüyorlar.

General Alfredo Stoessner kanlı mesaisini 33 yıldır sürdürmektedir. Ustası Josef Mengele'nin bu saltanatı payı yadsınamaz. Faşist Almanya'nın yenilgisi ile Latin Amerika'ya sığınan faşist uzmanlar, öğreticilik ve ustalıklarını göstermekte gecikmezler. Birer ikişer öğrenci yetiştirirler. Mengele'nin öğrencisi Stoessner'in 33 yıllık saltanatı işkence ustalığı ve kan içiciliği yanında tarihsel akışın cıvınsında yatar.

Bir tırnak açarak Paraguay tarihini 1860'lı yıllarına bakarsak, bağımsızlıktan sterlin egemenliğine, sterlin egemenliğinden dolara satılan bir halkın kitlesel kıyımını görürüz. O yıllarda yüzlerce yıl bağımsız ve savaşız yaşamış Guaraniler savaşı ve boyunduruğu görürler. Latin Amerika kıtasında 1860'lı yıllarda İngilizler egemendir. Bir ülke vardır ki sınırlarından içeri ne bir yabancı mal, ne bir yabancı banka girebilmiştir. O ülke kendisini korumaya almış, tarıma dayalı ekonomisini kamu yararına örgütlemiş, iki yüz yabancı teknisyenin katkıları ile sulama kanalları, göletlerle besleyerek yılda iki kez ürün alır duruma getirmiştir. Kumaş, kâğıt, mürekkep, barut fabrikaları dışarıya mal satmaktadır. İşte tüm bunlar İngilizlerin gözünde bağışlanmaz bir suçtur. İngiliz boyunduruğundaki Brezilya ve Arjantin, Paraguay'ın dışarı açıldığı kapı Uruguay'ı işgal ederler. Paraguay'ları bu işgali yanıtsız bırakmayacaklarını açıklarlar. Uruguay'da acele kuralan bir hükümet Arjantin-Brezilya ittifakına katılır, İngiliz provokasyonu amacına ulaşmıştır. Tarih kitaplarına metresinin teşviki ile Arjantin-Brezilya-Uruguay ittifakına savaşa açan başkan diye geçen Lopez, bir anda ülkesini üç koldan başlayan saldırı içinde bulur. İttifakın yağma, soygun güdülerine gözü dönmüş askerleri Paraguay'a girerler. Guaraniler, vatanlarını canlarını vererek savunmaktadır. 5 yıl süren savaşın son günlerinde başkan Lopez ihtiyarlardan ve takma sakallı çocuklardan kurulu ordu ile ülkesini onuru için bir intihar saldırısı düzenleyerek ölüm yolculuğuna çıkar. Savaş sonrası iki milyon Paraguay'lıdan geriye 250 bin kişi kalır. Erkek nüfusun tamamına yakını öldürülür, kalanlar, hayvanlar gibi damgalanarak kahve plantasyonlarına köle olarak götürülür.

Paraguay'a bağımsızlık tutkusunun cezası böylece verilmiş olur. Savaşın barut kokusu genizlerden çekildiğinde sterlinin kan kokusu ortalağa yayılır. Savaş tezgahlarının Londra Bankası, Boring Brothers firması, Rothschild Bankası olduğu açığa çıkar. Ve Paraguay'da İngiliz boyunduruğu altına girer. İngilizler mal satımlarını engelleyecek tüm üretim birimlerini ortadan kaldırırlar, ellerini pisliğe buluşturamazlar. Paraguay'daki işlerini Arjantin aracılığı ile görürler.

1870'li yıllarda Avrupayı kasıp kavuran kıtlık Latin ve Kuzey Amerika'ya göçmenlerin akmasına neden olur. İrlandalıdan kaçanlar Kuzey Amerika'ya sınırlar, aralarında - şu sıralar belkâ karşıklığında olan, yapıp ettikleri



alman göçmeni lejyoner

anımsatayan - başkan Reagan çıkar. Paraguay'a sığınanlardan da zekâ işleklüğünden çok kan içiciliği ile ünlü Alman göçmeni Stoessner yetiştir.

Sam Amca'nın arka bahçeye gözünü dikmesi bir anlamda İngilizlerin tekerine çomak sokmaktır. Ama düzeni alt üst olmuş, erken kalkan generalin darbeyle iktidara geldiği Paraguay'ın da Latin Amerika'ya atlamada önemi büyüktür.

Sam Amca'ya Paraguay'ın yollarını kimi generaller hazırlarken, Prusya terbiyesi görmüş Stoessnerlerin zekâsından hep kuşku duyulacak oğulları orduya girer. Üçlü ittifakın savaşı kazanmasından sonra yapılan bölüşümde Paraguay ordusunun denetimi Brezilya'lı kurmaylara kalmıştır. Brezilya'lı kurmaylar Stoessner'in zekâsıyla da yapılacak birşeyler olduğu inancındadırlar. Eğitmek için Brezilya'ya getirirler. Brezilya ordusunun da çalışması ilginçtir. Pentagon'da yetmiş generaller iş barışı sağlama uzmanıdır. Stoessner bu eğitimin ürünü olarak ülkesine döner.

Standart Oil ve Royal Rutch petrol şirketleri Chaco bölgesindeki olası petrol yataklarını ellerine geçirmek için birbirleriyle kıyasıya bir savaşım içindedirler. Şirketlerin savaşımı Paraguay ve Bolıvy'a'nın savaşına dönüşür. İki tekerlin kavgası iki ülkenin genç nüfusunun kırimıyla sonuçlanır. Kâğıt üzerinde savaşı kazanan Paraguay'dır. Generaller savaş kazanmanın kasıtları içindedir, şirketler bölgede kan izinden başka birşeyin bulunmadığını açıklayıp giderler. Savaş gajibi generaller ülke yönetimindeki etkinliklerinin artırır. Paraguay'da erken kalkan generalin darbe yaptığı, baskıya ve işkenceye dayanmayan

halkın başkaldırdığı, sürgüne gönderildiği, yurt dışına kaçtığı bir devrebaşlar. Ülke yönetimindeki bunalım güçlü bir yönetimle çözülür anlayışı egemendir. Üçle iktidara gelen de güçle devrilmektedir. 1947 iç savaşından sonra iktidara gelen General

Moringo darbeleri önlere ama girdiği seçimi kazanamaz. Darbeyle başa geçen generallerde de hemen bir seçim yapma tutkusuna başgöstermiştir. 1950 yılındaki ayaklanmadan sonra Colorado partisi başkanı iktidara koltuğuna oturur. Parti başkanı Chaves tek adaylı birseçimdenzenir. Bu kez de sürgündeki Morinogun adamları ayaklanırlar. Ne ki Alman asıllı Brezilya lejyoneri Alfredo Stoessner yetiştir. Chavesi de bir kenara iterek başa geçer. Ülkede savaş durumu ilan eder. Yetkililerinin sansuz olduğunu açıklar. Darbe hülyaları kurarak sırada bekleyen generallerin tümünü emekli eder. Yetiştirdiği genç subaylarla ordu komuta kademelerini denetimi altına alır. Colorado partisinin başkanlığında yeniden örgütler. Devletin ve toplumun örgütlenmesinde Colorado partisi üyelerini kilit noktalarına getirir. 3 milyon nüfusu Paraguay'da kara, deniz, hava kuvvetlerinden oluşan 15 bin kişilik ordu ve sayısı bilinmez gizli polisleri ile ülkesini barış ve güneş ışığına şampiyana and içer. Zekâ işleklüğünden kuşku duyulan bu adamın işlerini tıkrında yürütemeyeceği açıklar. Sam Amca'nın gönderdiği gönüllü danışmaları vardır. Stoessner'le birlikte İngiliz-Arjantin egemenliği - yerini Amerika - Brezilya egemenliğine bırakır. Sam Amca Paraguay'ın kalkınması için hiçbir özveriden kaçınmaz. Derhal Coca-Cola, Crush ve Pepsi Cola fabrikaları açar. Vietnam savaşında kullandığı zehirli gazların üretimini Paraguay'da

yapmaya başlar. Japonlar ultra teknikler kullandıkları fabrikalarını açarlar. Brezilyalılar tüm tüketim mallarını Paraguay pazarlarına getirirler. Stoessner için önemli olan barış ve güneşin, sanayi ve tarımsal gelişmenin önemi yoktur. Neye gerekisinin duyulursa dışardan gelmektedir. Yabancı sermayenin gelmesi için de her tür kolaylık sağlanmıştır. İnsanlar huzur içinde ölmekte yaşam akıp gitmektedir.

Stoessner de seçim tutkunudur. 5 yılda bir mutlaka seçimlerin yapılmasını ister. Kurulmasına izin verdiği partilerin demokratik istemleri için Ulusal Anlaşma cephesinde toplanmasına gözünü diker. Cephe içindeki Şubatçı Devrim partisinin sol kanat üyelerinin peşine birer gizli polis takar. Aslında Stoessner bu ülkede muhalefet yapılabileceği ona da biz yaparız anlayışındadır. Halkın arasına yaydığı elemanlarını ülkeye gelen yabancılarla "aman ne demokratik ülke" izlenimi uyandırmaları için muhalif kimliklerle oynatarak seyredir. Seçimlerle halkından yüzde 90 oyu ister. Parlamento'ya beğenmediği insanları seçilirse onları veto eder. Direnen, başkaldıran insanları ya sürgüne yollar ya da Mengele'den öğrendiği yöntemlerle etkisiz duruma getirir. Yine de kimi insanların umudu yetermek için inadına cabalarlar. Hem de Demokrasiyi koruma kanununa karşıdır bu çabalar.

Stoessner'in Paraguay'ı bir hırsızlık, kaçakçılık, talan cennetidir. Esrar kaçağının sığınacağıdır. Brezilya'dan gelen otomobillerin çoğu Paraguay'da ortaya çıkar. Rüşvet almayanlara deli, veremeyenlere ise devlet düşmanı gözüyle bakılır. Stoessner ve adamları kokmuşluğun suç ortaklığında ülkeyi bir sömürge havasında yönetirler.

Neler yaptığını anımsamayanlardan biri de Stoessner'dir. Bir gezisi sırasında, yeşilliklerle kaplı bir şatoyu görür ve emrindekilere burayı istiyoruz der. İstene yer e konulmanın rahattığını duyan askerler hemen o yöreyi Stoessnerleştirirler. Yapılan araştırmada ise yörenin zaten şahsına ait olduğu ortaya çıkar.

Ülkesindeki nüfus dengensinin de yarattığı olanakları danışmalarının uyarılınca iyice kullanır. Stoessner ile yaşamaya alışmış politize olmuş kuşakların, hiçbir politik deney kumüşmiş kuşaklara ulaşmasını önlemek için orta kuşağın yaşamına son vermesi amaç edinmiştir.

Soygun, talan, işkence ve cinayetleri insanlara reva gören bu asalak lejyonere cezasını doğa verir. İlerlemesi bir deri kanseri hastalığına yakalanmış dünyayı parça parça terk etmektedir.

Stoessner eceliyle ölecek olsa bile, Somoza'nın yanbaşımda bazuka ile uçuşunu görmüştür. Friedman baharı ile birbiri ardına iktidara gelen Pentagon'da eğitimmiş karbon kâğıtlarıyla kopyaları çıkarılmış arka bahçe camilerinin yargılandıklarını görmüştür. Zekâ fukarası da olsa kıssadan bir hisse almıştır.

ALFREDO STOESSNER

GENÇLİK HAREKETİ

TARİHİNDEN

28-29 Nisan Olayları

Erol İnan

Gençliğin tarihinde 28-29 Nisan olaylarının bir dönüm noktası olduğu tartışma kabul etmez bir gerçektir. Gençliğin o döneme varmaya dek iktidarlarda önemli sayılabilecek bir sorununun olmaması ne kadar doğruysa, özgün sorunlarıyla ülke sorunlarına bağlantılı olarak bakabilme yeteneği ve becerisine sahip olduğu da o kadar doğrudur. "Yurt sorunları üzerine eğilmeye başlamıştık. Kalkınma modeli üzerinde tartışmalar yapıyorduk." diyordu. Toktamış Ateş o günler için (60-70 Dönemi Gençlik Liderleri Tartışıyor, Yarı Dergi sayfa 21) Bir yanda böylesi bir duyarlılık, diğer yanda ise "her mahalleye bir milyoner" sloganıyla zenginler yaratan ve "Türkiye'nin bakır toprakları sizi bekliyor" diyerek yabancı sermayeyi davet eden ve imtiyazlı kılan DP iktidarı; sonuçta iktidarı gençliğin yollannın ayrılması.

Nisan ayı içinde baskı ve sansürden başka bir şey olmayan yetki yasalannı çıkarır DP iktidarı; laikliği ayaklar altına alan, yargı ve yargıç bağımsızlığını yok eden partizan tutumlarını il ve ilçelere yaptığı ya da kestiği yardım miktarlarıyla da ortaya koyan, radyoyu tek yanlı propaganda aracına çeviren, aydın ve yazarlarını cezaevlerine atan, üniversite profesörlerine "kara kübbeliler" diyerek dil uzatan bir iktidar... Ve bu iktidarı 28-29 Nisan'da karşı karşıya gelen gençlik. Kavga, özgürlük, demokrasi ve hukuk devleti kavgasıydı. Bu kavga'nın gençlik açısından en önemli yanlarından biri de, belki de tarihte hiç olmadığı kadar tüm toplum kesimlerinin desteğini sağlamış olmasıdır.

OLAYLAR BAŞLIYOR

Öğrenciler 28 Nisan 1960 günü sabahında Menderes hükümetinin baskısını, hukuk dışı davranışlarını ve işkenceyi protesto etmek amacıyla İstanbul Üniversitesi bahçesinde toplanırlar. Konuşmalar ve marşların ardından vilayete kadar sürecek sesiz bir yürüyüş karar alınır. Üniversitenin ön bahçesinde doğru yürüyen öğrenciler bir anda polis ateşi altında

kalırlar. Öğrenciler ise kurşunlara karşı sopalar, taşlar ve çevrede ellerine geçirdikleri ağaç dallarıyla direnirler. Bu arada Rektör Sıddık Sami Onar'ın polisler tarafından dövüldüğü ve yaralı olduğu yolunda gelen haber, bardağı taşıran son damla olur. Öğrencilerin ısrarı üzerine kanlı gömleğiyle ve alını bantlı olarak getirilen rektör iyi olduğunu söyler. Öğrencilerden guruplar halinde dağılmalarını ister. Dağılmaları için gerekli önlemler de alınmış, askerler sıra halinde dizilerek toplu çıkışı olanaksız hale getirmişlerdir. Ancak kararlı bir kitle vardır ve harekete damgasını vuran "Hürriyet, Hürriyet" sloganları çinilmaya başlamıştır. O günü, 1961'de Kurucu Meclis'e öğrenci temsilcisi olarak giren Hüseyin Onur'dan dinleyelim: "Süleymaniye tarafındaki arka kapı ve duvarlarda askerler toplu çıkışımızı engellemek için sıra halinde dizilmişti. Güzel bir bahar havası, sıcak bir perşembe günüydü. Askerler terli, biz terli. "Hemşerim bizler kardeşiz" diye boyunlarına sarıldık, kucaklaştık. Askerler çekildiler. Bizler toplu olarak ve büyük bir heyecanla ve Vezneciler'e doğru yürümeye başladık. "Menderes İstifa", "Hürriyet, Hürriyet" sloganlarımızdı. Gazi Osman Paşa marşını değişik sözlerle söylüyorduk: "Olur mu böyle olur mu? Kardeş kardeşi vurur mu? Kahrolası diktatörler/Bu dünya size kalır mı? "Yol boyunca halk bizi destekliyor, kadınlar evlerinin pencerelerinden sevgi gösterisinde bulunuyor, bayraklar atıyorlardı."

Kitle Beyazıt Meydanı'na geldiğinde atlı polislerin saldırısına uğrar. Saldırı bundan ibaret değildir ve aynı zamanda yayılım ateşi de açılır. Hareket ilk şehitini vermiştir: Tücan Emek-siz. (Beyazıt Meydanı'nın adı daha sonra Hürriyet Meydanı olarak değiştirilmiştir.) Böylesi azgın bir saldırıda yaralananlardan söz etmek anlamlı olmuyor. Aynı günün gecesini öğrenciler üniversite bahçesinde geçirmeyi kararlaştırırlar. Sıkıyönetim ve asker kuşatması altında geçen geceye halkın elleri uzanmıştır, parmaklıklar-dan battaniye ve yiyecekler verilir.

Olaylar ertesi gün, 29 Nisan'da



da genişleyerek sürer. Bu kez liseliler de sahnedirler. İstanbul Erkek Lisesi Öğrencilerinin katıldığı gösteride öğrenci gençlik ikinci şehidini de meydana bırakır. Tankın üzerine çıkmak isteyen Nedim Özpulat'ın elleri paletlere kenetlenmiş ve izi kalmıştır asfaltta. Bu sırada Ankara'da öğrenciler kurşunlanmaktadır. Hareket İzmir'den de ses vermektedir artık. İstanbul'da saat 16.30 sıralarında toplanan kitleyi asker, Lalekapı ve Çarşı kapı önlerine doğru ikiye ayırır. Laleli kolundaki kitle marşlar söyleyerek Aksaray'a doğru ilerlemektedir. Sloganlar daha sert, kitle daha kararlıdır. "Kahrolsun Diktatörleri!", "Şehitlerimizi İstiyoruz!". Halkın desteği bir önceki günden de çoktudur artık. Unkapanı Köprüsü'ne geldiğinde 30 bin kişilik bir kitle, barikat kurmuş askerle karşılaşır. Müdahale

edilmez ve barikat kaldırılır. Yol açan asker ve subaylar da omuzlara alınır ve Tepebaşı'na kadar taşınır. Galatasaray ve İstiklal Caddesindeki barikatlar da hiçbir direnişle karşılaşmadan kaldırılıp geçilir. Coşkun kitle saat 20.00 sularında Taksim Meydanı'ndadır. Alan bayraklarla donatılır, marşlar söylenir ve konuşmalar yapılır.

Gençlik hareketi tarihinde önemli bir adım olan 28-29 Nisan olayları kararlılığından ve taleplerinden ödün vermeden gelişir, Ankara 555 K (beşinci ayın beşinci günü ve saat 5'te Kızılay'da) ve Harp Okulu yürüyüşleriyle sürer ve "27 Mayıs Devrimi"yle noktalanır. Noktanın konduğu yerde Teğmen Ali İhsan Kalmaz da şehit olmuştur.

Tarih onu tanyanların yanında dir.

Demokratik Almanya'nın ve Avrupa'nın çeşitli yerlerinde duvar resimleri bulunan, tanınmış ressam Ronald Paris ile yapılan bu söyleşi Prisma dergisinin 85/2 sayısından alınmıştır.



DEMOKRATİK ALMAN RESSAM PARIS "Sanatın politik yararına inanıyorum."

Çalışmaya hem tutkulu, hem disiplinli olan bir ressam yaşamı dönüştürmeyi nasıl başarır? Resimleri yapan insanlarla resimlere bakan insanlar arasındaki ilişkiyi nasıl değerlendiriyorsunuz?

RONALD PARIS ■ Disiplin kesinlikle gereklidir. İçtenlik ve teknik yeterlik de öyle. Ressam kendisiyle başbaşa da olsa, halkın karşısında da olsa kendine güven duygusu mutlaka gereklidir. Kişinin kendisini sanat yoluyla açıklaması doğrudan doğruya o kişinin kafa yapısına bağlı bir olaydır. Belki bu olayı "dram" sözcüğüyle açıklayabiliriz, çünkü dram dinamizmi içermektedir. Sahnedeki dram ile resimdeki dram birbirinden çok ayrı şeylerdir. Bizim burada dram dediğimiz şey atları arabaya koymak anlamına geliyor. Bu da uzun bir ekim-biçim dönemi gerektiriyor. Görsel alışkanlıklara gelince, hoşgörüsüz bir genç olduğum günlerde, yeni şeyler görmek için büyük bir sabırsızlık duyuyordum. Bu duygu biraz da insanın her zaman dünyayı yeni baştan keşfetmesi gerektiğine inanasından kaynaklanıyor. Sabırsız olarak mı? Belki de. Ama sorun ilk aşamada kişinin görsel alışkanlıklar geliştirmesi değil, uyanabilmesi, bir şeylerin farkına varabilmesidir. İnsanlar eski ya da yeni bir resmin önünde durduklarında, eğer kendilerine sunulan şeyin geçmişini, ardındaki gerçekliği kavrayamamışlarsa, onların resmin içeriğine ilişkin sorularını yanıtlamak çok güçtür. Bu kuşkusuz, her zaman sanatçının hatası da değildir. Bir

eğitim ve bilgi meselesidir. Ben bugün bile Bosch'un ve Breughel'in resimlerini gördüğüm zaman kendimi çok gergin hissedirim ve hiçbir zaman bir sanatçı olarak bile bu resimleri anladığımı söyleme cesaretini kendimde bulamam. Rembrandt ve Goya'dan hiç söz etmiyorum bile. İnsan daha çok bilgi edindikçe, daha çok şey keşfeder. Neyin modern olduğunu tartışmak bence zaman kaybı olur. Önemli olan bir resmin ne anlattığıdır.

Ancak biz yalnızca bir resmin anlaşılmasından değil, bir resmin kabul edilmesinden de söz ediyoruz. Siz resimlerinizi birçok kere halka kent sokaklarında sunmuş bir kişisiniz. Bu iletişim sürecini yoğunlaştırmaya yönelik bir girişim mi?

PARIS ■ İnsan her ikisini birden gerçekleştirmeli. Benim sokaklara çıkmamın bir nedeni de, Meksika duvar resmi ve Picasso'nun Guernica'sına ilişkin düşüncelerimdir. Biri bizim ülkemizdeki kentlerin nasıl inşa edildiğine bakarsa, bu yeni modellerin ne tür bir kültüre karşılık geldiğini düşünecektir ve resim ortamını kullanarak, ucuz süslemelere ve yapmacık renklere başvurmadan bu kültürü nasıl yansıtabileceğini merak edecektir. Eski günlerde, mimari süsleme hiçbir zaman anlamsız ya da salt güzelleştirme amaçlı değildir. Aynı zaman biçimsel bir birliğe sağlanmasında da hız met ediyordu. Kimi zaman biçimi, stilli unuttuyor. İşlevin kölesi oluyoruz. Kuşkusuz insanlar yaşadıkları çevrede, kendilerini evlerinde hissetmek isterler

ve bu öyle bir gerekliliktir ki, bunu yerine getirmeden, duvar resimlerine yönelmezsiniz. Sanatla mimari arasındaki dengeyi sağlamak zorundayız. Yanlış anda sabırlı ya da sabırsız davranmak farklı sonuçlar doğurabilir.

1970 yılında Berlin Merkezi İstatistik Bürosu'nda gerçekleştirdiğiniz "Komünizmin Yüceliği İçin" ile başlayan 1980'de yaptığınız Schwedt Tiyatrosu'ndaki "Yaşamın Zaferi" muralize kadar uzanan bir duvar resmi deneyiminiz var. Sizce bu nasıl bir önem taşıyor?

PARIS ■ Sanırım genişletip, sanatsal deneyimin ne derece önemli olduğunu ele almamız gerek. Burada sanatsal sorumluluktan söz ediyoruz, büyük yanlışlara düşmemek için bir insanın kendi deneyimlerinden öğrenebilmesi gerektiğinden... Zaten bu yanlışlar da genellikle kaynaklıktan ve aptallıktan ileri gelmektedir. Yaşam çok kısa. Güç, güven ve buluculuk hep birarada toplanıp işler kılınabilmeli.

Yeni den duvar resimlerine dönelim, bunu kapsalı bir süreç olarak mı değerlendiriyorsunuz?

PARIS ■ Ben ne tümüyle duvar resimlerinden, ne de çerçeveli resimlerden yanayım diye bir tavır almıyorum. Ben sanatın gerekliliğinden söz ediyorum. Köce bir duvarı, küçük bir resmi olduğu gibi hızla, öyle gelişigüzel boyayamazsınız. Bir duvar resmini dekorasyon kategorisinde değerlendiren kimse, sanatın ne olduğunu anlayamamış demektir.

Çok duyarlı bir ressamınız. Bunun başka alanlarla ilgilenmenizle bir ilgisi var mı?

PARIS ■ Sanatın politik olarak yararlı olabileceğine inanırdım. Ve bunu söylerken çok iyi örnekler getiriyordum gözümün önüne. Resimlerin Latin Amerika'dan 'mi olduğu, yoksa Sovyet ressam Petrov-Vodkin'in "Komiserin Ölümü" adlı çalışması mı olduğu, ya da bir Fransız mağara resmi mi yoksa İspanya'nın kuzeyinde bulunan Romen freskleri mi olduğu önemli değil. Hepimizi ilgilendiren tek ve ortak bir konu var, biz bu konuyu araştırıyoruz.

Peki, bunun sanata sevececeğinizi göstermekle ilgisi var mı?

PARIS ■ Bir bakıma, içinde dinsellik barındırmayan bir saygı, bir yüceltme gerekliliği.

Bu duygunun etkilenim ya da etkileymenizden sonra yitirilmesi olası mı?

PARIS ■ Biz hepimiz bir uğraş öğrendik, malzememizi iyi tanıyoruz. Ama eğer boyayı, renkleri çevreye kürekler dolusu kum gibi saçıp, bunun da resimde "eylem" sağladığını düşünürsek, büyük bir hata yapmış oluruz. Böylelikle sanatsal amacı da törpüleriz. Çalışmamızın nedeni de bu yanlış düşmemektir zaten. Elimizin altında her malzemeden sınırsız çoklukta yok. Stempel'in bir keresinde dediği gibi, arı sarısı çizgiyle skarlet kırmızı sanatçının yardımına her zaman koşabilir. Bu geniş anlamıyla doğru. Yapmacık ve anlık etkilere bir yönelim var, ama sonuçta kan yakan bir eğitim bu. Kuşkusuz uzun dönemli etkiler sağlamak çok daha güçtür.

Bu emperyalist silahlanma çağında sanatçının yeri neresidir?

PARIS ■ Beni ilgilendiren nükleer bir felaketin neye benzeyeceğini doğru dürüst hayal bile edemeyebiliriz. Böyle bir felaket gerçekleştiğinde zaten artık hayal etmemize de gerek ve olanak kalmayacaktır. Yani orada yılanın hareketlerini izleyen masum bir tavşan gibi oturabiliriz. Uccello'nun müthiş oturuş resimlerini görmüşsünüzdür. Bu felakete ilişkin yeni formlar ve imajlar yaratılmaya beklenebilir mi bizden? Bu bir bakıma, bizden çok fazla şey istemek olacaktır. Sanırım yapmamız gereken her zamanki gibi dümenin başında durup, her zaman yaptığımız işi belki çok daha büyük bir sorumluluk duygusu ve kararlılıkla yapmak. Yaptığımız işin inandırıcılığına ve kesin kararlılığına güvenilmeli. Bu konuda "Ölümün Zaferi-Yaşamın Zaferi" adlı muralime bakmanız rica edeceğim. Çünkü o muralin üstünde 4 yıl çalışmamın nedeni de silahlanmaya ve nükleer felakete ilişkin kaygılardır.

Çalışmayı sanatının doruğundayken bırakmanın bir sanatçının kalıcı olmasını sağlayacağı düşünür müsunuz?

PARIS ■ Kaderci insanlar için reçeteler yazacak bir kişi değilim ben. Boyun eğmeye, emekli olmaya hiç zamanımız yok.

Türkçesi: ALEV SEVİNÇ

t.asi balkar

TAŞINAN BİR KİTABEVİNİN
TAŞINMIŞ HÜZNÜYLE

I. Bir Kitap

gözleriniz değince
sessizliği bitecek sözcüklerin
özgür olacaklar
sevginin yolu açılınca
yüreğimizin ışığı dokununca

nice sabahı göremeyen seni'lere

II. Baştan Sona: Bir Adam

hepsi saklanıyordu. masalar dört bacağıyla. elyazmaları. zarflar. imzalı kitaplar. imzasızlar. armağanlar, armağan edilmiş tortular. öfke. sevinç. tütün kokusu. gazı bitmiş çakmaklar. boş kibrit kutuları. dolu kataloglar. bozuk fotoğraflar. şipşakçı portreleri bir yarı-köylünün. kırık pipolar. resimler: düşbozumu. karikatürler. imza günü fotoğrafları zarflanmış. gülümsemeler. göz kırpması. somurtmalar. şemdinli tütünü. **türküler'i unutma!** telaşı. osmanlı imparatorluğunda mülkiyet ilişkileri. kapitalizm ve tarım. bilim ile yazın arasında. tebrük kartları. gidilmemiş nikah davetiyeleri. hepsi saklanıyordu: baştan sona.

III. Bir Başka Adam: Sondan Başa

hepsi saklanıyordu. masası bir geçmişin. geçmişte ve gelecekte hep anılan bir adamın elyazmaları. sarı zarflarda. beyaz zarflarda. kağıt kenarlarında karalamaları. dava dosyaları. düzeltme kararları. düzeltme kararını düzeltme dilekçeleri. yitirildi sanılan fotoğraflar. kendisini tab' ettiği fotoğraflar. pazarlar. pazar günleri suladıkça canlanan mineler. karanfiller. kadife çiçekleri. onur'un kazındığı bir sin.

sonsuz enginliğinde yaşanan bir dünyanın: kapital'in, anti-dühring'in, doğanın diyalektiği'nin, insanın türeyiş'i'nin, madde ve insan'ın, fiziğin evrimi'nin, kemal atatürk ve çağdaş türkiye'nin. hepsi saklanıyordu, yılınlık ve kin dışında: sondan başa.

IV. Çok Uzaktan Bir Başka Kitabın Sesi

beni üzen, sayfalarımdaya taşıdığım doğrular ya da yanlışla, değil, içimde ne olduğumu bilmeden tutuşturan insanlıkların karanlık dünyaları. o karanlık dünyalara yakılırken bile ışık tutamamak ne acı.

V. Bambaşka İki Adamın Sevinçli Yorgunluğu

saklanan her şey taşındı taşındıkça taşındı
kollarımız taşıdıkdıkça güçlendi
bildikçe bildik gözlerimizde derin gölgeleri
gördükçe gördü görmediklerimizi bilincimiz
donandı yüreğimiz ışıdı ve sönmedik hiç
almı akıtmalı doru bir at taşımadı çeyizimizi
gittik geldik gittik geldik ayaklarımız üstünde
gittikçe sevindik gidildikçe
şimdi herkes buruk gibi
gidiyorlar ırmakta sarsılan bir kayak gibi
kucak dolusu: yunus
gidiyorlar incitilmeden soylu bir gün gibi
kucak dolusu: asi
üç basamak çık ileri
beş adım yürü sağa
üç basamak çık sola
yirmüç adım yürü dümdüz
yirmidokuz basamak çık dönerek
onedi adım yürü durma!

yenibaştan

VI. Önemsiz Bir Ayrıntı

her şeye yeniden başlarken
japon elması da solmakta
turgut büyük saat 'iyle geçerken
fisıldadı usulca

**herkes ne kadar da mutluydu "oysa"
ne bıraktysam o kadar kaldı orda**

VII. Göç Etmış Bir Kitap Gibi

geldik işte
dizildik dizildikçe
dizildik ve dizildik ve dizildik
dünyaları ayağınza getirdik
sana evren benim içimdedir taşıyor durma bak
harflerde sözcüklerde noktalarda virgüllerde
kalabalıkta ve kimselerin ayak basmadığı saatlerde
insan benim içimde
sevgi ve nefret
barış ve savaş
düş ve gerçek
tutku ve iktidar

ah, kapağım kapalı, oysa sözcüklerimin gözleri açık
sana evren benim içimdedir taşıyor durma bak
pi'ler fi'ler pisi'ler beta'lar alfa'lar
bilincinin sözcükleriyle çarpıştıkça sözcüklerim
gözlerinin kapanmayan yüreğinin çılgınlaşan coşkusuyla
yeni bir insan yeni bir insan olarak bakabilirsin dünyaya

VIII. Sona Sığmayan Son

bitmedi hiçbir şey başladığı gibi
bitemez de
hüzün değil
yıkım dolayısıyla
taşınıyoruz
ilhanilhan kitabevi
bayındır sokak
yirmüç bölü altı
aym sokak
'ki bina aşağıda
bir kat yukarı
ruhumuz göğe biraz daha yaklaştı
söyle kalbim:
kim düğümledi bu ipi kopacağı yerden

Gençlik

“Etkilenmeyi” Aşmalı
“Öğrenmeye” Başlamalı

Yüksek Öğretim Yasa Tasarısı'nı hükümete geri aldırarak Fransa gençliğinin eylemi, 1986 Gençlik Yılı'nın son hal-kası oldu. Yanlış hatırladığımın tar-kindayım. 1986, Gençlik Yılı değil, Barış Yılı'dı. Oysa, Gençlik Yılı 1985'ti Ama neden bütün yıllar ve bütün bir gelecek gençliğin olmasın ki. Oyle değil midir zaten?

İşçi sınıfının da “genel grevle” desteklediği Fransa gençliğinin bu başarılı eylemi bahanesiyle “gençlik sorunu” başlığını tazelemek yarar var. Tabii yine sorunun genel boyutlarını, hatırlatmaktan öteye geçmemiz mümkün olmayacak. Türkiye’de gençlik kendi gerçeğini keşfetmeye ve özgürlüğünü somutlayacaktır.

Gençliğin toplumdaki ekonomi yerini ve buna bağlı ideolojik ve siyasal konularını bilimsel açıdan ifade edenlerin sıkça değindikleri bir ilişki biçimi mevcuttur: “etkilenmek”... Gençliğin işçi sınıfı biliminin, küçük-burjuva ve burjuva ideolojilerinden, burjuva kültüründen, kapitalizmin yönleşmişliğinden, sosyalizmin başarılarından “etkilendiği” haklı olarak vurgulanır ve bu “etkilenmenin” gençlik hareketine ilave ettiği çeşitlemeler etrafıca irdelenir. Tümyle bilimsel nitelikte bulunan ve genel gençlik hareketine ilişkin olan bu “etkilenme”nin yanı sıra **genç bireyler** için önemli başka bir noktanın daha vurgulanması gerekiyor. “Etkilenmek” pasif bir durumdur. Etkilenmek için bilinç ve irade sahibi olmak, olgun bir kişiliğe kavuşmak gerekmez, var olmak yeterlidir. Etkilenmek için herhangi bir çaba harcamaya da gerek yoktur. Gençlik hareketinin bütününü için ve onun genel tabiatından dolayı belki “etkilenmenin” ilerisinde bir konuma geçmek mümkün değildir ama her biri kendi başına kişilik kazanma ve toplumsal birey niteliği olma yolundaki **genç** için bu böyle olmalıdır.

Belki alternatifidir, belki de uzantısıdır öğrenmek etkilenmenin, ama öğrenmenin etkilenmekten çok daha ileride ve etkin bir konum olduğuna herhalde itiraz edilemez. Gençler kendilerini etkileyen ideolojik, politik veya kültürel faktörleri derinlemesine öğrenmeye çalışarak en azından kendi durumlarını sağlıklı kavramaya önem vermelidirler. “bildiğini hiç olmasa tam bil” uyarısı hayatin her safhasında karşılına mutlaka çıkacaktır da ondan. Kendini etkileyen şeyin bilgisi insanın kendisi hakkında bilgisi olması bakımından önemli ve gelişmesinin sonraki çizgisini belirleyecek olması bakımından da hayati değerdedir.

Kendine yönelik bir öğrenme, kendi dışındaki öğrenme çabası ile bütünleştirilmedikçe öğrenmek bile değildir ve gençliğin adeta doğuştan zaafı gibidir bu. Türkiye’de demokratik ve politik gençlik hareketlerinin kalıcı bir gelenek üretmeksizin yükselip, sönmülmesinin sebeplerini,

kendisi dışında ve kalıcı olanla kendini irtibatlandırmaktaki gecikmesinde aramak gerekmektedir. Bunu bundan sonraki toplumsal yaşamda aşp daha ileri biçimde yeniden kurmak, şimdiki gençlik hareketinin içinden çıkacak yetkin gençlerin görevi olacaktır.

“Kendi dışındaki” ne demek? Bunu sınırlarıyla ifade etmek mümkün olmaz. Öğrenilmesi gereken o kadar çok şey var ki. “Öncesini öğrenmeleri” gençliğe çok ögütlenmiştir ve boşuna değildir bu. Çünkü gençlik yaşamın “kendisiyle başladığına” inanmak eğilimi taşır. Bunun yanında dünyayı, en genel hatlarından başlayıp ayrıntılarına doğru genişleyen bir-yol izleyerek kavramak, gücümüzün hangi faktörler tarafından sınırlandığını bilmemizi kolaylaştırır. Kendi “ulusal penceresinden” dünya sadece “gözükür” ama anlaşamaz.

Bu kadar geniş bir bilgiyi kavrayıp özümsemek, besbelli ki kolay değildir, ama imkânsız da değildir. İlk ihtiyaç yöntemdir. Yöntemi olmayan öğrenme olmaz, öğrenmenin bilimselliği yöntemce belirlenmiştir. Burada yöntem önu ve sonu bilinen bir program, araç ve gereçleri verilmiş, güdümlenmiş bir faaliyet değildir. Hayatın bizahtini kendisini bir öğrenme yöntemi olarak kurmak, öğrenmeyi bir yaşam tarzı olarak kurmak gerekir. Bu anlayış, özgür olmasa da kendini özgürleştirmeye, anlamlı bir inada, aklın cesaretine ve gelişkin bir ahlaka denk düşer. Bağnaz ve kararsız bir kişilik öğrenmeyi imkânsız kılar

Öğrenecek çok şeyi olduğuna kabul etmek belki yetişkinler için bir tevazudur, ama bu, gençler için gerekli ve ileri bir iddiadır. Öğrenmek korkmamak, kuşkuca olmak, soruşturmak, araştırmak şimdi gençten gereklidir, ileride bunlar inançsızlık, güvensizlik, bezginlik anlamına gelebilirler.

Bugünün gençleri “yakından” öğrenmeye başlarlarsa, hedeflerini asla dar tutmuş olmazlar. Üstünde durdukları bir birikim mevcuttur ve önce onun bilgisine ulaşmak zorundadırlar. Çünkü her şeyden önce bugünün gençleri bu birikimin somut ifadesi durumundadırlar. Bu birikim toplumsal tarihinin bilimsel süzgeçten geçirilmiş bilgisi olmalıdır. Sadece yanında olduğu sınıf veya seçtiği perspektifin geçişini değil, en düşman bildiği sınıf ve zümrelerin de geçişini yakından tanımak toplu-

mu sınıfsal derinliğiyle ve bu sınıfların kendi aralarındaki ilişkilerin tarihsel derinliğiyle kavramak gençlerin yaşamsal ihtiyacı olmalıdır.

Kapitalizmin koşullarından dolayı gençler başıboş bir yarışa itilmektedirler ve çoğu zaman kendilerini yetkinleştirmeye çabasını bu yarışın bir parçası olarak algılamaktadırlar. Yarışmak için öğrenmek ve yetkinleşmek bireyin öünü elbette açar ve bir bilgi birikimine ulaştırır, fakat bu, biz farkında olmaksızın öylesine koşullanma anlamında bir “uzmanlaşmaya” yol açar ki, gerçekte bambaşka olan başkalarının ve evrenin ölçüleri bize kendi ölçülerimiz ve kendi ölçülerimize göre gözükmeye başlar. Bu tür bir uzmanlaşmayla edindığımız değerleri ve ölçüleri, onların yanlışlığını gecikmeye anladığımız zaman terketmek, çoğunlukla iddiasından vazgeçmek olarak gerçekleşir. Yanlışlığın bilgi olarak yerleşmesi ve eylemde başarısızlığa uğraması, iflah olmaz umutsuzlukların da kaynağı olur.

Gençlik hareketini layık olduğu etkinlikten alıkoyan ve bazen de yanlış mecralara sürükleyen temel faktörlerden biri, kendine hazır sunulmuş resmi ideolojiden kesin olarak kopmayı başarması, ilerici, devrimci, demokrat konulara bu resmi ideolojinin izlerini taşıyarak yükselmiş olmalıdır. Kapitalizmi, pre-kapitalizmi ve hatta feodal kalıntıları da içine katıp birlikte baktığımızda görüyoruz ki, Türkiye’deki geleneksel egemen ideoloji günümüzde gelişmenin, ilerlemenin, başı içinde ve insanca temel güvenliklere sahip olarak yaşamının öündeki en katı engellerden biridir. Bu ideolojiden kopmak, samıldığı gibi, onu reddetmek ve yeni bir ideolojiyi benimsemekle başarılacak kadar kolay değildir. Gençliğin ideolojik kapsamda hızla konum değiştirebilme karakteri bir avantaj olduğu kadar, gelişme sürecini istikrar-sızlaştıran bir faktördür aynı zamanda. Bu bakımdan egemen ideolojinin tasalluhtan kurtulma sürecini yoğun bir bilimsel bilgi edinmeyle beslemek, “cazip” olanın değil, doğru olanın peşinden gitmek, gençliğin temel kaygısı olmalıdır.

Türkiye’deki gençlik hareketleri, gençliğin maddi yapısına uygun düşenden belki kat daha fazla zein eğilimler ve değişik yönelimler ortaya çıkarmıştır. Bunlardan büyük bölümü dünyaya Türkiye pencesinden de çok daha dar olan kendi pencesinden bakma inadında ol-

muşlardır, halbuki dünya Türkiye pencesinden de gözükmez. Bilimsel tarihin geniş ufkundan bakmayı yetkinlik olarak kazanmak gerekiyor.

Bu noktayı vurgulamaktan umduğumuz yarar şudur: Sınıf mücadelesi tecrübesi bakımından belli bir birikim bizde de var, ama bu birikim başka ve çok daha zein tarihsel tecrübesi olan fakat halen kapitalizmi aşmamış bulunan nice toplumun biriki-miyle kıyaslandığında kompleks yaratacak kadar kısır kalmaktadır. Bir de kapitalizmden çok daha ileri bir siyasal uygarlığa ulaşmış toplumları, bu toplumların akla sığmaz fedakarlıklarını, yaşadıkları yoğun tarihsel dramı düşünürsek, ortaya, karşısında eğilmek gereken görkemli bir tablo çıkmaktadır. Bunu tanıyıp, öğrenmeden, “küçük burjuvanın” anlamsız bencilliği ile ahhâm kesmek, üç ördekli bir kümesin ekonomisini bile yönetmekten acizken toplumların tarihsel devimlerini yönetmeye heveslenmek, nasırdan başka acı duymamışken iç savaş yürütmüş halkların arkasından atıp-tutmak gençlere yakışmamıştır. Okumaktan, görmekten, anlamaya çalışmaktan hiç korkmamak, duyduğu kuşkunun üzerine sonuna kadar yürümek, dün eksikti, bugün görev sayılmaldır.

Bilimsel öğretici gençlere “öğüt vermeye” yanaşmamakta, tam tersine açıklığı, hatta daha da ilerisi, bozgun dönemlerinde herkesin, yanlış bile olsa, inandığında inatla direnmesini istemektedir. Yanlışlık kopup giderken, mücadeleden ve haklı iddiasından da kopup gidenler 12 Eylül sonrasında o kadar çok oldu ki, habuki yanlış tanıamak ve aşmak biraz cesaret ve biraz da gayret işi olabildi. Gençlerde bunlar fazlasıyla var, bu nedenle gençlere güveni sürdürmek, siyasal bozgun döneminin yorğun unsurlarına bakarak hüküm vermeme gerekiyor.

Şuna manması: O böyle olmasın devam ediyor: Yönetici sınıflar gençlerin, bir temel sınıfa yaslanmadan gelişen hareketinden, gençlerin şu veya bu “ara ideolojinin” gözüpek militan olmalarından korkuyorlar. Yönetici sınıflar, tam aksinden, gençlerin kendi halinde ama yetkin, bilimsel, kültürel donanmış olmalarından da korkuyor. Yönetici sınıfların korktuğu ve korkmakta sonuna kadar haklı olduğu durum, bilim, sanat ve ahlak gibi yetkinliklerle fedakarlık, militanlık ve cesaret gibi değerlerin bulunduğu nirengi noktasıdır, gençlerin bu noktaya yığılmalarıdır.

Burjuvazinin şu veya bu vurdulduğunu, estetikten uzak yaşamını eleştiren ve bununla yetinen bir sanatçı genç ile, onun bin yitli saltanatına "istemezlik" taassubuyla son verileceğine inanan ve bununla yetinen bir militan genç "kurulu düzen" için aynı derece zararsızdır. İkisinin birleştiği, estetik dünyanın ölçülerini derinliğine hazmetmiş bir yetkinlikle, bu ileri ölçüye ters düşen tarih kalıtlarına karşı militan bir mücadelenin keşiştiği noktada tarihsel sorun "ayrıntıya" boğulmadan çıkar ortaya servetlerin "nasıl ve kimlerce üretildiği" sorusundan "adil paylaşım isteğine" kadar gelip dayanan bir hesaplaşma buraya başlar. Bu çözümleyici hesaplaşmayı dışarda bırakan bütün hesaplaşmalar peşinen kurulu düzenin işine yarar, onu güçlendirir hatta. Gençler, sosyal hayat kadar geniş bir anlamda kavramak durumunda oldukları bu mücadeleyi, ister istemez tanıyacaktırlar. Gençken tanımın yetkinliği daha kalıcı kişiliklerin oluşmasını sağlar.

Gelecek sadece kronolojik zaman dizilişiyse değil, böyle hiç değil, "yakınık duyduğum" kimi soyut değerlerin somutlanacak olması bakımından da gençliğindir. Barış, eşitlik, kardeşlik, fedakarlık, cesaret, azim vb. leri gibi, kişinin karakterini bütünleyen, ama kendinde hiçbir şey ifade etmeyen ve ancak toplumsallıkla birlikte gerçekleştirildikleri zaman insan hayatında rol oynayabilen değerler kapitalist toplumda sadece "saklıda" kalırlar, bu nedenle inatçı bir korunma isterler. Bu değerlerin egemen ahlak sistemi olarak örgütlenmesi, sömürünün aşıldığı duruma denk düşer. Bu gelecek nesnel olarak bir tek sınıfa aitmiş gibi gözükse de gerçekte insanın geleceğidir. Gençlik bu gelenekle daha şimdiden ama "duygusal" bir bağ içindedir. Bu bağ, nesnel bağlantılarla pekiştirmek, kendini bağlı olduğu değerlerle birlikte gerçekleştirebileceği bir geleceğin hazırlanmasına bilfiil katılmak ve bu geleceği kurtarmak başka kurtuluş reçetesi bulunmayan sosyal güçlerin mücadelesiyle bütünleşmek, tek tek gençlerin ve gençlik hareketinin amacı olmalıdır.

"Beylük gerçekler" gibi gözükene bu temel gereklilikler Türkiye'de gençlik hareketine kökten malolmadığı, kalıcı bir gelenek haline gelemediği için "bahanelerimiz" Fransızdan seçtik. Değil daha ileri toplumsal hedefler için, hatta "eli ayağı düğün" bir demokrasinin için güncel "hukuki haklar" için mücadelenin bile yüz binlerle ifade edilen bir gençlik kitlesi içinde "marjinal" kalması, sadece baskının varlığı ile açıklanamaz, böyle açıklansa bile, bu dahi, yukarıdan beri değindiğimiz "beylik gerçeklerin" Türkiye'de gençlik hareketine yeterince malolmadığı kanıtlar. Tabii bütün bunlardan sadece gençlerin böyle olduğu sonucu da çıkmaz. Önemli olan, sosyal hayatımızın ötekini bütün süreçlerine bağlı olan bir



WORLD FEDERATION OF DEMOCRATIC YOUTH
FÉDÉRATION MONDIALE DE LA JEUNESSE DÉMOCRATIQUE
ВСЕМИРНАЯ ФЕДЕРАЦИЯ ДЕМОКРАТИЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ
FEDERACION MUNDIAL DE LA JUVENTUD DEMOCRATICA
世界民主青年聯盟

DÜNYA DEMOKRATİK GENÇLİK FEDERASYONU'NUN ÇAĞRISI:

ŞİLİ GENÇLİK LİDERİYLE DAYANIŞMA

Şili gençlik lideri Manuel Hernandez, 22 Ocak 1987 günü sabaha karşı Pinochet polisi tarafından gözaltına alındı. 1973 darbesinden sonra, Hernandez, cezaevinde kalmış, işkence görmüş ve diktatörlük tarafından, Dawson Adası toplama kampına gönderilmişti. Daha sonra, diğer siyasi mahkumlar gibi Hernandez de, gösterilen ulusal ve uluslararası dayanışmanın etkisiyle serbest bırakılmış; cezası 10 yıl sürgüne çevrilmiştir.

Manuel Hernandez ulusal ve uluslararası bir gençlik lideri olarak, demokrasi ve bağımsızlık mücadelesini sürdürdü. 1982-84 yılları arasında, Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu (DDGF) Genel Başkan Yardımcılığı yaptı. 1985'te ise, birbirinden farklı politik, felsefi ve dinsel görüşlere sahip gençleri biraraya getirecek olan 12. Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivali'nin Uluslararası Hazırlık Komitesi Sürekli Komisyonu üyesiydi.

On yıl süreyle çektiği haksız cezadan sonra, Hernandez'in yurduna dönmesi diktatörlük tarafından yeniden engellendi. Bunun üzerine, Hernandez, haksız sürgüne meşru bir tepki olarak ve demokrasi mücadelesinde halkıyla birlikte yermak üzere, Şili'ye kendi çabasıyla giriş yaptı.

Sizleri değerli desteğinizle Manuel Hernandez'in yaşamını kurtarmaya; O'nun serbest bırakılmasını ve binlerce Şili'nin sürgününe bir son verilmesini sağlamaya yönelik dayanışmaya katılmaya çağırıyoruz. Dayanışmanızı, duygularınızı uluslararası kamuoyuna, İnsan Hakları Örgütlerine ve Şili yetkililerine duyurarak gösterebilirsiniz. Telgraf ve mektuplarınızı özellikle, Şili Hükümeti Dışişleri Bakanı Ricardo Garcia adına, "Palacio de la Moneda, Santiago de Chile" ve Gençlik Hakları Komisyonu "Comision of Youth Rights-calle Huérfanos 850, Santiago Chile" adresleriyle diğer ilgili kurumlara göndermenizi bekliyoruz.

Türkçesi: Nergis Algün

DDGF Bürosu
Budapeşte-Macaristan

gençlik realitesinin bilincine varılmadığıdır.

Günümüz gençliğinin önünde, sadece Türkiye'de değil, dünyanın her yanında ilginç, karmaşık, çözümlenmeye muhtaç koşullar vardır. İkili ayırmadan, birini sosyalizme ve insanlığın geleceğine, öbürünün bugüne ve kapitalizme ilişkin iki temel tarihsel kategoriden birine ait olduğu olgusundan başlanmadıkça bu koşulların bilgisine varılmıyor. Ama bu dahi önceyle anlaşılacak kolaylıkta değildir. Bilimsel bilgi ve kapsamlı kavrayış her şeyden önce kesin özgürlük ortamında gerçekleşiyor. Türkiye'de gençlik bugün bundan yoksundur, dolayısıyla kapsamlı bir dünya bilgisi edinme sorunu kapsamlı bir siyasal özgürleşme isteği ile bağlantılı biçimde kurulmadıkça çok şey ifade etmiyor.

Seçimini gelecektekine yana yapmış bulunmak tek başına çözüm değil, bunun gereği olarak "özgürleşme talebi ile" kendini öne sürmek muğ-

lak bir kavram, tepkici-dolayısıyla haklı- bütün çıkışlar bu kapsama giriyor. Türkiye'nin bugünkü siyasal durumu nedeniyle özgürleşme talebi sığ, kaypak ve afdatıcı yorumlara da fazlasıyla açık bulunuyor. Daha ileri insanlık durumu resmen gündemden kaldırılmış olmakla, özgürleşmenin en aşgari düzeyi-mesela bir sivilleşme, yasakların şu veya bu ölçüde aralanması, hukukun işlerliği, "ulusal çapta" bir demokrasi v.b. leri- azami amaç gibi konulup, emekçi toplumsal çoğunluğu sömürücü sınıfla, sömürücü sınıfın dertlerine ortaklığı demek olan bir uyumu gerçekleştirmesinin felsefesi rakipsiz kalıyor. Batı demokrasisi ve onun mantıksal geleceği Marksizm ile kaynaştırılıyor ve "insanlığın kurtuluş yolu olarak teorileştiriliyor. Bir anlamda, kapitalizme alternatif olarak doğmuş ve gelişmekte olan dünyayı "yok" sayan ve kapitalizmi kendinin alternatifini olacak dinamizme gören bu felsefe, iddiasını çoğunlukla gençlerin öğren-

me isteğine dayandırıyor, ama onları "gerçeğe" kuşkuyla bakmaya çağırıyor. Salt kuşkuyla sınırlı ve bilimsel desteklenmemiş bir yaklaşım gerçeği kavramak yerine ondan uzaklaşmanın gerekçelerini hazırlıyor. Türkiye'de gençlik, kişiliği, siyasal özgürlüklerden-aynı zamanda bilimsel özgürlükten-yoksun bir ortamda şekillenmiş son yedi yılın gençliği uygun bir av alanı olarak gözüküyor.

Lakin şu da gözüküyor ki, gençler kendiliğinden olmayan bir özgürleşme isteğiyle ortaya çıktıkça, bu hemen orada bir mücadele olarak gerçekleşiyor, sosyal genişliği olan bir anlama bürünüyor. Kuşkun da, yanlış ve doğrunun da son ve kesin sınırı bu mücadeledir.

Gerçek, mücadeleye, mücadeleye gerçeğe götürür, bu kaçınılmaz toplumsal yaşama şekli içinde gençler "keyince ve özgürlüğünce" her şeyi öğrenme hakkına sahip olacaklardır.

Şubat '87 66.
sayıda Liselerdeki
disiplin konusu ile
ilgili yazıyı okudum.
Güzel ancak yetersiz.

O denli çok ki
sorunlar, ne kadar
yazılısa yine de
yazılacak pek çok
şey bulunabiliyor.
Ben bu öğretim -
orta öğretim -
canavarının önünde
olduğumdan bazı
somut durumları

daha iyi
görebiliyorum.
İçinde
bulduğumuz
koşullar ve
uygulanan
yaptırımlar, bizlerin
mekanik otlar ordusu
haline getirilmemiş
istendiğini

doğruluyor. Birtakım
sorunları yazımda
belirttim. Bunlar
somut ve yaşanmış
olaylar. İstiyorum ki
bunlar, kamuoyunda
bilinsin ve çok az da
olsa bir kitle bu
sorunla ilgilensin.

Yoksa, gençliğimiz
YARIN'la
kucaklaşamayacak.
Bu güne kalıp, dünü
yaşamak zorunda
birakılacak. Sizlerin

de bize yardımcı
olup, sesimizi
duyurmanızı
istiyoruz. Buna
gereklerimiz var.

MURAT ÖZMENEK



liseliden mektup

“Çobanlar bile...”

renci arkadaşı ve öğretmeni tarafın-
dan istenmiyor, lütfen gereğini yap-
pın” diyebilen. Ne rastlantıdır ki aynı
zamanlarda olagelen bir anket yokla-
ma sonucunda o öğrenci hakkında
hiçbir olumsuz şey olmadığı gibi, ida-
reye anlatılanın tam tersine arkadaş-
ları ve öğretmenleri tarafından sevi-
len bir öğrenci olduğu anlaşılır. Anla-
yamıyorum, öğretmen hangi somut
yargıya dayanarak böyle çelişkili bir
başvuruda bulunabiliyor. Ve yine aynı
öğretmen, yine aynı öğrenciyi tüm
bu olanlardan sonra “Sen bu sınıfın
parazitisin” diyebiliyor.

Bir okul idarecisi ki; anlatımına
yazma işlevi çok yetersiz kalır. Müdür
olmanın verdiği psikolojiyle, en çok
gerekse duydugu otoriteyi sağla-
yabilmek için “Nereye gidiyorsun
ulan”, “Defol Çık” gibi onurlu bir ağız-
dan çıkamayacak sözleri kullanma
gerekse duydugu otoriteyi kullanma
gerekse duydugu otoriteyi kullanma

Gerici düşüncelerin cılız hırlıtısı
bir gazetenin reklamını yaparcasına
okula getirmek, öğrencilerin okuldan
çıkma zamanı, tam okulun karşısın-
daki kahvehanede kahve oyunun
oyunayan bir idareciye yakışır. Evet
özellikle duyuruyorum. Eğer bir ö-
ğrencinin öncelikle örnek alması gere-
ken kişiler, öğretmen ve idareciyeri-
se, kahvehanelerin en görünür yerle-
rinde asılı bulunan “18 yaşından kü-
çükler ve ÖĞRENCİLER GİREMEZ”
yazılı tabelaların en kısa zamanda
kaldırılmaları gereklidir. Bilmem bü-
yüklerimizle ne derece hemfikiriz?

1985-86 eğitim yılında okulu-
muz adına, Milli Eğitim Gençlik ve
Spor Müdürlüğü'nün ilimizde düzen-
lediği bir tiyatro yarışmasında hazırlanıp
oynadık. Beraberinde küçük de
olsa bir ödül aldık. Hemen belirtiyim,
bu olayı gerçekleştiren okuldan
hemen hiçbir yardım görmediğimiz
gibi, doğal olarak sonucunda da bir
teşekkür beklemiyorduk.

Yani okuldaki sosyal etkinliklerle
içli dışlıym. Yaşımın ilgili sorun olma-
sa sportif etkinliklerde de bulunaca-
ğım.

A slında eğitimimizdeki sorun-
ların kısa anlatımlarla bite-
cek gibi olmadığının bilincindeyim.
Ancak bu günde orta
ta öğretim öğrencisi olmanın verdi-
ği yararı, hemen hiçbir derman iyile-
ştiremiyor. O denli somut çelişki ve
saçmalıklarla karşı karşıyayız ki, bu
sorunlarla ve eğitimimizdeki yöntem-
lerle nasıl bir kişiliğe sahip olunabi-
leceğini ya da nasıl kişilik geliştire-
bileceğini bilmiyorum.

İki yıldır okulda yaşadığım olay-
lar, bir öğrencinin özellikle örnek al-
ması gereken kişilerin, öğretmenler
ya da okul idarecileri olmadıdır. Kes-
sinlikle bilincindeyim ki, anlatımların
kapsamı tüm öğretmenlerle ilgili
değil. Öğrencilik sürecimde bizleri
yaşama hazırlamak için bir ana bir
baba gibi özenlerle bulunan ve her
zaman saygı ve sevgiyle andığımız
çok değerli, gerçek öğretmenlerimiz
oldu. Onlarla gurur duyuyorum.

1985-86 öğretim yılında ilimizde
bir lisede Lise 2. sınıfa devam etme-
ye başladım. Öncesinde birtakım zor-
luluklardan ötürü, eğitimime üç yıl
ara vermek zorunda kalmıştım. Ara
vermiş olmamın verdiği fiziksel geli-
şkinlik, derslerime giren öğretmenle-
rin pek çoğunda önyargılı davranışları-
nın egemen olmasına neden oldu. Bu
tutumlara hiç bir anlam veremedim.
Bir öğretmenin her şeyden önce ögren-
ci psikolojisini bilmesi gerekmez mi?
Üç yıl ara vermiş bir öğrencinin, oku-
ma amacıyla tekrar okula dönmesi
bir eğitmen için hiç bir anlam taşı-
yor mu? Bu soruların yanıtını ben çok
iyi bildiğim halde, okulda kendimi ka-
bul ettirene kadar pek çok özeride
bulunmak zorunda kaldım.

Bir tarih öğretmeni ki; bir yıl bo-
yunca ağızından ATATÜRK sözcüğü-
nü çıkaramadım. Mustafa Kemal...
Evet, Soyadı Kanunu kabulünden
önce Mustafa Kemal, ya sonra?..

Bir öğretmen ki; Eğitimsel Kol ça-
lışmalar dersinde serbest kalabile-
ceğimizi söyleyip, arkadaşlarımızla
konuştuğumuzda ise “Mahalle kar-
larını geçtiniz” diyebilen. Ve aynı ö-
ğretmen ki, öğrenci için okul idaresine
gidip, o öğrenci hakkında “hiçbir ö-
ğ-

Fakat öyle bir idare anlayışı ki;
M.E.G ve S. Md.lüğünün etkinlikleri-
mizden ötürü, bireysel olarak adımı-
za gönderdiği Teşekkür Belgelerini
“Vermeye ne gerek var, önemli şey-
ler değil” diyerek yok edebiliyor. Evet
bir kez daha soruyorum. Adlarımızı
gönderilen belgelerin önem derece-
lerini hangi makam belirliyor ve bir
üst makamın yani Milli Eğitim Genç-
lik ve Spor Md.lüğünün adımıza veril-
mek üzere okul müdürlüğüne gön-
derdiği belgeleri, okul idaresi hangi
yetki ve statüyle öğrenciyi vermeyip,
bir yıl sonra kalonifer kazanında yakıt-
rabiliyor?... Yanıt lütfen... Bu makamlar
arasındaki ilişkiler bu denli laubali
mi? Değilse niçin denetlenmiyor?

1985-86 eğitim yılında okulda
olan bir olayın sonucu, en doğal hak-
lanımdan birini kullanarak, velim ara-
cılığıyla okul idaresine bir şikayet dilek-
çesi verdim. Geleneksel ‘hasıraltı’
oyunuyla südüncemede kaldı. Bir soru
daha, özellikle sen günlerde pek sık
duyduğumuz Birleşmiş Milletler
İnsan Hakları Komisyonuna kişisel
başvuruda bulunabilme hakkında:
Bir orta öğretim kurumundaki büro-
krasiyi aşabilmek için bir yıl yetersiz
kalkırken, diğer makamları aşabilmek
için olacak çocuklarımız adına şimdi-
den vasiyet mi bırakmamız gereke-
cek?..

Olanaklarınız elverişse okulu-
muza gelip görmenizi dilerim. Ve
özellikle yineleyeyim Saat 13.00 sıra-
ları gelerseniz, okulumuzun karşısın-
daki kahvede okey oyunu ya da diğer
kahve oyunlarını idarecilerimizle bir-
likte oynayabilirsiniz.

Bir genç olarak söyleme zorun-
luluğu duyuyorum.

Bu ülke bize emanet edilmiş-
se, her ne kadar yok etme uğraşısın-
da olurlarsa olsunlar, biz gençliğin din-
namizmi ve çağdaş dünya görüşü
karşısında çok anlamsız bir kitle ola-
rak kalacaklardır.

Geçmişte yaşanan yanlışlıklar,
tekrar yaşanıyacağımıza inaniyo-
rum ve gençliğin özellikle orta eğitim-
de böyle çarpık ve kişilsiz büyüme-
sine neden olan önce de belirttiğim
bilinçsiz ve anlamsız kitenin yokol-
masını yürekten diliyorum.

İki yıldır okulun durumunu düşü-
nüyorum da, çobanlar sürülerini otla-
tırken, yani onları besleyip, yönlendi-
rip, denetlerken ellerindeki kavalları
veya dudaklarının arasından çıkar-
dıkları tatlı melodilerle ne de güzel bir
bütünlük ve uyum oluşturlarlar. Ço-
banlar bile....



● Eskişehir'den Bir Liseli

Zamanla her şey değişiyor. Eskiden İngilizce dil derslerinde bir fiilin çeşitli zamanlara göre çekimi yapılır, tümce kalıpları içinde kullanılır, tek tek olan bu birikim diyaloglarla uygulama alanına sokularak dil öğrenilmiş olurdu. Şimdilerde dil öğrenimi değişmiş. Belki yine okullarda ne aldın, ne verdin, saat kaç gibi soru kalıpları üzerinden başlayan bir öğrenim sürüyor ama TV'deki dil eğitimi bir başka. Özellikle dilini biraz daha geliştirmek isteyenler için bu başkalk kendisini duyumsatıyor.

Kar, merkez kentleri işgal ettiğinden birçok insan belediyeler ne işe yarar acaba diye sormaya başlamıştı. Öyle ya kar yağar yaşam durur, yağmur yağar seller gelir, güneş yaz öpücükleri dağıtırken içilecek su bulunamaz. Sonbaharda yakacak panigü başlar. Lapa lapa kar da yağar, bu belediyeler ne yapar acaba diye düşüncelere dalarken, TV'nin pek muhterem yöneticileri evlerinde tutsak kalanları eğlendirmek için ekranın karşısına zincirlediler. TV'mizi açtığımızda, İngilizcesini iletirmek isteyenler için Türkçe alt yazılı bir film başlamıştı. Türk tarımcıları ile yaptığımız görüşmeden sonra ofisine dönmekte olan bir adam, sokak ortasında, uzun saçlı bir kişi tarafından vuruldu. İngilizcemizi iletirmek için ekran karşısına oturup sabah sabah bir cinayete karşılansınca ani bir ürperti geçirdik. Vurulan adamın bir güvenlik görevlisi olduğu ortaya çıktı. Adamın arkadaşlarından biri olaya çok üzülüyordu. Genç bir polis olan adam öfkeden kuduruyordu. Tam o sırada da TV'de genç polise göre, cinayetlere neden olan o yazarla konuşma üzerine söyleşi yapılmaktaydı. Spiker, yazara dergisinde güvenlik güçlerine bağlı ajanların isimlerinin yayınlanmasından sonra, birbiri ardına işlenen cinayetlere ilişkin ne düşündüğünü soruyordu. Radikal solcu diye tanımlanıyor, devlet güvenliği ile de ilgili olsa demokrasilerde gizli hiçbir şeyin olmaması gerektiğini belirtiyordu. İşte bu söyleşi üzüngü polisi çileden çıkarıyordu. Genç polis intikam yemini ederken, Scotland Yard'ın şefleri de radikal solcu yazarın iyi korunması gerektiği kararını alıyordu. Genç polisin tepkiselliği Yard'ın şeflerine hemen değerlendirilmiş, yaşamına ilişkin dosyası, ruh durumu, aşkları incelenmiş, olası davranışlarının ön kestimini yapılmıştı. Yard'ın şefleri genç polisin bağlı bulunduğu şubenin komiserine elemanın dizginlenmesi gerektiği uyarısını yapmışlardı. Radikal solcu yazar gizli buluşmalar yapıyor, Küba üzerinden Moskova'ya gitmenin hazırlıklarına başlaması talimatını alıyordu. Öfkeli genç polis, Radikal yazarın elini kolunu sallıya sallıya gezmesini kendisine yediremiyor ve izliyor. Yard'ın şeflerinin genç polise anlattıkları onu inka etmemişti. Polis, Yard güçsüz kalınca olayların üstünü örter görüşündeydi. Arkadaşının teşkilatın gizli bölümünde çalıştığına da inanmıyordu. Yard şefinin devlet adına cinayet işlemek demokrasinin ahlakına uymaz ögüdünü de kulak arkası etmişti. Bir gece radikal solcu yazarı öldürmek için peşine düştü. Yazar haftalık ziyaretini yapmış geri donduyordu. Genç polisin eli tam silahına gideceken hızla



Koray Biçer

İngilizcemizi İlerletirken

gelen bir arabanın altında kalarak ölüyordu. Radikal solcu yazar bavullarını topladığında, arabanın şoförü genç polisin silahını Yard şefinin masasına bırakıyordu. Elim bir kazaya kurban giden polis gömülürken, Yard şefleri toplanmış KGB içine bir ajan yerleştirmenin başarısını kutuluyorlardı.

Kuşkusuz bu filmi izlerken İngilizcemiz de ilerlemiştir. Daha önceleri de vurdulu-kırdılı İngilizce öğrenelim programları yapılmış. İnsanın aklına şu geliyor. Bu derslerle İngilizce öğrenen Türkler İngilizce konuşulan bir ülkeye gittiklerinde, cinayet, kaçakçılık, ajanlık gibi işlerle mi uğraşacaklar acaba? Ya da İngiliz yaşamını normal akışı böyle de insanlar yabancılık çekmesin diye filmlerle mi tanıtıyor? Pek de öyle değil gözüküyor. M1-5 diye anılan istihbarat örgütü eski görevlilerinden Peter Wright "Spycatcher" diye bir kitap yazınca İngiliz hükümeti devlet sırlarını ortaya döktü diye bir dava açmış. Filmlere ve anılara konu olanları birbirinden ayırıyorlar. Gerçi bu tür örgütlerde çalışan insanlar, vicdanlarının zorlamasına mi yoksa başka bir nedenle mi günün birinde anılarını yayınlamayı seviyorlar. Eski CIA şeflerinden John Stockwell bir derginin sorularına şöyle bir yanıt vermiş: "1974'te yapılan bir senato araştırması CIA'nın her yıl yüzlerce gizli savaş yaptığını ortaya çıkardı. Bunların bazılarının zararsız ve gazetelere konu olmayacak kadar önemsiz operasyonlar olduğu savunulsa bile bunlar yasadışıdır. Düşünce Özgürlüğünü kısıtlar ve söyleneceği gibi zamanıştırdığıdır. Endonezya operasyonunda 800 bin kişi öldü. Daha sonra Kongo

var, İran var, Gana, Brezilya, Şili, Vietnam, Laos, Tayland... ve böylece sürüp gidiyor." CIA şefinin açıklamaları, Suikastlar Zinciri'ndeki CIA ajanının söylediklerini anımsattı: "Hür dünyayı aşırı hürriyetlerden korumaktır görevim". CIA adı merkezi haber alma örgütü de olsa bir siyasal odak gibi çalışıyor anlaşılır. Ama bizim pek korkumuz yok, çünkü çoğunluğu eski Robert Kolej mezunları tarafından kurulan Demokrasiyi Koruma Vakfı ya da İhtilalleri Önleme Vakfı, ülkemizde hürriyetlerin kısıtlanmasını önleyecektir. Gerçi zamanla vakıflar görev yapamaz duruma gelebiliyorlar. Örneğin muzır olayları önleme vakfı böyle bir duruma düştü. Özellikle "fiziki ve ruhsal gelişmelerini tamamlamamış olan küçüklerin mançiviyatı üzerine muzır tesir yapacak" olan filmler sürüyor. Santa Barbara, Fırtınalar Vadisi, kısa diziler Türk-İslam sentezi zeni, belki de yeni bir boyutta ele almanın çabaları olabilir. Türk-İslam-Amerikan çorbası. Amerikalılar bu filmleri toplumdaki herşeyin filmi yapılabılır estetik anlayışından çıkarak yapıyorlar. Bizim sentezçiler de nasıl olsa bizim toplumumuzda böyleleri bir yaşam tarzı yok, elaleme bakıp da şükretsizler diyorlar herhalde. Aşlında o denli güvenilir ki, ortalığı kasıp kavurabilecek AIDS hastalığının önündeki en güçlü engel, aile yaşantılarının güçlü olması gibi bir bilimsellik anlayışı ile açıklıyorlar. Çok satan renkli basınsa yüksek sosyetenin yaşamını kurcalamaya başladı bile. Aile yaşamımızın pek o denli de sağlam olmadığı ortaya çıkıyor. Uğur Dündar'ın yaptığı röportajlarda sosyetenin mayfa ile içiçe kokain partilerinde boy gösterdiğini okuyoruz. Eş değiştir-

me şişe çevirme partileri, eşcinsel ilişkiler, lezbiyen ilişkiler ayuka çıkmış gidiyor. O hep korkulan, İstanbul'u bir salarsa yerle bir eder denen deprem olsa, gelecek çağlara Pompei'nin son günlerinden daha beter anılar, kalıtlar bırakacak demek ki. Gariban aileler için pek tehlike yok ama yüksek sosyete içinde salgın hastalıklar her an başgösterilebilir. O zaman bir vakif daha kurmanın zamanı geldi. Türk ailesini koruma vakfı. Gerçi Türk kadınına koruma vakfı var ama daha çok imam nikahlı kadınları resmi nikahla evlendirmek çabasında. Yalnız böyle giderse hani o Santa Barbara vb gibi dizilere benzer evlenmeden aynı evde yaşamalar falan, ahlak yapımız gözlelebilir. Çözülebilir - önümüzde değer yargıları açısından oldukça büyük bir kargaşanın yaşandığını da süren intihar olayları ortaya çıkarmıştır. İnsanın artık hiçbir çözüm yolunun kalmadığına inandığı bir noktadan bakarak intihar eylemi, değer yargıları sistemindeki karmaşanın da ilk habercisi olur. Bizim TV'mizde bir yandan insan davranışlarına yön verecek uyarıcı olacak diziler hiç bir kaygı izlenmeden seçilirken bir yandan da ahlak spotları, küçük öğretici oyunlar yer alıyor. Şimdi kim inanır, "yemekten önce, yemekten sonra, dinlenirken, konuşurken" diye biçimlendirildikleri, damak zevki adını verdikleri içki kültürleriyle dizi filmlerin çirçit attığı ekranda şu trafi-komik diyologların yer aldığı acılağılır:

- Ah allahım napıcaz şimdi. Biz onsuz napıcaz şimdi, söyle kızım napıcaz...
- Ağlama anacığım
- Nasıl ağlamam kızım, yavrum neden acaba, neden, neden bizi buldu neden, neden!
- (Kadın ve kızı salya sümkük ağlarlar ki ağlamada oldukça yapay bir biçimde oluyor. Sanki kabare yapan bir tiyatroyun böylesi bir olayı hicvi gibi. Araya Peygamberler tarihinde olayları anlatan ilahi sese benzer bir ses giriyor.)
- Bu sonuca nası gelindi. Bu kaza nasıl oldu. Kazaya neden olan olayı görelim.

Bir payyon geliyor akışa. Çatal, bıçak gürtülüleri, rakılar gidip geliyor. Yaşamı ve başa gelecek olayı çağırışsın diye olmalı bir kadın avaz avaz "Değer mi hiç" diye bağırarak şarkı söylüyor. Derken biraz sonra feci bir şekilde yanarak ölecek adam yola çıkıyor. Yine o ilahi ses bu kez kurbanı ile konuşan bir eda ile başlıyor.

- Üzerinize rehavet çoktu. Direksiyon hakimiyetiniz kayboldu. Araba büyük bir gürtülüyle çarpıyor ve yanıyor. Kadında evde kızı ile ağlıyor. Her yıl binlerce insanın öldüğü trafik kazalarına yetkililer böyle bakıyorlar. Türk-İslam sentezi Amerikan alışkanlığına karşı duruyor gibi yavıyor. Ardından bir film daha başlıyor. Martini, cin, viski, bourbon ne içerdiğinizle sürüp gidiyor.

Belki TV için de bir vakıf kurulabilir. Eskiden vakıf denince akla ucuz peynir, zeytin, teygahtağı, sabun satan badem bıyıklı zeytinçarları çalıştığı yerler gelirdi. Şimdi vakıflar birşeyleri birşeylerden korumak için kuruyorlar. Aynayabakan kurumların korkup vakıf kuruyor. Tümüne hayırlı başanlar.

okurdan...



"Parantez"

Bir Yaşında...

1986 Nisan ayından bu yana, yurt dışında, iki toplu için kendilerini parantezin içinde duyumsayanların minyatür bir dergisi var: PARANTEZ.

PARANTEZ- yoğunluğu şiir üzerinde odaklanan bir dergi. Bugüne dek, gerek yurt dışındaki gerekse yurdumuzdaki ozanların yapıları, şiir üzerine deneme ve inceleme yazıları, şiir kitabı tanıtma yazıları, yurt dışındaki sanatçılarımızın çeşitli etkinlikleri, günlükler, Alman yazınının ülkemizde az bilinen ya da hiç bilinmeyen sanatçıların yapılarından örnekler, PARANTEZ'in küçük oylumlu ama şiirin saygıları içinde genç-usta ayırımı gözetilmeden yer aldı.

Birinci yıldönümünü kutlayan PARANTEZ'in özveri ile çabasının sürekli olmasını diliyoruz.

Yazışma Adresi:
AWO-Berlin Halkevi
Adalberstr. 23/a
1000 Berlin.36
W. Deutschland

PARANTEZ'e abone olmak için bir yıllık posta pulu gönderilmesi gerekmektedir.

DÜZELTME

"Türkiye'deki Amerika" yazı dizimizin, Mart (67) sayımızda yayımlanan üçüncü bölümü 1968-1975 yılları arasındaki dönemi konu alıyordu. Teknik bir hata sonucu (1965-1970) olarak belirtilmiştir.

Düzeltilir, özür dileriz.
YARIN

'86 Barış ve Sağlık Ödülleri

Ankara Tabip Odası, Ankara Dış Hekimleri Odası ve Ankara Eczacı Odası'nın ortaklaşa düzenledikleri "86 BARIS VE SAĞLIK" Konulu yarışma sonuçlandı. Odalar yaptıkları açıklamada katılanın umulann üzerinde gerçekleştiğini ve özellikle çok sayıda sağlık emekçisinin yapılarını göndermesinin ayrıca sevindirici olduğunu belirttiler.

Yarışmaya fotoğraf dalında 99 yapı katıldı, 24 eser sergilenmeye değer görüldü. Birincilik Ödülünü Tuğrul Çakar'ın Çocuklar Öldürülmesin, ikincilik ödülünü Gülümser İçselebi'nin (İsimsiz) ve üçüncülük ödülünü ise Ali Rıza Akalın'ın "Barış Özgürlüktür" adlı yapılarının aldığı yarışmada Yarın Dergisi Ödülünü "Yaşamak" adlı eseri ile Fethi İzzan aldı. Karikatür dalında 431 eserin katıldığı yarışmada 80 eser sergilenmeye değer bulundu. Bu dalda birincilik ödülünü Sadık Pala, ikincilik ödülünü Fethi Gürcan Mermertas, üçüncülük ödülünü Atay Sözer ve Yarın Dergisi Odülünü Özcan Çalıskan kazandı. Şiir dalında ise 190 eserin katıldığı yarışmada birinciliği "Kuşamalar Coğrafyası" adlı şiiri ile Tuğrul Ası Balkar, ikincilik ödülünü "Yaşama Telgraf" şiiri ile Muhammer Karadağ, üçüncülük ödülünü "Sunu" şiiriyle Göksu Baykal ve Yarın Yayınları ve Yarın Dergisi ödülleri "Güvercinden Doğuyor Güneş" şiiri ile Mustafa Özturanlı aldılar.

Ankara Tabip Odası, Ankara Eczacı Odası ve Ankara Dış Tabipleri Odası yayınladıkları katalogun girişinde yarışmayı yöyle değerlendirdiler: "Önümüzdeki yıllarda bu yarışmayı gelenekleştirmek umudu ve amacı ile ülkemiz ve Dünya insanlarının Barış içinde sağlıklı yaşamalarını istiyor, Barışa, Sağlığa katkısı olan herkesi seviyoruz. Dendi, devası belli bir dünya özlüyoruz." □

Türkiye'de Demokrasi Yoktur...

Bu yazı 24 Şubat 1986 Salı günü sayın Başbakan Turgut Özal'ın televizyondaki Bir Konu programındaki konuşmasına tepki olarak yazılmıştır. Adı geçen Başbakan, Türkiye'nin demokratik bir ülke olduğunu, Türkiye'de demokrasi olduğunu ve ayrıca Türkiye'nin geliştiğini, 2000 yılına kadar Türkiye'nin dünyada sayılı 10 ülke arasına gireceğini söylüyor.

Türkiye'de demokrasi yoktur. Ve aşağıdaki sayacaklarımız Türkiye'de oldukça, Türkiye gelişemez. Düşünce özgürlüğünün yokedildiği, insanların düşüncesi, ideolojisi yüzünden hapse atıldığı, işkence gördüğü veya yukarıda saydığım nedenlerden dolayı herhangi bir sanatımızın yurt dışına sürüldüğü veya hapse

atıldığı bir Türkiye'de demokrasiden söz edilebilir mi?

İşçi haklarının yokedildiği sendikaların refah kesime çalıştığı, hayat pahalılığının fakir halkın sırtına semer gibi yarıştığı bir ortamda demokrasiden söz edilebilir mi?

Laiikliğin yıkılmak istendiği, yerine şeriatın getirilmek istendiği bir ortamda demokrasiden, gelişmeden söz edilebilir mi?

Dış borçların 30 milyar dolara vardığı, işsizliğin gittikçe arttığı bir ülkede gelişmeden, demokrasiden söz edilebilir mi? Enflasyonun % 40'ı aşığı bir ortamda gelişmeden söz edilebilir mi?

Elbette ki edilemez, edilirse bu koskoca bir yalan olur, hem de Başbakan Özal'ın kendisine ve milletine söylediği bir yalan.

● M. Ece
Çine-Yeniköy

BEŞYÜZBİN AĞIZDAN SERHAT'A ÇİÇEK

"Ve otuz kişi sıraya dizilerek onur yürüyüşünü başlattılar bir geceyarısında"
Serhat Gözaltında
- diye baskıya geçti Cumhuriyet -
Ve derneklere baskılar kesilmemesine ardi arkasınca.
İşkencede Serhat.
Ülkenin yığıt çocuklarından biri.
Kanın ve karanlığın çevrelediği üniversite yapıları şimdi haykırmaya geçmeli dedik
- dedi Serhat
dedik beşyüzbin ağızdan -

İlle de, zorla. Ve zorbalıkla
YÖK bir marş patlattı kokuşmuş murdar iliginden ve bir siyah alev gibi pençesini hissettirdi her gencin boğazında.
Her gencin boğazında bir yağlı organ gibi Kırkdördüncü madde.
Kırkdördüncü madde değışmeli dedik
- dedi Serhat
dedik beşyüzbin ağızdan -
Beşyüzbin ağız bağırdı; uzanıp giden karanlığa bir sınırı olsun diye artık baskıların: Kırkdördüncü madde kalksın!
Ve Serhat gözaltında.
Ve biz Serhat'ın yanında

demokratik dirençle yermizi aldık yarına inançla.

● Sinan Erel
İstanbul

Sevgili "Yarın"cı Kardeşler,

Derginizin her sayısını dört gözle bekleyen, liseli bir okuruzum. Size liseler konusunda üç beş kelam etmek istedim.

Bence öncelikli sorun, müfredat programının çağdışılığı. Günlük lise sorunları da elbette önemli. Ancak asıl çözüm örneğin dayak atılması değil. Eğitim sisteminin kökten değiştirilip, çağdaş ve demokratik düzeye getirilmesiyle, bu günlük sorunların üstesinden gelinecektir. Metafizik eğitim sistemi değiştirilmeli, yerine bilimsel-politeknik eğitim sistemi kurulmalıdır.

Bu öğrencinin de, öğretmenin de, halkın da hakkıdır. Her hak gibi, bu hak da verilmez, alınır. Bunun mücadelesi verilecektir. Peki bu mücadele, tek başına senin benim mücadelem mi olacak? Hayır. Geniş ufuklarıyla yirminci yüzyılın savaşım aracı: Örgütlü Savaşım.

Üniversitelerimizde tam anlamıyla olmasa da kısmen sağlanan dernekleşme hakkı, elbet bir gün liselerimizde de alınacaktır. Bunun savaşımını hem öğrenciler hem de öğretmenler vermeliyizdir.

Umarım gelecek sayılarınızda öğrencilerin sorunlarından kalkarak örgütlü savaşımın gereğini ayrıntılı olarak ele alırsınız.

Sevgili "Yarın"cı Kardeşlerim,

Derginizin bir an önce zorluklardan kurtulmasını dilerim, hukuk savaşımında hep birlikte olduğumuzu belirtirim.

İlişkide Öğrenci Postası Dergisi Sahibi Serhat Şimşek için yazdığım şiiri - İster yayınlanır ister yayınlanmaz enerjisi versin size diye gönderiyorum.

"İnsanlık Onuru İşkenceyi Yenecek!"
"YÖK Kalksın!"
"44. Maddeye Hayır!"
"Yaşasın Üniversiteler - Liseli Dayanışması!"

Metropol Tiyatro Birimi

Metropol Tiyatro Birimi, Mart ayı içinde Sermet Çağan'ın "Ayak Bacak Fabrikası" adlı oyunu ile Bilgeşu Erenus'un "Beş Mayıs Beş Kızılay (555 K)" adlı oyunlarını sergilemeye başladı. Tiyatro Birimi yaptığı açıklamada ilk kez 1965 yılında sergilenen Ayak Bacak Fabrikası'nın "geleneksel orta oyunu-muz ve köy seyirlikleriyle Brecht'in Tiyatro'nun son derece başarılı bir sentezi olan biçimiyle, gerekse geri kalmış ülkelerdeki sosyal, ekonomik ve siyasal yaşamdan bir kesit sunan konusu ile çok geniş bir kitlenin ilgisini çektiğini" belirtiyor. Ayak Bacak Fabrikası'nı bu kez Selçuk Uluergüven sahneye koyuyor.

"Beş Mayıs Beş Kızılay (555 K)" adlı oyunu ise Üysel Çelikler sahneye koydu. Tiyatro "Birimi Beş Mayıs Beş Kızılay (555 K)" için ise şu açıklamayı yapıyor: "20. yüzyılın başından günümüze dek geçen sürede, ülkemiz insanının özgürlük ve bağımsızlık savaşımını konu alan

"Beş Mayıs Beş Kızılay (555 K)" tarihsel süreçte birbirine bağlı ama özgül koşulları ve nitelikleri açısından büyük ayrımlar içeren üç zaman boyutunda sürmektedir; Zaman Kurtuluş Savaşı, 27 Mayıs ve sonrası... 60 yıllık bir zaman dilimi içinde, üç kuşağın savaşımını, çelişki ve çatışmalarını açılmayan 555 K, bir anlamda da söz konusu süreçlerin sorgulanmasını yapmaktadır. □



"Çentik Oyuncuları" Büyük Romulus'u Sergiliyor

Çentik Oyuncuları Tiyatro Topluluğu, Alman Tiyatro Edebiyatı'nın ünlü yazarlarından Dürrenmatt'ın "Büyük Romulus" adlı oyununu Nisan ayında Ankara'da sahneye koyacak. Çentik, aynı oyunda BÜO Tiyatro Günleri'ne de katılacak.

Hacettepe Üniversitesi
Tiyatro Topluluğu'ndan

ayrıldıktan sonra tiyatro yaşamına amatör bir topluluk olarak devam eden Ankara Çentik Oyuncuları, bu yıl ilk olarak yabancı bir yazının oyununu sahneye koyuyor.

Friedrich Dürrenmatt'ın yazdığı oyunu Türkçeye Vural Ülkü çevirdi. Orhun Şemin'in yönettiği oyunda Özcan Yağcı ile Funda Alaybeyi yönetmen yardımcılığı yaptılar. Dekorü Demet Günoğlu, aksestar ve kostümleri Tarkan Akmandor ile Özdemir Aydın, makyajları ise Perihan Yağcı hazırladılar. Müziğini Gökhan Yardımcı, ışıklama sistemini Selami Çağatay düzenledi.

Yönetmen Orhun Şemin, oyunun Batı Roma İmparatorluğu'nun yıkılışı döneminde konulu olduğunu belirtti. Şemin, "Yaratılan bu oyun yitirilen insanca değerlerin başkaldırısıdır. Ne var ki Dürrenmatt'a göre, ölmek kapıda bekler ve ölümlerin karşısında çırpınan insan güllüktür. Oysa biz, yeni doğan bir çocuk, gelecek güzel günlerin habercisidir, umududur diyorum. Romulus hükmedi, biz kaleni kırıyoruz." dedi.

Dergimiz Sorumlu Yazı İşleri Yönetmeni Mustafa Okan Beraat Etti

Dergimizin Haziran sayısında yayınlanan "Türkiye İşçi Sınıfı Tarihinde Önemli Günler: 15-16 Haziran 1970" başlıklı yazıdan dolayı Sorumlu Yazı İşleri Yönetmenimiz Mustafa Okan hakkında "kanunun cürüm saydığı bir fiili övmekten" dolayı suç işlediği gerekçesiyle dava açılmıştı. Dava geçtiğimiz ay sonuçlandı.

İddianamede "Bazı olayların işçi sınıfı tarihinde önemli olduğunu belirterek, 1871 tarihinden itibaren bazı işçi olaylarını örnek gösterdiği ve daha sonraki 15-16 Haziran 1970 tarihinde gerçekleştirilen olayları işçi direnişi olarak tanımladığından sonra ele aldığı bu olayların kronolojik seyrini anlatıp, bu olayları çe-

şitli kişilerin değerlendirmesini belirttiği ve yazının son kısmındaki "Direnişin Öfemi" başlıklı bölümünde ise suç tarihinde yürürlükte bulunan yasalara göre suç sayılan bu fiilin övüldüğü evrak arasında mevcut dergi muhteviyatı bilrkişi mütealası ve tüm evrak müderecatı ile anlaşıldığından," Mustafa Okan'ın yargılanması isteniyordu.

Hakim, "15-16 Haziran olayları nedeniyle İstanbul 4. Ağır Ceza Mahkemesinde 1984/4 sayılı dosya ile ikame edildiği ve yapılan duruşmalar sonunda olayda suç unsuru görülmediğinden sanıkların beraatine" karar verdi.

Dergimiz Sorumlu Yazı İşleri Yönetmeni Mustafa Okan yaptığı açıklamada, başına yönelik anti-demokratik baskıların son zamanlarda giderek arttığını, dergimiz çalışanlarının da haksız gözaltılara, işkencelere asılsız suçlamalara uğradığını vurguladı ve son beraat kararının bu baskıların niteliğini göstermesi açısından önemli olduğunu belirtti. □

24 Mart 1987 Salı günü, Mülkiyetler Birliği Konferans Salonunda, konuşmacı olarak Salih Turan, Yalçın Küçük ve İnsan Hakları Derğinden de bir temsilcinin katıldığı "Öğrencilere yönelik baskılar ve haksız uygulamaları" konusunda bir basın toplantısı yapılmıştır. Toplantıda ayrıca aşağıda isim ve inzaları bulunan Ankara Öğrenci Dernekleri de bir basın duyurusu dağıtmışlardır. Bu duyuruyu aşağıda aynen yayınıyoruz.

Sayın basın mensupları, Derneklerimizi kurmaya başladığımız günlerden beri karşı karşıya kaldığımız baskıları değişik zamanlarda dile getirdik. Başvuru belgelerimizi almamakla, yasadışı yerli olmayan belgeleri isteyecek kuruluşumuzu geciktirmekle başlayan engelleme süreci, öğrenci gençliğin örgütlü ve birleşik gücüne gerçekleştirdiği son altı yılın en önemli eylemlerinden birisi olan 44.madde kampanyası sırasında fiziki baskılara dönüşmüştü. O günden bu güne yüzlerce arkadaşımız gözaltına alındı. Bu arkadaşlarımızdan bir çoğu gözaltındayken işkence gördü. Öğrenci derneklerinin bu yaşadığı ve haksız uygulamalara gösterdiği tepkiler kamuoyunun demokrat kesimlerinin yanı sıra uluslararası düzeyde de yankısını buldu. Uluslararası Af Örg.

"Derneklerimiz baskılara boyun eğmeyecek..."

gütlü açlık grevine katıldıktan sonra gözaltına alınıp işkence görün öğrencilerin durumunu araştırmaya başladı.

Tüm bu olaylara karşın, ne yazık ki yetkili makamlar öğrenci dernekleri üzerindeki baskılara, bu baskılara karşı yükselen tepkilere kulak takmaya devam ediyorlar.

Aralık ayı içerisinde İçişleri Bakanı ile mecliste yaptığımız iki buçuk saatlik görüşmede sorunlarımızı, üzerimizdeki baskıları dile getirdik. Derneklerimizin genel kurul yapmasının yasalara, idare mahkemesi kararlarına rağmen nasıl engellendiğini anlattık. Haklarını yasal yollardan arayan arkadaşlarımız gözaltında yapılan işkenceleri anlattık. İşkence ve baskılara maruz kalan arkadaşlarımız kendilerine yapılanları bizzat aktardılar, gözaltına alınan ve işkence gören öğrencilerin isimlerinden oluşan bir listeyi verdiler. Tüm bunları dinleyip gerekli notları alan Sayın İçişleri Bakanı konuyla ilgilenmediğini söyledi, dernek temsilcilerinin düzenli görüşme taleplerini kabul etti.

Ancak yaşadığımız son olaylar Öğrenci Dernekleri üzerindeki baskıların bitme bilmediğini gösteriyor. Yaptığımız tüm iyi niyetli girişimler işkenceyle, tehditle yanıtlanıyor. Emniyet görevlileri yasal ve toplumsal meşruluğu tartışılmaz olan Öğrenci Derneklerini yasadışı örgütlermiş gibi görme ve gösterme çabalarında ısrar ediyorlar.

Öğrenci Postası dergisi yayın kuruluşunun çalışmaları engelleniyor. Yayın kurulu üyesi arkadaşlarımız sokaktan çevrilip kimlikleri alınıyor. Gittikleri meslek odası lokaine gelen görevliler "toplantınıza katılabilir miyiz?" diyerek masaya oturuyorlar, yayın kurulu üyelerinin ellerindeki dergiye gönderilmiş yazılar alınıp fotokopileri çekiliyor.

Geçtiğimiz perşembe akşamı Dil ve Tarih-Cografya Fakültesi Öğrenci Derneği Başkanı Salih Turan ve DTÇF öğrencisi İsmet Özen gözaltına alındılar. Emniyet Müdürlüğü'nde bir gün bir gece dayak atılan arkadaşlarımız Cuma akşamı Devlet Güvenlik Mahkemesi'ne serbest bırakıldılar. Gözaltına alınan arkadaşlarımızla

diğer dernek yöneticilerine tehditler gönderiliyor, "söyleyin onlara nasıl olsa bir gün buraya getireceğiz" deniyor.

Demokratik bir düzende, çağdaş hukuk devleti kuralları içerisinde asla rastlanmayacak olan tüm bu olaylar gösteriyor ki sorun yasalara uyup uymamakta değildir. Öğrenci gençlik hak arama mücadelesinden vazgeçirilmek isteniyor. Kendisine dayatılan çağdışı YÖK sistemini kabulenden, suskun, baskılara boyun

eğen bir gençlik yaratılmak isteniyor.

Son baskılar ve iki arkadaşımızın haksız gözaltına alınması Öğrenci Derneklerini meşru olmayan zemine çekme çabalarının, öğrencilerin örgütlenme mücadelesi üzerindeki düzenli baskıların son örneğini oluşturmaktadır. Bu hukuk dışı olayı nefretle kınıyoruz.

Derneklerimiz baskılara boyun eğmeyecek, yasal haklarından, özerk ve demokratik üniversite mücadelesinden vazgeçmeyecektir.



"Yarın Abone Kampanyası" bittikten sonra gelen isteklerin yoğunluğu nedeniyle 3 ay süresince abone ücretlerini arttırmamıştık. Bu ay, uzunca bir aradan sonra abone ücretlerini arttırdırız. Bundan böyle altı aylık abone ücreti 2500 lira, yıllık 4800 lira olacak.

6. ciltlerin dışındaki ciltlerin tümü tükendi. Kısa bir süre önce yaptığımız 6. cildimizi 4000 liraya edinebilirsiniz. Cilt kapaklarımızdan ise 5. ve 6. cilt kapaklarımız dışındakiler tükendi. Her iki cilt kapığımızı da 1500 liradan edinebilirsiniz.

SINAV	AD-SOYAD	NO	NOT	SINAV	AD-SOYAD	NO	NOT
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
6	6
7	7
8	8
9	9
10	10
11	11
12	12
13	13
14	14
15	15
16	16
17	17
18	18
19	19
20	20

A.Ü. HUKUK FAKÜLTESİ: Yatır Harcı, Öğren Notu

1 1984-85 öğretim yılında öğrencilerden alınmasına karar verilen öğrenim harçlarının, gerek yasa maddelerinde ve gerekse de uygulamayı savunan demecilerinde, uygulamayla, öğrencilerin beslenme, kültürel ve sportif faaliyetleri ile sosyal ihtiyaçlarının karşılanması, geliştirilmesini hedeflediği söylendi, yazıldı. Eğitim-öğretimin para karşılığında yapılması, yani yalnızca parası olanların okuması söz konusu değildi. Hatta, bunun böyle olduğu, harç kredisi verilmeyle daha da bir kanıtlanmış sayıldı. Ancak, ertesi yıl Bakanlar Kurulu harçlara yüzde yüzle veren zamlar yaparak, kredileri de etkisiz kıldı. Krediler harcin yarısını karşılayacağı, diğer yarısını da öğrenciler ödeyecekti.

Yapılan uygulama ise, "Harçlar, eğitim-öğretimin paralı kılınmasından başka bir şey değildir ve bu uygulama ile yalnızca harcını ödeyebilenlerin okumasının devlet politikası olarak benimsenmesidir" diyenleri haklı çıkardı. Öyle ki, harçları düzenleyen yasada ve 16 Ağustos 1985 tarihli Bakanlar Kurulu kararında "ödenmeyen harçlar için Amme Alacaklarının Tahsil Usulü hakkındaki kanun uygulanabilir" denildiği halde, harcını yatırmayan öğrenciler sınavlara alınmadılar, kayıtları yenilenmedi. Sınavlara girmekte direnen öğrencilere karşı poliseyle önlemlere başvuruldu. Bu arada Da-nıştay, bu tip uygulamaların hukuka aykırı olduğu yolunda kararlar alıyordu, ne gam...

A.Ü. Hukuk Fakültesi'ndeki son uygulama ise, tüm fakülte dekanlarını kışkırtarak kadar dahiyaneydi. Eminiz ki, "daha önce biz niye düşünemedik bunu" diye sızlanmışlardır. Elbette, hiçbir fakülte dekanı, bu fakültenin dekanı kadar hukuk okumuştur, bilemezdi. Üniversite YÖK yönetiminin en ilginç uygulamalarından biri olarak, tarihteki haklı yerini mutlaka alacaktır. (Bu fakültede daha önce öğrenci işleri bürosuna öğrencilerin girmesi yasaklanmıştı).

Fakültenin ilk dönemi yapılan 1. vize sınavlarından sonra fakülte yönetim kurulu, aldığı karar gereğince, harç borçlarını yatırmayan öğrencilerin sınavlara alınmayacağı ilan etti. (15.12.1986 tarihine kadar). Anca, öğrenciler sınavlara girmede hiçbir engelle karşılaşmadılar. Sınavlar esnasında ise, harcını yatırmayan öğrencilerin sınavlarının geçersiz sayılacağı sözlü olarak öğrencilere iletildi. Oyunun son perdesi ise, yirmi gün önce 2. vize sınav sonuçlarının açıklanmasında oynandı.

Sınav sonuçlarını okumaya giden öğrenciler, şimdiki kadar hiç görmedikleri bir sınav sonuç listesi ile karşılaştılar. Sınav listesinin bazı yerleri delinmiş, bazı yerleri ise okunamayacak biçimde karalanmıştı. Bunun ne anlama geldiğini soran öğrencilerin aldıkları yanıt ise net ve yalındı; "harcınızı yatırmazsanız, notunuzu öğrenirsiniz". Bu arada, dekanlığın ilk ilanında verdiği süre içinde yatırmayan ama birkaç gün sonra yatırmış öğrenciler de aynı akıbete uğramışlardı. Öğrenci işleri şefliği bu durumu, onları da cezalandırılmış oldukları şeklinde ifade etti. Bu öğrenciler, dilekçelerini yazdıktan bir hafta sonra notlarını öğrenebildiler.

Harçlarını yatırmamış öğrenciler notlarını henüz bilmiyorlar. Ve bir hafta önce yapılan 3. vize sınavlarına, daha öncekisi sınavlardaki durumlarını bilmeden girdiler. İdare, bu uygulamanın sürecini söylüyor. Nereye kadar? İdare diyor ki, harçlar yatırılana kadar. Biz diyoruz ki, mahkemenin vereceği iptal kararına kadar.

Dava açabilmek için gerekli olan yasal yollar tüketmek durumunda olan öğrencilerin, bunun için verdikleri dilekçelere yanıt verilmekte, yanıt için yasada öngörülen altmış günlük süreyi tüketebileceklerini ifade etmektedirler. Bu durumda ise öğrenciler, Nisan ayında yapılacak olan son vizelere ve belki de Haziran'daki finallere, hangi derslerden vize alıp hangilerinden alamadıklarını bilmeden girmek durumunda kalacaklar. Belki de, öğrencilerin yıl kaybetmeleri hatta okuldan atılmaları söz konusu olabilecektir.

A.Ü. Hukuk Fakültesi'ndeki bu uygulama, te başından (ilk ilandan beri) şantajdır, tehdittir. Son yıllarda ülkemizde yaygınlaşan idare hukuksuzluğunun üniversite-lerdeki yansımasıdır. Yönetilenler, boyun eğenlerdir diyen anlayışın ürünüdür. Parası olan okur demenin bir başka ifade tarzıdır.

Son sözümüz, A.Ü. Hukuk Fakültesi'nin yönetimi ve dekanına; "Hukuk devletinin gereklerinden biri de, yasal yönetim ilkesidir. Bu ilke gereğince, kamu yönetimini oluşturan kuruluşların, bunlara ilişkin görev ve yetkilerin yasal dayanağının bulunması gerekir." (Şeref Gözübüyük'ün Yönetim Hukuku adlı 2. sınıf ders kitabından-21 sayfa)

"Hukuk devletini, polis devletinden ayıran başlıca özellik, devlet görevlerini belirli hukuk kuralları içinde yürütmesidir." (Bu da 19. sayfada yer alıyor.)

YENİ ÇIKTI

BİLİM VE SANAT
KİTAPLARI

NAZIM HİKMET

Sanat ve Edebiyat Üstüne

Hazırlayan: Aziz Çalışlar



BİLİM VE SANAT

1575 lira

Tek isteklerde ederi kadar posta pulu gönderiniz.
Asmalıçeşme Sk. 14/2 Binbirdirek, İstanbul

YENİ ÇIKTI

YARIN
YAYINLARI

NIHAT BEHRAM

yine de gülümseyerek

Tek isteklerde ederi kadar posta pulu gönderiniz.
Asmalıçeşme Sk. 14/2 Binbirdirek, İstanbul

1575 lira

ŞÜKRÜ ERBAŞ

“Şiir yalana karşı

gerçekliğin şarkısını

söylemiştir, söyleyecektir.”

“Ceyhan Atuf Kansı Şiir Ödülü”nü alan Şükrü Erbaş'ın ödül töreninde yaptığı konuşmayı aşağıda sunuyoruz.

Değerli Konuklar, Şiirin bir ödüle değer görülmesinin mutluluğu içindeyim. Bundan da önemlisi bu ödülün, yaşamı ve şiiri bütün bütün örtüşmüş, sonuna kadar düşünce namusunu korumuş alçakgönüllü bir bilge, bir sevgi öğretmeni, gerçek bir halkçı ve Atatürk devrimcisi; tüm bunların ötesinde bu niteliklerle donanmış değerli bir ozan adına konulmuş olmasıdır. Dergilerde şiirimin ilk yayınlanmasından yaklaşık bir ay sonra O dünyamızdan ayrıldı. Bu nedenle tanışma olanağı bulamadım. Ancak Özgür İnsan ve dergilerde şiire yeni başlayanlara tükenmez bir sabırla yaptığı katkılardan pek çok arkadaş gibi ben de payımı aldım.

Her on yılda bir gelişimi ve düşünceleri büyük acılarla budanan bir ülkenin şiir yazarı bir bireyi olarak insan emeğine ve onuruna yakışır bir dünya düşünüyorum. Şiirin olanaklarıyla insana ve dünyaya açıklıklar getirmeye; yaşamı, iyiyi, güzele ve doğruya dönüştürmeye, bu dönüşümü sağlayacak insanlara ulaşmaya çalışıyorum. İşte bu yüzden Şairin dünyaya fırlatılmış bir taş, başboş bir düş bulutu olmadığına; kendinden öte bir önemi vesorumluluğu bulunduğuna inanıyorum. Bunu derken, şaire ayrıcalıklı bir yer tanıdığım sanılmıyorsa, Şair de insanlar içinde bir insandır. Tek farkı elindeki çalgısı, yani şiiridir.

Ancak, şair bu çalgıyla çok iyi kullanabiliyorsa sözü-nük ettiğimiz önemi kazanır. Duyarlılığı ve bilinciyile o, top-

lumun, yaşadığı çağın gerçekliğini ve akışını kavramak, değerlendirmek ve yansıtmak gibi bir büyük görevle yükümlü-

lüdür. Kimsede böyle bir görev vermemiştir ona, kendisi gönüllü talip olmuştur. Bu yüzden bir kat daha artar sorumluluğu.

decektir dizelerle”

Derin saygılarımla.

Çığlık

Yankısı boşlukta kalmış bir içli çığlık
Elektrik direğine tebesirle yazmışlar:
- Seni seviyorum...

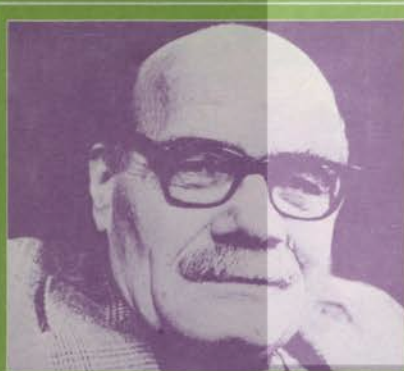
Direnip durdu günlerce
Zamanların bulutundan süzülen
Hüzün yağmurlarına
Tuhafır silinmedi.

Kimdir, hangi çalkantıda
Salmıştır çığlığını yolların ucuna?

Almış mıdır bir yazıda donup kalmış titreşimi
Yüreğinin ocağına o gönül üzücü?

Sevmek derinimizde gülü solmuş bir zaman
Geçtik her seferinde aynı soruyla
Düğümlemiş bir duyguyu çözüp bağlayarak:
“Sevdiğim yanıt vermedikten sonra
Başka kime yanıt verir yeryüzünde insan.”

Şükrü Erbaş



CEYHAN ATUF KANSU: “Yurdumuzun yeryüzümüz şilröz kalması” diyen Ceyhan Atuf Kansı, 1919 yılında İstanbul’da doğdu. Öğrenimini Necatibey İlkokulu (1932), Ankara Gazi Lisesi (1938), İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi’nde (1944) yaptı. Çocuk hastalıkları uzmanı olduktan sonra, halka hizmet vermek üzere Turha’ya gitti. Uzun yıllar Turhal Seker Fabrikası’nda hekimlik yapan Ceyhan Atuf Kansı daha sonra Ankara’ya gelerek, Etmesgut Seker Fabrikası’nda yine hekim olarak çalıştı. Son görevi Seker Sirketi Genel Müdürlüğü’nde Sağlık Müdürlüğü oldu. 17 Mart 1978 yılında çok sevdiği Ankara toprağına gömüldü.

Şiirlerini 1938’de “Başlayarak” dergilerde yayınlamaya başladı. Önceleri halk edebiyatı etkisinde kalan KANSU, 1946 yılından sonra şiir ve halk şarkıları temalarını işlemeye başladı. Ulusal Kurtuluş Savaşı, Atatürk’ün Çaldas’ı yorumu, bağımsızlık, doğa ve insan sevgisi KANSU’nun kaleminde bir bul gücü açtı. İlk kitapları Bir Çocuk Bahçesi’nde, Bağbozumu Sofrası, Çocuklar Gemisi, Yankı Hava, Haziran Defteri, Yurdumuzdan (1941) ile 1960 yılları arasında yayımlandı. 1965’te yayımlanan Bağbozumu Güllü “Veditepe Şiir Armağanı” ni, 1970’te yayımlanan Sakarya Meydan Savaşı kitabı da “Behcet” ve “Çağlar Ödülü”nü kazandı. Özyazı ve şiirlerini de, Devrinin Takvimi, Ya Bağbozumu Ya Ölüm, Köy Öğretmenine Mektuplar (1964 Türk Dil Kurumu Deneme Ödülü), Atatürkçü Olmak, Atatürk ve Kurtuluş Savaşı, Cumhuriyet Bayrağı Altında, Balım Kız Dahun Oğul, Sevgi Elman adlı kitaplarında topladı.

İlk kez geçen yıl, 1988’de, ölümünün yedinci yılında, Ceyhan Atuf Kansı’nun adını ve öğrettiğini yaşatmak ve sürdüremek amacıyla şilresi tarafından düzenlenen “Ceyhan Atuf Kansı Şiir Ödülü”nü, Eylül’de yaptırılan Behcet Aysan kazanmıştır.

İşte böyle olduğu için biz şairden ve şiirinden, savruk-luk, sayıklama ve tatlı ahret düşleri değil, bir eylem, bir ilerleme, bir aydınlanma olanağı olmasını, bize bunu sağlamasını bekleriz. Hele de bizim gibi ülkelerde ve böyle dönemlerde.. Çünkü şiir yaşamın tüm alanlarında ve tüm zamanlar içinde yalana karşı gerçekliğin, kabalığa karşı inceliğin, çirkinliğe karşı güzelliğin, kötülüğe karşı iyiliğini, baskıya karşı özgürlüğünü, bğnazlığa karşı hoşgörünün o sonsuz, ince, ışıklı şarkısını söylemiştir, söyleyecektir. Bunu bize Ceyhan Atuf Kansı, şiiri ve ömrü ile göstermiştir.

Ulusal değerlerden, bir gelenekten vaha çıkarak evrensel ulaşmanın gizini, çağdaşlık bilincini, düşünce ve eylemde tutarlılığın erdeminin, gerçek insan sevgisinin nasıl bir hazine olduğunu en iyi Ceyhan Atuf Kansı’dan öğrenebiliriz. Öyleyse yalın, tutarlı ve anlamlı bir yaşam olmuştur.

Konuşmamın Onun şu sözleriyle bitirmek sanırım en anlamlısı olacaktır: “Şiir yazılan bir ülkede gelecekte umut kesilmemelidir, yaşam şiire yansıyor demektir. Yaşam dilde dolandıkça da korku yok, sessizlik yenilmiştir, ölüm erişemez geleceğe, yaşam gi-

Türkçesi: OĞUZ YAŞAR

ADELIA PRADO



Brezilyalı kadın şair. 1936 doğumlu. Ana yurdu Minas Gerais. Brezilya'da şairliği yanısıra elektrikli meniliği ile de tanınır. Bagadem, O Coração Diaparoado, Terra de Santa Cruz isimli şiir kitapları var. Düzyazılarını ise Solte os Cachorros ve Cacos para um Vitral isimli kitaplardan toplamış.

Gecenin Ortasında

Gördüğüm düşü anlatmak için uyandırdım onu: masa yok, hiçbir şey destek olmuyor onlara - ak bungalovlar, karanlıktan kopmuş. Işıma yok, koku yok ya da arılık yok, yalnızca ak dallar, bol ak akış.

Karanlık odada, bir canlısı; alışılmamış devinimin görünüşü.

Yol bir koku anımsatıyor sana, ne dediklerini duyumsuyorum -

"Bir yeniden diriliş hazırlığı örülmekte, çanları çalacak neşenin kökleri."

Acı veren hoşnutsuk.

Uyuyamadığımı gördü ve "Kadınlar çok karmaşık, erkeklerse çok basit.

Ben basitim. Sen de öyle olmalydın." dedi bana.

İsterim basit olmayı, haklı simdi -

basit, basit, yinelemeye başladım içimden - basit, diye.

Birden bu sözcük dikildi karşıma. Çarpıtı geçti üzerimden.

"Nedir yanlış olan?" diye sordu bu kez.

- Bungalovlar -

Hiç o kadar uzaklara gitmedik ki biz,

Aklım başıma geldi bu soruyla, hiçkırı hiçkırı,

yeterince basit oluncaya dek yumuldum uyumaya.

Lekesiz Pencere Camı İçin Ayrıntılar

Gerçekten var mı Japonya?

Kıyıların yakıcılığıyla, bilmediğim bir ülke ya da?

Ayaklar arasındaki halk. Genel ve bilinen.

Ne isterim yüreğinden, gözlerinin sonsuz derinliğinden

ki dilediğince davran ama konuş.

İspanya'da bir göz atsaydın bana, parmaklarımı saklatacak

ve başlayacaktım dans etmeye, kırmızılara bürünmüş.

Gözlerimi güneşe diktiğimde, bir hayal belirdi,

kusursuz, yalnızca bir saniye için

ve sonra unuttum.

Ermişlerde de var. Tanrının

konuşmaksızın etkileyen gücü.

Altın'dan yapılmış biri o, ve boyunlarımızı taktığımız

kolyeleri çıkarma inceliğini verdi bize.

Demek ki çok saydamdı, zorlukla gördüm kendim için

satın aldığım günahı.

Otuz yaşında da aynı tutkularım vardı,

sivrisinekler gibi değişmeyen güneşin battığı mutfak,

annemin kahve pişirmesi,

ve babamın uzanıp şekerleme yapması.

Lunaparkın Abecesi

Bilirim nasıl yazılacağını.

Mektuplar, notlar, sipariş listeleri, ninemin asla var olmamış çiftliğinde neşeli gezintilerimi yazarım okum kompozisyonlarında, oysa ninem Job gibi yoksulun teki.

Ama açıklanamaz şeyler de yazarım:

Mutlu olmak isterim, solgun.

Ve mutlu değilim, acı içinde.

Üzüncümden ahır götürür beni, kekeleyen çanlar,

ağlaşanlar arasında insan:

"Hiçbir şey geri getiremez onu bana." diyor.

Yaşarım bazı şeylerin birbirine seslendiği yeryüzü

yuvarında,

haykırdığımızda daha güçlü

çıkarak sesimiz denizi çağırarak suların sesinden,

öyle bir yer işte, her iri iri gözyaşı damlacıklarıyla yüklü

İnsanlar acıdır burada. Her biri nefret içinde.

İnsanlar mutludur burada, olağanüstü güzelliklerle

kuşatılmış.

Düşün, güvenli bir dönme dolabı

bindiğinde başını döndüren -

ışıklar, müzik, kendinden geçmiş sevgililer.

Ne kadar güzel! Bir yanda oğlanlar,

diğer yanda kızlar - bense, çilgin gibi evlenerek

eşimle küçük yatak odamıza yatmaya giderim

tahta döşemeli kocamış bir evde.

Ölümü düşünmemekten başka yol yok,

ölümsüzlüğü istemek için, olağanüstü güzellikler arasında.

Mutluyum ve acılıyım, yarı yarıya.

"Her şeyi al götür tez elden." dedi annem,

"git bir dolaş, kendinden hoşnut ol, bir sinemaya git."

Annem davranışlarının Dedeme benzediğini fark

etmeyerek:

"İnsanlara katıl-görmeyi istediğin biri varsa,

bulabilirsin onların arasında." dedi.

Bağışla sözcükleri, ama yaşamak istemiyorum artık.

Lunaparkta olmak istiyorum şarkıcının sesi

tatlı bir ezgiye dönüştüğünde öğleden sonra.

Şöyle de yazabilirim: öğleden sonra. Sözcüksüz,

olduğu gibi.

Sözcük Haritası ile Efsane

Thebes, Midian, Hoar Dağı.

Sfenks'e benzer adları.

İdumca, Ephraim, Gilcad.

Öyküleri benim bölünemez ilgime gerek duymazlar.

Rahatlatır beni haritalar,

okyanuslardan daha büyüktür çöller

dalamam içlerine

çünkü haritalarda bile engindir onlar,

doymak bilmez, evcilleştirilemez.

Nasıl canlandırsınız gözlerinizde bir haritayı?

Burada ırmaklar, burada dağlar, köprüler, körfezler,

ya da ormanlar, korku verici deniz.

Büyüleyicidir haritaların efsaneleri

bol bol gezip tozarlar.

Çilginin tekisin sen, söylerler bana, bir harita bir haritadır.

Ben değilim, diye yanıtlarım.

Harita bir yerin var olduğunu kesinlikle gösterir;

kan ve nice değerli gizem içerir haritalar.

Ve tanrı konuşur bizimle haritada dünyah sesile.